

ROMÂNIA EROICĂ

Revistă de cultură și educație patriotică,
de cinstire a eroilor neamului

Fondată în anul 1919 sub înalta ocrotire a
Majestății Sale Regina Maria și a Bisericii Ortodoxe Române.
Serie nouă. Anul X. Fondator: col. (r) Petre Stoica.

- p. 6..... **EDITORIAL.** Exemplul lui Spiru Haret *de Dan Șirăeanu*
- p. 7..... **EVENIMENT.**
- Spre Europa. Însemnări de la conferința ANCE *de colonel Dumitru Roman*
  - Medalie comemorativă: 90 de ani de la luptele de la Mărășești, Mărăști și Oituz *de comandor (r) Marius Popescu-Călărași*
- p. 10..... **INVITATUL REVISTEI.**
- G.D. Iscru: Unele manuale „alternative” persiflează și denigrează eroii neamului, maculează valorile naționale
- p. 13..... **FILIALELE „CULTUL EROILOR”**
- Oradea. Sărbătoarea Învierii, *de locotenent-colonel (r) ing. Dan Poinar*
  - Halta CFR „General Traian Moșoiu” *de colonel (r) Vasile Rotilă*
  - Obeliscul de la Petrești *de Valeriu Ceașu*
  - Din Prahova *de colonel (rtr.) Constantin Chiper*
  - O zi de neuitat la Tanacu *de D. Roman*
- p. 20..... **REMEMORĂRI**
- 1877. Eroismul românilor în Războiul de Independență *de prof. univ. dr. Nicolae Adăniloie*
  - Anul 1917. Triunghiul morții - triumghiul vieții Mărăști-Mărășești-Oituz *de general (r) dr. Nicolae Ciobanu*
  - Avangardă către Apahida *de Vasile Dăscălescu*
  - Un document istoric inedit: Cartea de aur a Capelei Române de la Plevna *de general (r) dr. Florian Tucă, colonel (r) Petre Stoica*
  - Bălcescu. 189 de ani de la naștere *de Andrei Sârbu*
- p. 32..... **INSCRIȚIE LA O FOTOGRAFIE**
- „Fie-le țărâna ușoară ca fumul!” *de ec. Nicolae Lupu*
- p. 34..... **PRIM-PLAN**
- Ordinul Virtutea Aeronautică
- p. 36..... **SEMNALE**
- Cimitirul eroilor din Dobrici *de colonel (r) Remus Macovei*
- p. 38..... **RESTITUIRI**
- Un prieten *de N.N. Beldiceanu*
- p. 40..... **INEDIT**
- C. Popian. În vârtoarea războiului
- p. 45..... **STROFE.** Rănitul *de Aron Cotruș*
- p. 46..... **MARI FAMILII MILITARE**
- Casa sfințită cu decorații de război și icoane pe sticlă *de col. D. Roman*
- p. 52..... **REMEMBER.**
- Comandor av. Laurențiu Manu
- p. 58..... **MERIDIAN.** Slăvirea eroilor la alte popoare *de comandor (r) Neculai Pădurariu*
- FRANȚA. Hotelul și capela cu Domul Invalizilor din Paris
  - SUA. Submarinul erou „BOWFIN”
- p. 60..... **NAVIGÂND PE INTERNET.** Site-uri cu nume de eroi.
- p. 61..... **MAGAZIN MILITAR**
- p. 63..... **CARUSELUL PRESEI**

Coperta 1.
Afiș din perioada
interbelică

Coperta 2.
Mareșalul Constantin
Prezan, pictură în ulei
de Valentin Tănase

Coperta 3.
Căpitanul av.
Alexandru
Șerbănescu

Coperta 4. Medalia
comemorativă “90 de
ani de la luptele de la
Mărăști, Mărășești,
Oituz”

**Revista România
eroică roagă pe
toți cei care au
fotografiile ale celor
căzuți pe front
sau în prizonierat,
în cele două
războaie
mondiale, să
se adreseze
redacției!**

Tel.: 0720037023

**Email:
dumitruroman
@yahoo.com**

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Monumentul „PANORAMA PLEVNEI”

Monumentul „Epopoea Plevnei de la 1877” a fost construit la împlinirea unui secol de la războiul ruso-turc. Printr-o impresionantă frescă și numeroase litografii din epocă, sunt redată confruntările militare, fiind înfățișate, cu precădere, bătăliile de la Plevna.

Contribuția Armatei Române este, de asemenea, prezentată, prin scene memorabile, între care: „Întâlnirea Principelui Carol I cu Osman Pașa” (litografie de Yohan Shyonberg, Londra, 1896); „Prințul Carol I inspectând fortificațiile de la Grivița după cucerirea redutei de către ostașii români” (litografie de Yohan Shyonberg, Londra, 1893); „Prințul Carol I de România” – sculptură în bronz realizată de Frantz Shtork; portretul maiorului Alexandru Candiano-Popescu (1841-1901) – cel care a dat asaltul pentru cucerirea fortificațiilor turcești de la Grivița; portretul colonelului Cerchez (ulterior general), care pe 10 decembrie 1877 a cucerit fortificațiile turcești de lângă satul Opanez (nord-vest de orașul Plevna) etc. ■

Valeria Bălescu
Muzeul Militar Național

Pasionat de istorie, colaborator al revistei noastre, maestrul militar principal de marină în rezervă Petre Maravela, din Brăila, ne trimite câteva texte extrase din publicațiile vremii (anul 1877), însoțite de următoarea precizare:

“Aceste rânduri doresc să readucă în actualitate declarațiile importanților oameni politici ai vremii, rânduri de o înaltă ținută, emoționante pentru militari, dar și pentru țară”.

10 mai 1877

Cu ocazia proclamării Independenței României, de către Parlament, domnitorul Carol se adresează armatei în ziua de 10 mai 1877 (am păstrat ortografia vremii).

“România întreagă are ochii țintiți asupra voastră; ea pune în voi toate speranțele sale.

În ora luptei aveți înaintea voastră faptele bătrînilor oșteni; aduceți-vă aminte că sunteți urmașii eroilor de la Racova și de la Călugăreni.

Drapelul sub care luptați este în mijlocul vostru însăși imaginea Patriei. Urmați-l dar vitejesce, și când o dată laurii păcei vor reinverzi pe munții și câmpiile României, Patria, cu recunoștință, va înscrie numele bravilor ei apărători pe frontispiciul edificiului independenței române.

Oficieri, suboficieri, caporali și soldați, Domnul vostru vă urmărește cu mândrie. El în curând va fi în mijlocul vostru, în fruntea voastră. Causa ce vă este încredințată este o sântă cauză. Cu noi dar va fi Dumnezeu, cu noi va fi victoria”. CAROL ■

Poșta redacției

Ioan Burlacu, Iași. Vă mulțumim pentru aprecierile la adresa revistei. Așteptăm fotografiile cu „imaginile deplorabile”, cum spuneți dvs., din cimitirul eroilor români din Chișinău. Cât privește creația poetului Vasile Militaru, ea își va găsi cât de curând locul cuvenit la rubrica STROFE. Vă rugăm să ne trimiteți textele, pe cât posibil, culese la computer sau la mașina de scris. Altfel, ne este aproape imposibil să le descifrăm. Vă mulțumim.

Colonel (r) Nicolae Dărăbanț, Brașov. Am primit două dintre creațiile dvs. în versuri. După cum ați observat, revista noastră are o rubrică dedicată special poeziei patriotice, pe care am intitulat-o STROFE, și în care, cu timpul, își vor găsi locul și poeziile pe care ni le-ați trimis. Cu condiția – valabilă pentru toți cei care ne trimit versuri – să fie de calitate. Mulțumim pentru urări, pentru aprecierile frumoase asupra numărului 1/2007 al revistei. La rândul nostru, vă dorim mult succes în toate și multă sănătate.

Colonel (r) C. Popescu. Din capul locului vă spun: admir pasiunea dvs. pentru poezie, sinceritatea versurilor închinată eroilor căzuți.

Prof. Eugenia Teodosiu, Ploiești. Stimată doamnă profesoară, articolul dvs., *Veterani prahoveni pe câmpurile de luptă ale Europei*, ar putea fi publicat în paginile revistei noastre dacă ar fi concentrat în cel mult șapte pagini A4, culese cu corp 14. Vă așteptăm cu modificările corespunzătoare. Succes!

Maistru principal de marină în rezervă Petre Maravela, str. Sebeșului 7, bloc N2, ap. 44, Brăila, 810313. Vă mulțumim pentru materialele trimise despre Războiul de Independență. Am reținut câte ceva chiar pentru acest număr de revistă. Vă așteptăm și cu alte colaborări.

Locotenent (r) ing. Constantin Mogoș, Galați. Fotografiile pentru rubrica „Inscripție la o fotografie” au sosit la redacție. Le pregătim pentru viitorul număr al revistei. Mulțumiri și urări de bine! ■

Monumentul Eroilor din Țândărei

Monumentul Eroilor din orașul Țândărei este ridicat în parcul eroilor și veteranilor de război. Inaugurarea acestuia s-a făcut la 25 octombrie 1995. Monumentul a fost ridicat la propunerea veteranilor de război, propunere împărtășită de lucitorii urbei. Grupul de inițiativă, condus de prof. Silvian V. Ciupercă, a fost format din: prof. Iosif Tătăreanu, colonel Augustin Popa, Ion Ciupercă, prof. Corneliu Marinescu, veteran de război, și Ștefan Istudor, veteran de război. Schița monumentului a fost concepută de conducerea Fabricii de marmură București, scheletul monumentului fiind din beton armat, placat cu marmură albă. Monumentul are 7 m înălțime, un postament și o jardinieră de formă octogonală cu diametrul de 6 m, prevăzute cu patru scări de acces și locuri pentru sădirea florilor.

Pe cele patru laturi ale monumentului sunt încrustate în marmură numele eroilor din orașul Țândărei și fostele comune învecinate, desființate după inundații.

Pe latura de Nord sunt trecuți eroii care au căzut în războiul pentru independență (1877) și în al Doilea Război Mondial; pe latura de Vest sunt înscrise eroii Primului Război Mondial; pe latura de Sud se află inscripția: *Spuneți generațiilor viitoare că noi am făcut suprema jertfă pe câmpul de luptă pentru independență și întregirea neamului în anul 1945.*

Valoarea totală a monumentului a fost de 18 milioane de lei la data construirii, astfel:

8,4 milioane lei din Bugetul Primăriei orașului Țândărei; 9,6 milioane lei din contribuția veteranilor și locuitorilor și din partea personalului U.M. 01445 Țândărei.

La inițiativa veteranilor de război s-au procurat două tunuri de la M.Ap.N., care au fost instalate lângă monument.

Toate sărbătorile naționale se desfășoară la acest monument, care a devenit un reper important în viața publică a localității noastre. ■

General Ion Sujitoru

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

„Pe aici nu se trece!”

Dintre toate cuvintele memorabile care au răsunat vreodată pe pământul românesc, deviza „Pe aici nu se trece!” s-a bucurat de cea mai mare popularitate. Născute pe câmpul de luptă al Mărășeștilor, aceste cuvinte au intrat în conștiința neamului și în istorie prin jertfa a mii și mii de români. Poate de aceea, și astăzi, la auzul lor, sufletul românesc vibrează ca acum nouă decenii.

La împlinirea a 90 de ani de la bătălia Moldovei, această deviză a fost readusă în actualitate de specialiștii Muzeului Militar Național, care au organizat o impresionantă expoziție, al cărei vernisaj a avut loc luni, 9 iulie, a.c., în prezența unui public (din păcate nu atât de numeros cum s-ar fi convenit la un asemenea eveniment) mare iubitor de istorie. Cei prezenți s-au aflat în fața unei reconstituiri sui-generis a momentului excepțional care a intrat pentru totdeauna în istoria românilor: uniforme, decorații militare, armamentul folosit de beligeranți, scrisori ale soldaților și ofițerilor, grafică, plachete, statuete din bronz, truse sanitare, obiecte de cult, numeroase obiecte personale. Iată, pe scurt, imaginea unei clipe de glorie. Felicitări colectivului de specialiști, coordonat de Valeria Bălescu, și anume: muzeografi Camelia Cristea, Ion Scafeș, Horia Șerbănescu.

Iconițe recuperate din mormintele comune ale militarilor căzuți în luptele de la Mărășești, din 1917

Încă o carte despre regele Ferdinand I

Cu 80 de ani în urmă, mai precis în dimineața zilei de 20 iulie 1927, primul rege al tuturor românilor, Ferdinand I, supranumit Întregitorul, a plecat la cele veșnice. Întru cinstirea memoriei sale, Muzeul Militar Național „Regele Ferdinand I” și editura „Detectiv” au organizat, vineri, 20 iulie 2007, lansarea cărții „**In memoriam – Regele Ferdinand I**”, apărută prin osârdia excelentului muzeograf Neculai Moghior, omul a cărui viață se contopește cu aceea a instituției pe care o slujește de mai bine de 35 de ani. Pasionat de personalitatea regelui Ferdinand, Neculai Moghior se află la a treia carte despre biografia și viața celui sub al cărui sceptru s-a realizat visul de veacuri al înaintașilor noștri: România Mare.

Erată

Dintr-o regretabilă neatenție, pe care mi-o asum integral – cerând, totodată, scuze cititorilor – articolul *Mareșalii României* (R.E. nr.1/2007) a fost viciat de câteva inexactități și greșeli pe care le corectăm după cum urmează: regele Mihai I s-a născut în anul 1921; regele Carol al II-lea a fost înălțat la demnitatea de mareșal în toamna anului 1930, la Sighișoara, la încheierea manevrelor militare executate pe teritoriul Transilvaniei după Unire; la rândul său, Carol al II-lea a conferit titlul de mareșal generalilor Alexandru Averescu și Constantin Prezan.

Cititorul a observat, desigur, că fotografiile regelui Ferdinand și Alexandru Averescu trebuie inversate.

D. Roman

Nu există datorie mai sfântă decât slăvirea amintirii eroilor
Nu ne este îngăduit să ne bucurăm de binefacerile României Mari fără ca gândul nostru recunoscător și smerit să se întoarcă în fiecare clipă către aceia cărora le datorăm această Românie Mare
Vechea locuțiune: "Viii cu viii Și morții cu morții" ni-a jignit întotdeauna

Ea este expresia brutală a unui egoism nedemn de sufletul omenesc, dar ea este și o copilărească iluzie fiindcă la urma urmei nici noi nu știm care e în sufletul nostru partea ce revine morților noștri și partea ce ne revine nouă. Dar în vremurile de azi, în vremurile în care viața noastră este atât de strâns unită, atât de amestecată cu moartea eroilor noștri, ne simțim mai mult ca oricând alături de ei și sufletește îndemnați să-i pomenim cu slavă și să ardem candelă nestinse pe mormintele lor.

I.G. Duca

Exerciții de memorie

SONDAJ DE OPINIE

Avem nevoie de un monument al Marii Uniri?

Anul viitor se împlinesc 90 de ani de la memorabila Adunare de la Alba Iulia, care a consfințit împlinirea visului românilor: MAREA UNIRE! Ideea ridicării unui MONUMENT AL UNIRII s-a făcut auzită în mai multe rânduri de-a lungul celor nouă decenii. Dar, până acum, ea nu a fost împlinită.

La inițiativa Asociației Naționale "Cultul Eroilor", Trustul de Presă al Armatei a lansat pe site-ul său (www.presamil.ro) un sondaj de opinie cu o singură întrebare: Avem nevoie, la Alba Iulia, de un monument al Marii Uniri?

Publicăm, fără alte comentarii, rezultatele acestui sondaj:

Da	Nu	Nu știu
75%	22%	3%

IN MEMORIAM

A murit colonelul Gheorghe Pășescu, neobosit educator întru cinstirea eroilor Neamului nostru și apropiat colaborator al revistei „România Eroică”. Ultimul lui gând ne-a sosit la redacție materializat în câteva versuri închinatے Troiței din Dealul Grădinarilor. Va fi fost, oare, o asemenea troiță? Unde, când? Și de ce, oare, inima lui Gheorghe Pășescu s-a oprit la umbra ei?

„Pe deal, sub vânt și ploaie, sub arșiță de soare

O troiță uitată se tânguie și moare!...”

Sunt ultimele versuri ale colonelului Gheorghe Pășescu. Dumnezeu să-l aibă în Pază!

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Spiru Haret a inițiat o campanie pentru redeșteptarea conștiinței naționale și educația patriotică a tineretului prin cinstirea eroilor de la 1877. În acest sens, el a dispus să se alcătuiască liste cu numele tuturor eroilor din fiecare localitate căzuți în războiul de neatarnare.

Oare vom reuși vreodată să aflăm numărul exact al românilor căzuți pe câmpurile de bătaie ale istoriei? Vom ști vreodată câți oșteni au murit la Rovine, la lezerul Cahulului, la Călugăreni, la Podu Înalt, la Războieni? Vom ști vreodată unde se află mormintele lor sau, dacă n-au avut parte de morminte, unde le-au putrezit oasele? Sunt întrebări care, vrem-nu vrem, aduc în atenție tragica istorie a hecatombelor românilor, dureroasa realitate a morților fără morminte.

Posteritatea a căutat să cinstească memoria eroilor. Îndeosebi după Războiul de Independență din 1877-1878, cultul eroilor noștri – fie că era vorba de cei căzuți la datorie, fie de cei în viață, supranumiți “veterani de război” – a cunoscut o intensitate nemaîntâlnită până atunci. Celor morți pentru țară li s-au ridicat monumente, capele, mausolee etc. Au fost multe gesturi de pioșenie și recunoștință, gesturi care, celebre în epocă, au fost date uitării cu timpul.

Istoricul Nicolae Adăniloiaie evocă un asemenea exemplu, venit din partea uneia dintre marile personalități ale românilor: Spiru Haret. În lunga perioadă cât a fost ministru al Instrucțiunii Publice (1897-1899; 1901-1904; 1907-1910), Spiru Haret a inițiat o campanie pentru redeșteptarea conștiinței naționale și educația patriotică a tineretului prin cinstirea eroilor de la 1877. În acest sens, el a dispus să se alcătuiască liste cu numele tuturor eroilor din fiecare localitate căzuți în războiul de neatarnare. Prin intermediul revizorilor școlari, listele au fost înmânate învățătorilor pentru a le verifica și a le returna ministrului în vederea tipării. Astfel, au fost tipărite tablouri – ornate cu frunze de laur și stejar – în mai multe exemplare, cu numele eroilor din fiecare localitate, fiind distribuite învățătorilor spre a fi înrămate și așezate în toate școlile și bisericile, constituind, după cum zicea Haret, “mândria comunelor”. Prin grija aceluiași ministru, a apărut, în 1898, broșura *Eroii războiului de independență*, cuprinzând

listele, pe județe și comune, ale tuturor aceluia care, prin jertfa lor, au consfințit independența României.

Din păcate, inițiativa lui Spiru Haret n-a mai fost reluată după marele război al întregirii neamului, când numărul celor care s-au jertfit pe altarul Patriei a fost cu mult mai mare decât în Războiul de la 1877. Au existat însă și atunci câteva inițiative remarcabile, între care se numără aceea a instituirii simbolului

Mormântului Ostașului Necunoscut. Amplasat în Parcul Carol din București, Mormântul Ostașului Necunoscut a devenit locul de pelerinaj nu numai al românilor, dar și al străinilor care ne vizitau țara. Al Doilea Război Mondial a însemnat, pentru români, alte și alte jertfe umane, atât pe câmpul de luptă cât și în prizonierat. Numele

românilor căzuți în Campania din Est au fost trecute la index; multe din cimitirele militare aflate dincolo de Prut, în Uniunea Sovietică, au fost distruse; aceeași soartă au avut-o și mormintele sau gropile comune ale prizonierilor decedați în captivitate, în numeroasele lagăre din Gulagul sovietic.

Anul 1989 a reînviat speranțele românilor și în ceea ce privește adevărata cinstire a eroilor. Părea că România își va găsi, în sfârșit, drumul cel bun. Așa au crezut toți cei care s-au ridicat, în decembrie 1989, împotriva dictaturii. Și-au dorit o Românie modernă, europeană, civilizată. E drept că, din acest an, 2007, România este țară membră a Uniunii Europene. Dar realitățile și mentalitățile au rămas tot la porțile Orientului. E drept, că și cultul eroilor are o altă dimensiune. Dar ea este departe de ceea ce ar trebui să fie! De multe ori, ai impresia că tot ce se face pentru cinstirea eroilor este artificial, propagandistic și, tocmai de aceea, fals, găunos. Nimeni nu se mai gândește astăzi, într-o Românie bulversată de o tranziție haotică și falimentară, la exemplul lui Spiru Haret? Alte vremuri, alți miniștri! ■

Exemplul lui Spiru Haret

Spre Europa Însemnări de la conferința națională anuală a ANCE

Conferința ANCE din acest an (28 martie 2007) a reunit reprezentanții filialelor din teritoriu, oaspeți din țară și din Republica Moldova. Ca de obicei, au răspuns invitației conducerii Asociației Naționale a Veteranilor de Război, Uniunii Naționale a Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere (armată și Ministerul Administrației și Internelor), Uniunii Participanților la Conflictul Militar (1991-1992) din Republica Moldova, profesori-îndrumători ai cercurilor "Cultul Eroilor" din Capitală etc. Pentru prima dată de când este director al ONCE, a fost prezent la conferință dl. dr. Cristian Scarlat. Să fie acesta un semnal că relațiile dintre ONCE și ANCE se îndreaptă spre auspicii mai bune? De ce nu? În fond, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor este instituția îndrituită prin lege să răspundă de tot ceea ce înseamnă cinstirea eroilor. Este, cred, normal ca Asociația Națională Cultul Eroilor să aibă legături strânse cu ONCE, să colaboreze și, dacă este cazul, să-i ceară sprijinul. Ca organizație non-guvernamentală și non-profit – cred că acest lucru este știu de toată lumea – ANCE nu dispune de fondurile financiare necesare pentru a-și desfășura activitatea în condiții cât de cât normale. Și nici măcar de statutul de "Asociație de utilitate publică"!

Dar să trecem peste aceste amănunte... Un succint bilanț, prezentat de colonelul (r) Petre Stoica, arată că, în prezent, ANCE numără 39 de filiale județene; anul trecut au fost înființate Consilii Directoare la filialele Călărași, Giurgiu, Arad și Ialomița; a fost încheiat un protocol de colaborare cu Liga Navală Română; membrii ANCE provin din toate categoriile sociale; în țară ființează peste 1000 de cercuri "Cultul Eroilor" ale elevilor; numeroase filiale au reușit să realizeze "Cărți de Aur", albume cu fotografii ale monumentelor și cimitirelor eroilor, monografiile ale operelor comemorative de război.

Dincolo de aceste realizări, nu pot fi trecute cu vederea dificultățile financiare și materiale în care se zbat filialele județene și chiar Consiliul Director Central. Aici aș invoca starea de dotare total necorespunzătoare a Consiliilor Directoare, care, paradoxal, nu dispun nici măcar de minimul necesar pentru a-și desfășura activitatea, adică de un calculator, o imprimantă, un scanner, un copiator, un aparat foto, o cameră de luat vederi, de mobilier, birotică, telefoane etc. Sediile care au fost repartizate, mai de milă, mai de silă, filialelor sunt total necorespunzătoare, încât, atunci când au oaspeți sau invitați din țară ori din străinătate, conducerile acestora preferă întâlnirile în oraș sau în localurile altor instituții. Se înțelege, pe banii proprii!

Sigur, cineva ar putea spune: **nu vă obligă nimeni să existați! E problema voastră! Mulțumiți-vă că v-am dat, de bine de rău, spații!** Din fericire, până acum n-a apărut acel "cineva" care să rostească vorbele de mai sus. Dar, uneori, indiferența factorilor de conducere locali – și chiar din armată!? – față de eforturile pe care le fac asociațiile "Cultul Eroilor" vorbește de la sine. Nu pot fi ignorate, desigur, nici neajunsurile care țin de organizarea și implicarea consiliilor de conducere ale filialelor județene. În acest sens, colonelul (r) Petre Stoica a ținut să arate că: nu există o informare reciprocă despre acțiunile desfășurate; unele filiale se rezumă să participe pur și simplu la activitățile organizate de administrațiile locale (ceea ce este, încă, bine, dar insuficient!!!); nu se caută soluții pentru atragerea de sponsorizări etc.

Toată lumea știe – sper! – că, începând din acest an, România a devenit membru cu drepturi depline al Uniunii Europene. Toată lumea este de acord – sper! – că acest eveniment excepțional trebuie să impună fiecăruia dintre noi și tuturor românilor – un comportament european, o mentalitate europeană. Or, despre o mentalitate europeană este vorba și în ceea ce privește cinstirea eroilor, apărarea patrimoniului de război, a tot ceea ce evocă trecutul, sacrificiile înaintașilor. Mărturisesc, fără nici o exagerare, că atmosfera de la conferința ANCE s-a apropiat, cel puțin prin atitudinea celor care au luat cuvântul, de acel "suflu european", acel "spirit european" de care vorbim atât de mult. Paradoxal, oamenii sunt conștienți că avem multe de făcut până vom deveni cu adevărat europeni; dar, la fel de paradoxală mi se pare și starea de expectativă în care ne complacem de vreo șaptesprezece ani încoace. Vreți exemple? Ei bine, n-am să le dau eu acum! Pentru că, sunt sigur, le veți întâlni oriunde veți merge prin țară: de la Nistru până la Tisa, cum zice Poetul, de la Constanța la Timișoara, de la București la Miercurea Ciuc, de la Sfântu Gheorghe la Mărășești... Monumente degradate, cimitire în

Românii ar trebui să dovedească o mentalitate europeană și în ceea ce privește cinstirea eroilor și apărarea operelor comemorative de război.

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

paragină sau profanate, plăci din bronz furate de pe obeliscuri, gropi comune neidentificate, mausolee uitate de timp, care prin aspectul lor neîngrijit violentează privirile trecătorilor. Ați întâlnit așa ceva în țările occidentale? Sau în Statele Unite?

Colonelul inginer Nicolae Mărunțelu, vreme de zece ani inspector ONU, îmi povestea într-o scrisoare cât de plăcut impresionat a fost când a vizitat Parcul Militar de la Gettysburg (SUA), locul unde, în timpul Războiului Civil (1861-1865) nordiștii și sudiștii s-au măcelărit fără cruțare, lăsând pe câmpul de luptă 51 000 de cadavre, distribuite în proporții oarecum apropiate: 23 000 ale nordiștilor și 28 000 ale sudiștilor. Astăzi, acel spațiu a devenit una dintre atracțiile Americii. Pe acolo trec în fiecare an, potrivit statisticilor, două milioane de turiști (!) De ce așa mare affluentă? Sunt interesați atât de mult străinii de trecutul Americii? La urma urmelor, cu ce s-ar deosebi această bătălie de, să zicem, bătălia de la Mărășești? Din câte am înțeles de la colonelul Mărunțelu, explicația trebuie căutată nu în spectacolul trecutului – oricât de impresionant ar fi fost el – ci mai degrabă în măiestria de a-ți valorifica istoria. Am trecut și eu de multe ori pe la Mărășești și, spre rușinea mea, habar n-am avut ce s-a întâmplat cu adevărat acolo, pe unde s-au dus luptele, unde a fost punctul de comandă al generalului Christescu sau al generalului Grigorescu. Or, în afară de un mausoleu, nimic nu amintește de acea vară cumplită din 1917. Nimic nu atrage privirea, nu stârnește curiozitatea călătorului. Ce să mai vorbesc de oferta turistică? Ea este "nula na nula", cum zic vecinii noștri "cu ceafa groasă" de la sud de Dunăre. De curând s-au împlinit 90 de ani de la bătălia pentru Moldova. Cum a fost marcată această oră astrală a românilor? Ați observat vreă schimbare de decor la Mausoleul de la Mărășești? După "trecerea măreață" a politicianilor zilei, au rămas versurile genialului Eminescu: "Și de-asupra tuturor va veni vreun mititel,/ nu slăvindu-te pe tine, lustruindu-se pe el!"

Cu totul altfel stau lucrurile în America și în orice țară occidentală. Oriunde te vei afla, vei rămâne uimit de ingeniozitatea cu care francezul, belgianul, germanul, olandezul știu să-și vândă și istoria, și marfa. Recunoscuți pentru calitatea de a face bani din orice, americanii au simțul amănuntului, știu ce vor și, atunci când își pun în cap o idee, îi fac atâta propagandă (poate e mai bine zis lobby?) încât nu se poate să nu reușească.

Pentru renovarea Parcului Militar Național de la Gettysburg a fost lansată o campanie națională de strângere de fonduri. Și s-a adunat o sumă frumoasă – 95 de milioane de dolari! – din care a fost ridicat un nou muzeu, cu un centru de primire a vizitatorilor, dotat cu cele mai sofisticate tehnologii, menite să ofere milioanele de turiști o imagine cât mai detaliată a ceea ce a fost Gettysburg pentru istoria Americii. Restaurările au fost necesare, pe de o parte, pentru a salva construcțiile, care s-au degradat datorită numărului mare de vizitatori din ultimii 25 de ani, și, pe de altă parte, pentru a moderniza și a valorifica mai bine spațiul (expozițiile de armament aveau un caracter primitiv pentru standardele actuale – atenție! – și nu reușeau să pună în valoare exponatele, astfel încât să încante turiștii; locurile de parcare ocupau o bună parte din

terenurile unde s-au dus luptele), dar și colecțiile existente. S-a apelat, nici nu se putea altfel, la tehnologiile interactive, astfel încât Gettysburg să ilustreze cât mai ingenios conexiunea trecutului cu prezentul.

Ați auzit de așa ceva pe la noi?

Dar, dacă Gettysburg vi se pare prea departe, haideți să ne oprim la mica localitate Waterloo, situată la nu mai mult de 15 km de Bruxelles. Se spune că acest orașel cochec trăiește de pe urma istoriei. Oriunde te întorci, dai fie de un muzeu, fie de magazine cu tot felul de suveniruri, de autobuze gata pregătite să facă turul câmpului de luptă și al împrejurimilor, dar și de ghizi special pregătiți să-ți țină o lecție de istorie în stil hollywoodian, presărată cu picanterii și anecdote, contra modicei sume, nu-i așa, de 60 de dolari!

Obișnuit, ca tot românul, să fac comparații cu ce este la alții și ce este la noi, acasă, mă întreb ce ne-ar lipsi să facem și noi la fel?

Din păcate, până a ajunge la nivelul celor două localități, noi trebuie să scăpăm de alte necazuri. Să terminăm, în primul rând, odată pentru totdeauna cu orgoliile și vanitățile mărunte, care ne macină și ne irosesc forțele. Nu întâmplător, comandorul (r) Ion Ursu, de la filiala Constanța, a adus în discuția conferinței "spinoasa" problemă a colaborării, la nivel județean, a ANCE și ANVR. Se pare că micile orgolii locale sunt mai importante decât interesele generale. Cum ar fi, bunăoară, reamenajarea Cimitirului de Onoare Mircea Vodă Gară; sau găsirea modalităților de colaborare cu autoritățile bulgare din localitățile învecinate, unde se află cimitire cu eroi români.

În al doilea rând, este nevoie, cel puțin în cazul Asociației Naționale Cultul Eroilor, de obținerea statutului de "Asociație cu Utilitate Publică". Este de neînțeles de ce organele în drept tergiversează acest lucru, din moment ce ANCE îndeplinește condițiile prevăzute de lege? Sau este nevoie și aici, pentru a găsi înțelegere, de o înregimentare politică?

În al treilea rând, activitatea ANCE ar trebui să se îndrepte cu precădere spre tânăra generație. În acest sens, mi s-a părut interesantă propunerea locotenent-colonelului (r) Doru Pogoreanu, filiala județului Botoșani, de a se organiza un program "Eroul din familia mea", care să atragă tinerii să-și cunoască trecutul familiei lor și al țării.

În al patrulea rând, se impune a fi continuată acțiunea de culegere de date și de întocmire a "Monografiilor operelor comemorative de război", precum și a "Cărților de Aur" ale județelor (idee susținută de colonelul în rezervă Toma Munteanu).

În al cincilea rând, dar nu în cele din urmă, se simte tot mai mult nevoia ca ANCE să aibă propriul site pe internet, care să-i permită o mai bună comunicare, dar și o popularizare eficientă a acțiunilor sale.

În afară de toate aceste puncte, ceea ce mi se pare extrem de important în acest moment este schimbarea de mentalitate. Privim spre Europa, dar vom fi cu adevărat în Europa doar atunci când vom înțelege și vom cultiva spiritul european. Restul e propagandă!

Dumitru ROMAN

MEDALIE COMEMORATIVA

**Unica medalie care cinstește 90 de ani
de la luptele de la Mărășești, Mărăști și Oituz**

**„Triunghiul de foc”
1917 – 2007**

Campania română din anul 1917 a ținut cincizeci de zile. Ea a început la 22 iulie cu bombardamentul năprăznic de la Nămolosa și Mărășești, pentru a-și da „sufletul” în fața rețelelor de sârmă ghimpată de pe Cireșoia.

Din punct de vedere strategic, campania din 1917 a fost o înedită victorie a românilor. Campania a avut două faze: una ofensivă la început și una defensivă la urmă, când a trebuit să parăm lovitura inamicului. Ofensiva noastră, oprită în cursul desfășurării ei, ne-a dat admirabila victorie de la Mărășești. Defensiva noastră a fost tot atât de victorioasă. Toate luptele date timp de o lună, de la 24 iulie până la sfârșitul lui august, cu toate numele deosebite pe care le-a împrumutat de la centrele geografice în jurul cărora s-au desfășurat, sunt în realitate episoadele unei singure și mari bătălii, date de germani împotriva frontului român din sud-vestul Moldovei, între munți și Siret. Scopul acestei bătălii a fost distrugerea armatelor IV rusă și a II-a română, întoarcerea armatelor VI și IX ruse și deci cucerirea Moldovei. Rezultatul a fost însă cu totul altul; Armata a IV-a rusă a fost salvată de Armata I română, care i-a și luat locul, iar Armata a II-a română s-a apărat viguros. Cele două armate române au barat drumul dușmanului, i-au respins sângeros toate încercările de străpungere, indiferent de punctul în care au fost îndreptate și în cele din urmă au rămas stăpâne pe situație. Dușmanul a trebuit să-și plece capul, să renunțe la bătălie și să-și transporte aiurea forțele, pentru alte acțiuni.

Este marea victorie a războiului României, obținută în cea mai mare bătălie care s-a dat pe teatrul sud-oriental al războiului european. Ea a scăpat Moldova de invazia dușmanului, a păstrat ființa statului român și a tuturor puterilor sale sufletești și materiale și ne-a ridicat în stima atât a aliaților cât și a dușmanilor noștri.

Epopeea luptelor de la Mărăști, Mărășești și Oituz nu se va uita niciodată. Ea a dat un tribut de sânge mult prea mare pentru apărarea pământului strămoșesc și a ființei naționale.

Acum, când se împlinesc 90 de ani de la aceste evenimente memorabile, Asociația Națională „Cultul Eroilor” prin însuși președintele său, colonelul (r) Petre Stoica, a emis o medalie care să amintească urmașilor de jertfele ostașului român, care și-a făcut cu cinste datoria de onoare față de patrie.

Medalia se prezintă astfel: este confecționată

din tombac (aliaj de bronz) cu diametrul de 60 mm.

Aversul. Câmpul central este ocupat de efigia a trei personalități așezate în formă de triunghi. În partea de sus este efigia suveranului României, Majestatea Sa Regele Ferdinand, în semiprofil stânga, cu casca de război pe cap și în uniformă militară și pieptul împodobit de decorații.

În partea stângă și mai sus se află efigia mareșalului Constantin Prezan – tot în uniformă militară cu distincții pe piept și de asemenea cu casca de război. A fost cel care a întocmit planurile Marelui Cartier General.

În partea dreaptă găsim efigia generalului Eremia Grigorescu, care și-a înscris numele în cartea de aur a neamului românesc. El a fost cel care a lansat deviza „Pe aici nu se trece!” Această deviză o găsim înscrisă în partea de jos a câmpului central al medaliei.

Circular, în esergă, găsim înscrisul cu majuscule 90 de ani 1917-2007 MĂRĂȘTI-MĂRĂȘEȘTI-OITUZ-TRIUNGIUL DE FOC. Toată această înscrisiere este subliniată de un cerc de perle, iar în partea de jos găsim o cunună de lauri. În partea de jos stânga găsim înscrisul C.D. (Constantin Dumitrescu), numele gravurului (artist plastic).

Reversul. Câmpul central este ocupat de silueta zveltă a mausoleului Mărășești care are drept fundal o cunună de flori. Florile recunoștinței pentru eroii care își odihnesc somnul cel de veci în incinta acestuia.

În partea de sus a construcției pe două rânduri cu majuscule înscrisul „Eroi au fost, eroi sunt încă Și-or fi cât neamul românesc”. În partea de jos a monumentului cu majuscule pe două rânduri: MĂRĂȘEȘTI MAUSOLEUL EROILOR.

În exergă, circular, înscrisul cu majuscule: ASOCIAȚIA NAȚIONALĂ „CULTUL EROILOR”. În partea de jos cu majuscule înscrisul: ROMANIA.

Această medalie este așezată într-o cutie de plastic capitonată cu pluș grenă și are un certificat de autenticitate - cu detalii tehnice și cele necesare.

Ea va fi acordată într-un cadru festiv când se vor omagia evenimentele Epopeii Mărășeștilor.

Medalia este considerată o bijuterie a medalisticii românești și va intra cât de curând în patrimoniul cultural național românesc.

Acum, când se împlinesc 90 de ani de la aceste evenimente memorabile, Asociația Națională „Cultul Eroilor” prin însuși președintele său, colonelul (r) Petre Stoica, a emis o medalie care să amintească urmașilor de jertfele ostașului român, care și-a făcut cu cinste datoria de onoare față de patrie.

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

**Comandor aviație (r)
Marius POPESCU-CĂLĂRAȘI**

“Este vremea ca învățătorii, profesorii, preoții, să facă iarăși apostolat, să nu se “plafoneze” și mai ales să nu se lase copleșiți de relele care vin continuu peste noi.”

G.D. Iscru, conferențiar universitar, doctor în istorie:

Unele manuale “alternative” persifilează și denigrează eroii Neamului, maculează valorile naționale

- Domnule profesor, vă aduceți aminte, din anii copilăriei, cum erau sărbătoriți în școli și biserici eroii de Sfânta Înălțare?

- Când eram elev în clasele primare, în comuna natală, Curtișoara (acum, Dobrețu), știu că de Înălțare, Ziua Eroilor, toată comuna se aduna la parastas într-o poiană din marginea celei mai frumoase și mai vechi păduri, unde în timpul războiului de reîntregire din 1916, când deja se instalase ocupația germană, comuna înmormântase câțiva ostași români, străini de loc, români însă, care se rătăciseră, poate, și îi împușcaseră nemții. Fuseseră înmormântați în marginea pădurii și mormintele lor erau îngrijite de săteni, apoi și de elevii de la două școli din două sate ce formau comuna. Se făcea parastas mare “la eroi”, cu slujba creștinească. Elevii celor două școli cântau cântece patriotice, dirijați de învățătorii lor, după care elevii din clasele mai mari (era școală cu șapte clase) închipuiau o bătălie între “români” și “inamici”, încheiată cu capturarea drapelului, de regulă al “inamicului”. După tradiționala pomană a parastasului – căci veneau familiile din ambele sate cu bucate și băutură “pentru sufletul morților” – acțiunea se încheia cu o mare petrecere câmpenească, uneori până seara. Era un eveniment important în viața comunei și a intrat în memoria locului. Nu știu dacă acum se mai ține.

Ca elev, am participat și eu, cu școala, la această acțiune.

- Cum credeți că ar trebui să fie un învățător sau un preot, azi, ca să mențină totuși în sufletele copiilor dragostea pentru eroi și pământul străbun?

- Este vremea ca învățătorii, profesorii, preoții, să facă iarăși **apostolat**, să nu se “plafoneze” și mai ales să nu se lase copleșiți de relele care vin continuu peste noi. O cugetare a unui mare român, Onisifor Ghibu, pe care indirect l-am cunoscut (prin fiul său, și el un mare român, Octavian Ghibu): “Să nu ne plângem că sunt vremurile grele, căci de aceea suntem noi veniți pe lume, să le facem mai bune!” Oamenii școlii și ai bisericii să se implice cât mai mult în viața satelor, să-i învețe pe săteni, să-i îndrume, căci satele – și nu numai ele – au fost sărăcite, sătenii se zbat în mari greutăți, sunt neinformați, dezinformați și manipulați, mai ales în campaniile electorale. Dacă oamenii Școlii și ai Bisericii nu-i vor îndruma cu sfatul și cu exemplul personal, din altă parte ajutorul nu vine, căci “sus” este o mare încrâncenare pentru avere și pentru Putere.

- Ca student, ați avut o altă percepție, decât cea de copil, față de eroii neamului?

“Eroii neamului sunt modele de viață pentru cei prezenți și pentru urmași, sunt vectorul forță care susține ființa Neamului.”

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

- Am avut parte de un învățător foarte bun, Ilie Renghea, care ne-a cultivat prețuirea pentru eroii neamului. Apoi, pe treptele superioare ale școlii și pe întreaga "scară" a formării intelectuale prețuirea aceasta s-a accentuat.

- Ca profesor, doctor în istorie, cum percepeți și definiți noțiunea de erou?

- Eroii neamului sunt modele de viață pentru cei prezenți și pentru urmași, sunt **vectorul forță** care susține ființa Neamului. Dar am avut prea mulți eroi martiri! I-am fi dorit să rămână în viață, între semeni, pentru a-i îndruma, pentru a le da mai mult curaj.

- Vă mulțumește modul cum este percepută noțiunea de erou de către tinerii educați și școlii după manualele alternative?

- Manualele "alternative", în domeniul istoriei și al celorlalte științe umaniste, sunt o expresie a răului care ne amenință în continuare. Am protestat de la început împotriva lor. Soluția pentru un manual bun există, dar acest rău este impus de "sus" iar acolo e trimis din "altă parte". Profesorul poate găsi metoda de a-și face datoria în fața elevilor și a studenților. La noi, unele manuale "alternative" chiar persiflează și denigrează eroii Neamului, maculează valorile naționale.

- V-au impresionat filmele regizorului Sergiu Nicolaescu, mă refer la cele istorice, "Dacii", "Mihai Viteazul" și altele?

- Da, m-au impresionat filmele regizorului Sergiu Nicolaescu, dar în ultima vreme regizorul și-a renegat filmul "Dacii" și chiar a spus vorbe urâte despre acești strămoși autentici ai noștri. I-am urmărit, în timp, traiectoria căderii, dar nu credeam că va cădea atât de jos.

- După cum vă este cunoscut, tabloul mareșalului Ion Antonescu este așezat lângă alți înalți demnitari ai Armatei Române în clădirea Universității Naționale de Apărare și are o etichetă pe care scrie: Criminal de război! Cum comentați acest fapt, știind că decretul de avansare la gradul de Mareșal a fost semnat pe front, de regele Mihai, imediat după

căderea Odesei, regele fiind în viață, și mai ales știind că, de pildă, poporul ungar și armata ungară au o altă percepție despre Horty?

- N-am văzut acel portret al mareșalului Ion Antonescu de la Universitatea Națională de Apărare. Dacă sub tablou este acea etichetă ("criminal de război"), încerc să cred că ea a fost impusă "de sus în jos" de către cei care ne tot pun "sula-n coastă", fără a se gândi cel puțin la consecințele previzibile pentru ei. Ungurilor li s-a "permis" – și li s-au permis/li se permit multe! – fiindcă extremismul maghiar este un "nebun" util pe o anumită "tablă de șah". În anul 2006, oficialitatea noastră a refuzat comemorarea marelui erou martir Decebal, la 1900 de ani de la trecerea în nemurire. Cu puținele ei resurse, Mișcarea dacologică, dinamizată de dr. Napoleon Săvescu, a făcut-o. La Orăștie

Trecerea lui Decebal în nemurire a fost și a rămas în continuare un subiect de speculație

INVITATUL REVISTEI

a fost o comemorare excepțională!

- Dacă aproape toți istoricii noștri susțin falsa ipoteză că regele Decebal s-a sinucis, de ce mareșalul Ion Antonescu nu s-a lăsat ispitit de acest gând, deși putea să o facă, în condițiile în care a fost predat și dus la Moscova?

- Trecerea lui Decebal în nemurire a fost, de atunci, și a rămas în continuare

Tudor Vladimirescu, eroul unei cărți a profesorului G.D.Iscru

un subiect de speculație. Nu știm cum a fost. Putem vorbi însă de jertfa lui Decebal pentru Neamul său, dar și de jurământul ca urmașii să nu lase nepedeșiți pe călăi. Exemplar! Și se pare că așa a fost. Dar este prea "înrădăcinată" scena sinuciderii și este tăcută aproape complet pedeapsa cruntă care a fost aplicată Romei, în două rânduri, în secolul V d. Hr.

- Astăzi, ca stat integrat în Uniunea Europeană și de mai mulți ani partener NATO, noțiunile de erou și de patriotism pot fi etichetate ca manifestări naționaliste?

- "Oferta" de "aderare" și "integrare" în U.E. este contrară opțiunii ferme a națiunilor în **Epoca modernă – epocă a națiunilor suverane și a statelor lor naționale independente. Naționalismul este cel mai nobil sentiment al oricărui nativ care se revendică de la o națiune.** Acuzația de naționalism este, în plan uman, similară blasfemiei în relația cu Divinitatea. Dar să mori ca mercenar pentru o cauză străină nu este un act de eroism.

- Domnule profesor, în afară de Tudor Vladimirescu, despre care ați scris o carte valoroasă, mai aveți și alți eroi martiri de suflet care v-au influențat viața?

- De Tudor ca și de Decebal m-am atașat total, din motive care nu mai comportă comentarii. Și îmi pare bine că pentru fiecare am reușit să public câte o carte. Dar pe toți eroii Neamului îi prețuiesc și îi slujesc prin tot ce fac: prin scris, la catedră, în viața cotidiană.

- O ultimă întrebare: ar fi posibil un protocol de colaborare între Asociația Națională "Cultul Eroilor" și Fundația "Dacia Riveivel" pe linia cinstirii martirilor și a eroilor neamului românesc?

- Da, este posibilă și este necesară o colaborare între noi, cu sau fără protocol. Putem discuta cu dl. Dr. Napoleon Săvescu la Congresul al VIII-lea de Dacologie din 20-21 iulie 2007.

*Interviu realizat de
ing. Dumitru RĂDOI*

SARBATOAREA ÎNVIERII

În dimineața de 20 aprilie 1919 o patrulă călare a armatei române pătrundea în Oradea, părăsită în mare grabă de către armata bolșevică a lui Bela Kuhn. Asemănarea dintre uniformele ostașilor români și cele ale armatei franceze i-a făcut pe orădenii aflați la acea oră pe străzi să strige: „Vive la France!” Mândri, ostașii români le-au răspuns: „Vive la Roumanie!”. La ora prânzului, după ce o delegație în frunte cu primarul Rimler Karoly i-a întâmpinat pe Calea Clujului la intrarea în oraș, ostașii din Divizia 7, comandată de bravul general Traian Moșoiu, au defilat pe străzile orașului sub un potop de flori de liliac. Era în Duminica Paștilor. Ziarele vremii descriu bucuria cu care au fost primiți „bravii românași”. S-a strigat deopotrivă „Trăiască Armata Română!” și „Elyen a Roman Hadsereg!”.

Episcopul vicar al Oradiei, Roman Ciorogariu, a dat glas sentimentelor cu care populația românească i-a așteptat pe cei care veneau să împlinescă și aici ceea ce se hotărâse cu luni în urmă la Alba-Iulia:

„Domnule General! Providența divină a revărsat asupra noastră mila cea cerească, să serbăm ziua sfintei Învieri, ca sfânta zi de Înviere a neamului românesc. Astăzi se înfăptuiește și pe acest pământ idealul Unirii. Nici o parte a românismului nu a fost espusă atât de mult pieirei, ca țara Bihorului. Astăzi își primește răsplata pentru eroismul cu care și-a păstrat limba și legea străbună la aceste margini.

În discursul adresat orădenilor, generalul Traian Moșoiu a spus:

„Prea sfinte Părinte, Domnilor! La 6 noemvrie anul trecut, când am pășit în fruntea armatei pe pământul Ardealului, am simțit o adâncă emoție. Aceeași emoție adâncă mă cuprinde astăzi, când intru pentru întâia oară în orașul D-voastre, ca să vă slobozesc din suferințe. Gândul nostru este de mult îndreptat spre D-voastre. Știam în ce situație critică ați rămas. Și fără să mai ezităm, am alergat, să vă salvăm. Cu ziua de astăzi, Regele Ferdinand al României a pus stăpânire asupra acestui oraș și a județului Bihor. De azi încolo, D-voastre sunteți cetățeni ai României-Mari. Aceasta nu este numai o vorbă spusă într-un moment de elan, ci este o realitate vie. Sunteți anexați

și alipiți de trupul Țării românești pe vecii vecilor. Vă mulțumesc pentru buna primire și vă rog să strigați împreună cu mine: „Trăiască M. Sa Regele Ferdinand! Trăiască România-Mare!”

Ca în fiecare an, la 20 aprilie, municipiul Oradea a îmbrăcat haine de sărbătoare și a aniversat așa cum se cuvine aceste momente istorice. Ceremoniile au început la Monumentul generalului Traian Moșoiu aflat în fața sediului fostului comandament al Diviziei 11 Infanterie, actualmente sediul Muzeului Țării Crișurilor. Locotenent-colonelul (r) dr. Constantin Moșincat,

20 aprilie 2007. Câțiva dintre participanții la sesiunea de comunicări științifice prilejuită de împlinirea a 88 de ani de la eliberarea orașului Oradea, la Monumentul generalului Traian Moșoiu

MEMENTO

În acest an s-au împlinit 88 de ani de la eliberarea orașului Beiuș de către Armata română. În imagine, oficialități locale, ofițeri, veterani de război lângă Monumentul martirilor uciși de trupele hortyste

secretarul filialei Bihor a Comisiei Române de Istorie Militară, a evocat pentru cei prezenți acea „zi de glorie”. A urmat ceremonialul militar de depuneri de coroane de flori la monumentul generalului. Au venit să-și plece frunțile în memoria ostașilor care au scris în primăvara anului 1919 istoria României Mari: Traian Abrudan, subprefectul județului Bihor; Ștefan Seremi și Gavrilă Ghilea, vicepreședinții Consiliului Județean Bihor; Petru Filip, primarul municipiului Oradea; comandor Ioan Mociar, comandantul garnizoanei Oradea; colonel (r) Petre Stoica, președintele Asociației Naționale „Cultul Eroilor”; prof. Cantemir Moșoiu, strănepot al bravului general, general de Divizie (r) Mihai Corneliu Lungu, colonel (r) Vasile Schinteie, locotenent-colonel (r) Dan N. Poinar, economist dr. Gheorghe Tonț, reprezentanți ai unităților Ministerului Administrației și Internelor, ai instituțiilor și agenților economici, ai partidelor politice.

Monumentul a fost potopit de florile aduse de sutele de elevi, membri ai Cercurilor „Cultul Eroilor” din colegiile naționale, liceele și școlile orădene. În sunetul fanfarei, garda de onoare, comandată de comisarul Marius Cura și având în componență militari ai M.Ap.N., jandarmi și elevi ai Școlii de agenți de poliție de frontieră „Avram Iancu”, a defilat

prezentând onorul. Ca și în urmă cu 88 de ani, militarii au fost potopiți de florile sutelor de cetățeni veniți la această sărbătoare a municipiului Oradea.

În frunte cu preotul militar al garnizoanei Oradea, Mircea Ioniță, urmat de Drapelul de luptă și muzica militară, toți cei prezenți, oficialități militare și civile, cetățeni și elevi s-au încolonat și au pornit în alai spre Biserica cu Lună din centrul orașului. Aici un sobor de preoți avându-i în frunte pe P.S. Sofronie, episcop ortodox al Oradei, Bihorului și Sălajului, și pe P.S. Virgil Bercea, episcop greco-catolic al Oradei, a săvârșit un Te Deum. În cuvântul său, P.S. Sofronie a spus: „Am oficiat azi o slujbă specială care se oficiază doar de Ziua Națională a României, pentru că azi, pentru bihoreni, a fost Ziua Națională.»

Alaiul s-a îndreptat spre Primăria Oradea, unde, în sala „General Traian Moșoiu”, a avut loc ședința festivă comună a Consiliului Local Oradea, a Asociației Naționale „Cultul Eroilor” și a Comisiei Române de Istorie Militară –filiala Bihor. Au rostit alocuțiuni: ing. dr. Petru Filip, primarul municipiului, P.S. Sofronie, P.S. Virgil Bercea, prof. univ. dr. Viorel Faur, col. (r) dr. Vasile Tutula, vicepreședinte al filialei Cluj a Comisiei Române de Istorie Militară. Conferențiar universitar doctor Antonio Faur a prezentat

primul număr din acest an (al șaptelea al seriei noi) al revistei de cultură și istorie militară „Cetatea Bihariei”, revistă realizată de Comisia Română de Istorie Militară-filiala Bihor cu sprijinul financiar al filialei Bihor a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”. Tot cu acest prilej a fost lansat cartea doamnei dr. Eugenia Roșu: „Roman R. Ciorogariu. Repere istorice”.

În aplauzele publicului, dl. col. (r) Petre Stoica a înmănat președintelui de onoare al filialei Bihor a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, col. (r) Vasile Schinteie, ordinul „Vulturul de Aur”, conferit de către Ministerul de Interne al Republicii Moldova.

Manifestarea s-a încheiat cu un recital al corului „Hilaria”.

Al doilea municipiu al județului Bihor, Beiușul, a îmbrăcat și el straie de sărbătoare în 19 aprilie la împlinirea a 88 de ani de când ostașii români au eliberat orașul de pe Crișul Negru de teroarea bolșevică maghiară. Ziua orașului a fost sărbătorită cu fast, manifestările întinzându-se pe durata a trei zile.

Manifestările au debutat în sala mare a Primăriei cu ședința festivă extraordinară a Consiliului Local. Au fost prezenți Todor Albert, subprefect al județului, delegații din localitățile Komlo și Bekescsaba –Ungaria (orașe înfrățite cu Beiușul), delegația Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, primari din localitățile învecinate, consilieri județeni, numeroși oameni politici. Primarul municipiului, ec. Nicu-Silviu Odobasianu, a prezentat un scurt istoric al urbei și a decernat diplome de excelență „Pro Meritis” unor oameni de cultură și de afaceri din localitate. Col. (r) Petre Stoica, col.(r) Vasile Schinteie și lt.col. (r) Dan N. Poinar au înmănat domnilor Nicu-Silviu Odobasianu și Viorel Iuhas, viceprimar al municipiului Beiuș, Diploma de excelență a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.

Apoi, reprezentanții Prefecturii și Consiliului Județean Bihor, ai Primăriei și Consiliului Local Beiuș, ai primăriilor din județ, ai Asociației Naționale „Cultul Eroilor”, ai instituțiilor publice și de învățământ, ai agenților economici și ai partidelor politice au depus coroane de flori la Monumentul Martirilor Beiușului, Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș.

**Locotenent colonel (r)
ing. Dan N. POINAR**

*Președintele filialei Bihor a Asociației
Naționale Cultul Eroilor*

Colonelul (r) Petre Stoica a înmănat colonelului (r) Vasile Schinteie, președintele de onoare al ANCE, filiala Bihor, ordinul „Vulturul de Aur”, conferit de Ministerul de Interne al Republicii Moldova

Români distinși cu medalia „Crucea Memoriei”

În anii 1991-1992, Republica Moldova a fost zguduită de un conflict militar care avea să ducă, în cele din urmă, la sfârșecul teritoriului Republicii Moldova prin constituirea așa-zisei republici transnistrene. Supraviețuitorii acestui conflict – în fond, veterani de război – s-au constituit ulterior într-o asociație menită să le apere drepturile în societate, intitulată Uniunea Participanților la Conflictul Militar(1991-1992) din Republica Moldova. Asociația, al cărei președinte este în prezent Trofim Ștefan, întreține o strânsă colaborare cu Asociația Națională „Cultul Eroilor” din România; reprezentanți ai celor două asociații au participat la numeroase acțiuni comune, organizate atât în România cât și în Republica Moldova. Recent, în semn de apreciere a activității ANCE, UPCMRM a acordat medalia „Crucea Memoriei” următorilor membri ai ANCE: general (r) Viorel Hexan, colonei (r) Nicolae Dărăbanț, Ioan Dobrescu, Dumitru Roman, comandor (r) Neculai Pădurariu și Dan Voicu.

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Halta C.F.R. “General Traian Moșoiu”

După eforturi și insistențe începute încă din anul 2000, s-a reușit ca în anul 2001 să se obțină acordul Primăriei orașului Zărnești și susținerea Regionalei CFR Brașov privind propunerea Filialei județene Brașov „Cultul Eroilor” de înlocuire a numelui haltei Zărnești cu numele generalului Traian Moșoiu, eroul războiului de reîntregire a neamului. Odată obținute,

toate aprobările au fost trimise și Companiei Naționale CFR, respectiv directorului general Mihai Necolaiciuc, în 2001, cu revenire în 2002. Încă o adresă, însoțită de acte doveditoare a acordurilor celor în drept, a fost expediată în 2003. Nepăsarea și disprețul cu care a fost tratată inițiativa noastră vreme de trei ani – timp în care nu am primit niciun răspuns!? – au îndârjit și mai

mult Consiliul Director al filialei, care, în vara anului 2003, a apelat la Comisia de Atribuire sau Schimbare de Denumiri a Prefecturii Brașov. Dar, stupoare! Deși exista o adresă favorabilă din partea Consiliului Județean, căruia i-am solicitat ajutorul, propunerea noastră a fost respinsă, ba mai mult a fost respinsă și contestația înaintată în urma deciziei luate. Iată motivația invocată: „Comisia își exprimă rezerva referitor la faptul ca o haltă de o mică importanță să poarte numele unei asemenea personalități – general Traian Moșoiu.”

Cu toate acestea, Consiliul Director a reluat insistențele și în anii următori, aducând documente care să justifice propunerea avansată. În fond, argumentam noi, printre altele, inițiativa nu este unică: la demersurile conducerii ANCE, stația CFR Băcești, din județul Vaslui, a primit denumirea „Mareșal Constantin Prezan”; stația CFR Preajba, din județul Gorj, a primit denumirea „Sublocotenent Ecaterina Teodoroiu”. În fine, în anul 2005, Comisia acordă avizul solicitat, și anume ca halta comercială Zărnești să se numească **General Traian Moșoiu**. Astfel visul nostru a fost împlinit iar dezinteresul și birocrația au fost puse la colț!

18 decembrie 2006. O zi geroasă, de iarnă lipsită de zăpadă, cu temperaturi scăzute. Vechea haltă este cuprinsă de freământul schimbării. La ora 10, în acordurile Marșului de întâmpinare, colonelul (r) Dumitru Stratanov, președintele Consiliului Director al Filialei „Cultul Eroilor” a județului Brașov, și domnul Gheorghe Lupu, primarul orașului Zărnești, salută Drapelul de luptă și Garda de Onoare constituită cu ocazia acestui eveniment unic. Fanfara Academiei de Aviație „Henri Coandă” intonează Imnul de Stat. Solemnitatea este deschisă de primarul Gheorghe Lupu. Sunt dezvelite două plăci comemorative. Pe placa din marmură sunt încrustate următoarele: „General Traian Moșoiu 1868-1932. Fiu al localității Tohanul Nou, legendarul erou al războiului întregirii neamului și pământului românesc va rămâne la locul său de cinste în galeria marilor oșteni ai epopeii noastre de sânge și glorie. Asociația Națională Cultul Eroilor, Filiala județului Brașov, decembrie 2006”

Slujba religioasă de sfințire a celor două plăci este oficiată de un sobor de preoți. În acordul Imnului Eroilor sunt depuse coroane de flori. În cuvântul său, președintele filialei județene Cultul Eroilor evocă personalitatea generalului Traian Moșoiu. Inginerul Radu Belu, reprezentantul

Reprezentantul Regionalei CFR Brașov, a scos în evidență dăruirea generalului în înfăptuirea Marii Uniri. Primarul a mulțumit localnicilor pentru această inițiativă care va ține vie flacăra recunoștinței pentru eroi. În încheiere, col (r) Nicolae Dărăbanț a recitat versuri dedicate vitejilor armatei române și eroilor săi.

Festivitatea s-a încheiat cu defilarea Gărzii de Onoare.

Colonel (r) Vasile Rotilă

Născut la 2 iulie 1868 în localitatea Tohanul Nou, județul Brașov. După absolvirea liceului “Andrei Șaguna” din Brașov, se îndreaptă spre cariera militară, fiind admis la Școala Militară din Viena. La încheierea studiilor, la 1 iunie 1889, este avansat sublocotenent în armata austro-ungară. Dubla monarhie, care sugrumă aspirațiile de libertate ale naționalităților oprimate din imperiu, mai ales a românilor din Transilvania, îi repugnă tânărului ofițer care nu-și putea trăda ascendența românească. La 15 iunie 1891, având gradul de locotenent, demisionează, trece munții, pentru a-și pune toate cunoștințele și puterea de muncă în slujba Armatei române.

Cu o solidă cultură militară, va fi remarcat încă de la început, astfel că la sfârșitul lunii octombrie 1900 este avansat la gradul de căpitan și, peste câțiva ani, la cel de maior. Demonstrând reale calități organizatorice în timpul campaniei din Bulgaria (1913), este avansat locotenent-colonel, preluând comanda Regimentului 30 Muscel.

În 1916, la intrarea României în război, se afla la comanda Grupului “LOTRU”, luând parte la luptele din zona Sibiului. În urma luptelor de pe Vârful Pietrosul, colonelul Moșoiu este decorat cu Ordinul “Mihai Viteazul” clasa a III-a; la 22 octombrie 1916 este numit comandant al Diviziei 23 Infanterie, cu care în zilele de 25-27 noiembrie 1916 va duce lupte aprige în localitățile Inotești și Tomșani, precum și la Est de Ploiești, Cricov, Ialomița.

În anul 1917, colonelul Traian Moșoiu este avansat la gradul de general de brigadă, încredințându-i-se comanda Diviziei 12 Infanterie cu care participă la luptele de la Mărășești și Oituz, acțiuni în urma cărora este distins de generalul Berthelot cu Legiunea de Onoare a Franței.

În 3 noiembrie 1918, trupele Diviziei 7 Infanterie de sub comanda sa, concentrate în zona orașului Piatra Neamț, trec primele în Transilvania, acționând prin pasul Bicz și eliberând localitățile Borsec, Toplița și Reghin. Avocatul Ion Popescu, martor ocular la eliberarea Reghinului, scria: “Generalul este întâmpinat de o mulțime imensă în piață. Ca ardelean nu-și poate stăpâni lacrimile care îl năpădesc de bucurie că a ajuns această zi și că i-a fost hărăzit lui să comande trupele de eliberare și de făurire a visului milenar al Neamului Românesc. Într-adevăr profund emoționat, generalul Traian Moșoiu s-a adresat mulțimii care-l ovaționa cu următoarele cuvinte: **Nu vin ca un cuceritor, căci voi v-ați cucerit deja Ardealul și celelalte părți locuite de români, vin numai ca să cimentez ceea ce voi înșivă ați cucerit și să dau viață visului mare.**

Este prezent la Marea Adunare de la Alba Iulia, care consfințește unirea Transilvaniei cu România. Capitolul cel mai important din biografia generalului Moșoiu rămâne campania de eliberare a Transilvaniei din 1918-1919, inițial la comanda Diviziei 7 Infanterie apoi a Comandamentului Trupelor din Transilvania și a Grupurilor de Nord și de Manevră.

Timp de câteva zile (02.03.1920-12.03.1920) a fost ministru de război.

Colonel (r) Dumitru Stratanov

**Traian Moșoiu
1868-1932**

Obeliscul de la Petrești

Acum vreo trei mii de ani, cineva, în Egiptul antic, a gândit să creeze ceva care să aducă aminte generațiilor viitoare despre victoriile împotriva etiopienilor. Această creație a fost OBELISCU.

Peste mulți ani, după alte lupte duse tot în Egipt, Napoleon, victorios, a găsit de cuviință că obeliscul egiptean din Luxor ar sta bine în capătul bulevardului Champs-Élysées. Cu greu l-a dus la Paris și este și acum acolo.

După dobândirea independenței, americanii au ridicat și ei un obelisc la Washington.

Obeliscul leilor, creație de excepție a lui

Gheorghe Asachi, din 1834, amintește de cele patru mari puteri europene care au pus umărul la înfăptuirea Regulamentului Organic. Poate nu întâmplarea face ca acest obelisc să se afle la doar câțiva pași de teiul lui Eminescu din Copoul dulcelui târg al Iașilor.

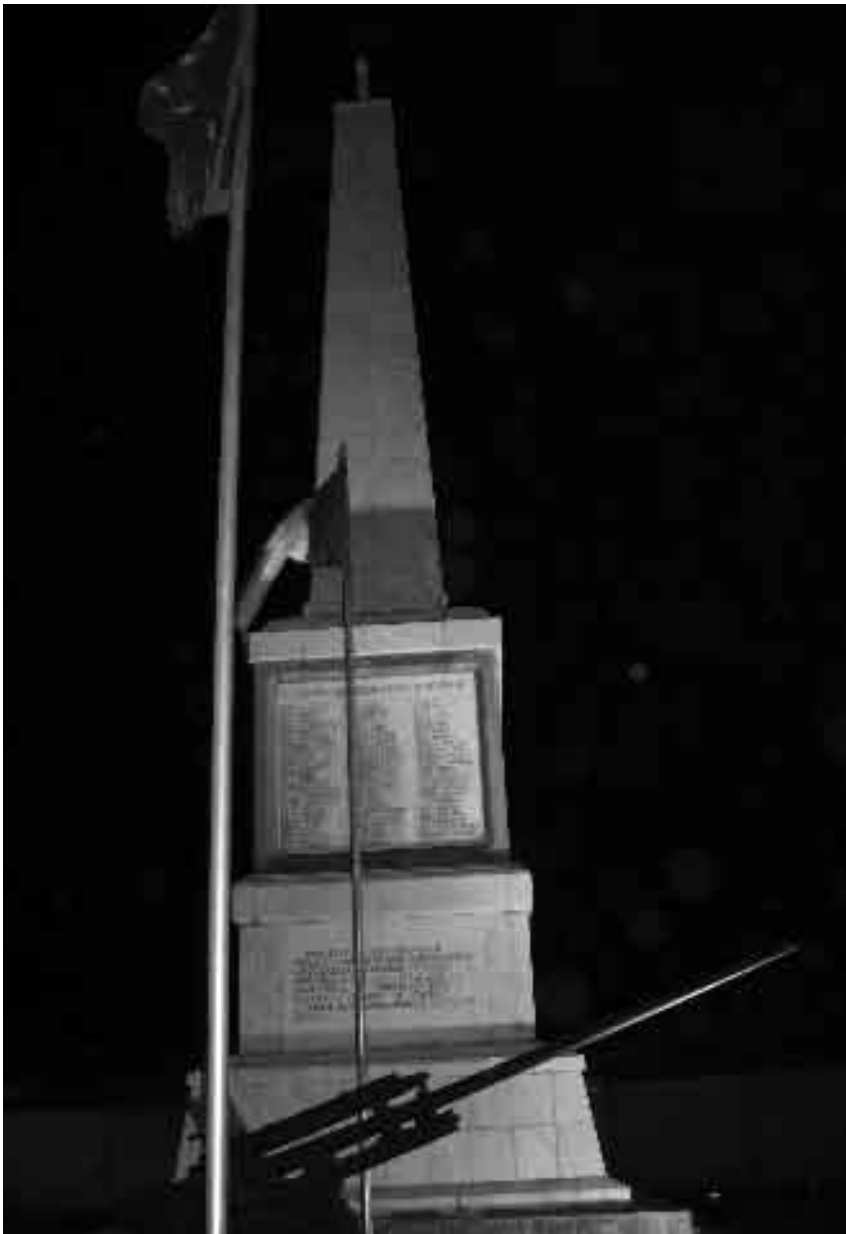
Un obelisc se înalță și în inima Ardealului – lângă Sebeș-Alba, la Petrești. Înalt de aproape 12 metri deasupra soclului, în formă piramidală, străjuit de două tunuri, monumentul este încununat cu o cruce. Marmura în care este îmbrăcat, de culoare alb-roză, amintește de marmura de CARRARA, dar de fapt este de Rușchița. Pe frontispiciu este inscripționat dictonul latin NON OMNIS MORIAR! – care spune că cei care și-au dat viața în războaie nu au murit de tot pentru că au rămas și rămân în memoria și în sufletele noastre. Acest monument are două conotații: una umană și una spirituală. Natura umană este împlinită prin faptul că pe laturile bazei sunt pomeniți toți cei căzuți în cele două războaie mondiale, indiferent de naționalitate. Ideea monumentului este, printre altele, că toți suntem oameni, că trebuie să ne înțelegem între noi și că suntem supușii lui Dumnezeu.

Inaugurat în 2001, Obeliscul de la Petrești a devenit un loc de pelerinaj, un loc în fața căruia se întâlnesc și se închină, deopotrivă, civili și soldați, de Ziua Eroilor, comemorând pe cei care s-au jertfit pentru idealurile lor.

Monumentul din Petrești, realizat prin munca, gândirea și sufletul localnicilor și, bineînțeles, cu oblăduirea părintelui Coman, face parte dintr-un ansamblu arhitectonic care cuprinde Biserica Ortodoxă cu picturi murale de o anumită îndrăzneală, pentru unii ciudate, pentru alții nu prea ortodoxe, dar cu o semnificație deosebită pentru sfârșitul de mileniu. Picturile, de o parte și de alta a pronaosului, reprezintă pe cei mai de seamă poeți ardeleni, Blaga, Coșbuc, Goga, și trei personalități care au determinat încheierea războiului rece: Papa Ioan Paul al Doilea, George Bush și Mihail Gorbaciov.

Nu în ultimul rând, trebuie menționat muzeul care face parte din același complex arhitectonic, muzeu dotat cu obiecte religioase și folclorice – toate provenite din donațiile petreștenilor.

Să nu uităm nici minunata grădină care înconjoară biserica și monumentul, cu băncile pentru odihnă și reculegere, cu florile care încântă ochii și bucură sufletul. Și mai ales să nu-i uităm pe minunații oameni care au contribuit fizic, financiar și spiritual, la crearea acestui monument, acestui loc de o frumusețe rară, care este încadrat de câțiva ani buni de drapele tricolore, dar și de cele ale Comunității Europene.

FILIALA PRAHOVA

• Potrivit Programului de activități pe anul 2007, Consiliul Director al Asociației "Cultul Eroilor" Prahova a desfășurat în luna ianuarie, în colaborare cu Organizația județeană a cadrelor militare în rezervă și în retragere, cu Cercul Militar Ploiești și Muzeul Județean de Istorie și Arheologie, două simpozioane dedicate Luceafărului poeziei românești, Mihai Eminescu, și Unirii Principatelor Române; au participat elevi, veterani de război, cadre militare active și în rezervă. Membrii Consiliului Director au fost prezenți la evocările literare și istorice de la Colegiile „Mihai Viteazul”, „Spiru Haret”, „Virgil Madgearu” și „I. L. Caragiale”.

• În zilele de 25-27 martie a.c. o delegație a Participanților la Conflictul Militar din Moldova 1991-1992 și a Institutului de Istorie a Basarabiei – Ștefan Trofim, Nicolae Răileanu, Sergiu

Sârghie, Vitali Beghiu și Constantin Ungureanu – a participat la simpozionul „89 de ani de la unirea Basarabiei cu România”, organizat de Consiliul Județean Prahova, Fundația Cultural-Istorică „Mihai Viteazul”, Cercul Militar Ploiești, ANVR Ploiești și Organizația județeană Prahova a Cadrelor Militare în Rezervă și Retrageri, Asociația Cultul Eroilor” Prahova, la evocarea istorică din Parcul „Constantin Stere” Bucov, la simpozionul organizat la Colegiul „Mihai Viteazul” Ploiești (Cercul „Cultul Eroilor” îndrumat de inimoasa profesoară de istorie Emilia Luchian). Oaspeții din Republica Moldova au vizitat Muzeul de Istorie, Muzeul Ceasului și Muzeul Petrolului. Activitatea s-a încheiat cu o masă frățească și un concert de muzică populară și române susținut de Domnica Sorescu-Voicu, Nicolae Vicol și Catrinescu.

Colonel (rtr.) Constantin Chiper

În dimineața zilei de 17 mai, anul acesta, m-am aflat la Tanacu, satul natal, devenit celebru pe tot mapamodul datorită așa-zisilor exorciști de la mănăstirea din preajmă (pe internet am găsit peste 124 000 de referiri la Tanacu), din păcate o celebritate care îl trimite în întunecatului ev mediu. Plecat din sat acum mai bine de patru decenii, astăzi am ajuns, spre rușinea mea, să constat că nu-mi mai cunosc sătenii și, ceea ce mi se pare și mai trist, nici ei nu mai știu de mine. Fiind zi de sărbătoare, am mers cu buna mea mamă la biserica din Burghelești, acolo unde își dorm somnul de veci bunicii, unchii și toți cei din neamul Roman, le-am aprins o lumânare la căpătâi și m-am rugat pentru sufletele lor.

În chiar curtea bisericii celei noi, unde prin grija inimosului preot Pleșca, părintele parohiei Burghelești, s-a ridicat un monument, am asistat la slujba de pomenire a eroilor satului căzuți în cele trei mari războaie ale românilor (1877-1878; 1916-1918; 1941-1945), între care se află și fratele tatei, Vasile D. Roman, căzut în luptele de dincolo de Prut. Imediat după slujba religioasă am fost martorul unui moment poetic susținut – ce idee inspirată! – de elevi ai școlii generale. N-am mai văzut de mult un peisaj uman atât de dătător de speranță în ceea ce privește cultivarea cultului eroilor ca acel grup de copii însoțiți de profesoara lor, doamna Ichim, adunați în jurul Monumentului Eroilor.

Nu știu dacă și în alte locuri se vor fi organizând asemenea întâmplări culturale de cinstire a eroilor, dar ceea ce am văzut în sfânta zi de Înălțare, la Tanacu, m-a făcut să visez la o țară a cărei populație nu-și ignoră istoria, dar și să simt o strângere de inimă la gândul că peste câțiva ani, plecând din spațiul ocrotitor al școlii, acești copii, odată intrați în vârtoarea vieții noastre de fiecare zi, vor uita de datoria sfântă de a ne cinsti eroii.

O adevărată bucurie a fost pentru mine

O zi de neuitat la Tanacu

întâlnirea cu foști colegi de școală, cu Gheorghe Focșa și Iorgu Buhăiescu, astăzi aflați în fruntea comunei, cu profesoara Claudia Popovici, cu profesorul Ticuță Ichim și mulți alții.

N-am nici o îndoială că unii dintre copiii de astăzi, care au înconjurat, ca într-o îmbrățișare, Monumentul Eroilor, îi vor uita, peste numai câțiva ani, pe “eroii cei frumoși”, așa cum n-am nici o îndoială că, peste alți câțiva ani, îi vor redescoperi. Adică, atunci când, părinți fiind, își vor însoți copiii, de Ziua Eroilor, la monumentul din curtea Bisericii.

Important este că strămoșescul cult al eroilor se transmite din generație în generație, că nu se stinge.

D. ROMAN

Anul
1877

Eroismul românilor în Războiul de independență

Sărbătorim împlinirea a 130 de ani de la cucerirea independenței naționale, eveniment istoric de cea mai mare însemnătate atât pentru vremea săvârșirii lui, cât și după aceea, în dezvoltarea României moderne. Războiul victorios de la 1877, care a canalizat energiile întregului popor, a reprezentat un strălucit examen de maturitate pentru națiunea și armata română, impunându-se atenției Europei. Strălucitele bătălii de la Grivița, Rahova, Plevna și Smârdan – în care ostașii noștri au pecetluit cu sângele lor neatămarea statului român – au reprezentat tot atâtea trepte spre consolidarea și recunoașterea internațională a independenței ce fusese proclamată la 9 mai 1877.

România nu avea în acel timp o armată numeroasă. Efectivul mobilizat în timpul războiului a fost de circa 125 000 de oameni, din care 58 700 constituia armata operativă (sau de “prima linie”). Armata care a trecut inițial Dunărea între 16 iulie și 22 august 1877 (Diviziile II, III, IV) se ridica la 38 000 de ostași și reprezenta cam jumătate din efectivul trupelor aliate ruso-române îndreptate spre Plevna și puse sub comanda domnitorului Carol I. Având însă un moral ridicat, trupele române au contribuit efectiv la echilibrarea situației frontului de la Plevna,

implicit la cucerirea acestei fortărețe turcești. În octombrie, după ce se aduseseră noi unități rusești, inclusiv garda imperială, armata română reprezenta cam o treime din efectivul trupelor aliate de încercuire. În noiembrie – după biruința de la Rahova – a fost trecut peste Dunăre și Divizia I română, cu un efectiv de circa 16 000 de ostași, care au cucerit o serie de localități din nord-vestul Bulgariei.

Victoriile obținute în luptele de la 1877 și eroismul armatei române au impresionat pe contemporani. Martori oculari străini, indiferent dacă erau corespondenți de presă, atașați militari ori comandanți de mari unități, au rămas uimiți de vitejia armatei române, apreciind totodată, contribuția ei la înfrângerea Imperiului otoman. Mulți istorici militari străini – inclusiv turci – au evidențiat, de asemenea, eroismul și contribuția importantă a trupelor române la cucerirea Griviței și a Plevnei.

Concretizând, se impune să reliefăm câteva din mărturiile contemporane evenimentelor. Astfel, referindu-se la asaltul Griviței, Kohn Abrest, corespondentul ziarului belgian “Le Siecle” – autorul unei valoroase lucrări despre acest război – relata cu admirație: “În acest moment mi-am putut da seama de curajul de care e capabil soldatul român. S-au aruncat înainte cu o furie irezistibilă... Cu o îndârjire de necrezut s-au avântat în această Vale a morții; respinși, striviți, decimați de focul ucigător al unui dușman adăpostit, dar fără să dea înapoi nici un pas, fără să șovăie nici o clipă. Au fost acolo acte de eroism pe care un sunt în stare să le povestesc.” La fel de entuziasmat a fost și corespondentul ziarului elvețian “Bund”, descriind eroismul ostașilor români: “Niciodată n-aș fi crezut să văd atâta bravură la o trupă care până atunci n-a cunoscut focul... Armata română merită a fi pusă lângă orice altă armată a Europei și oricine poate fi mândru de soldații și ofițerii ei, care au dat probe atât de strălucite de vitejie.” Ziarul englez “Daily Telegraph” relata că “soldații români s-au condus cu o bravură demnă de cele mai bune elogii... și, trebuie să recunoaștem, s-au luptat în mod remarcabil.” Iar într-un articol din “Memorial diplomatique” se reliefa că “în numeroasele lupte, care au inundat cu sânge vecinătățile Plevnei, românii s-au condus cu un eroism căruia Europa întregă îi aduce omagiu”.

Bravura armatei române în cea de a treia bătălie de la Plevna a fost recunoscută și de adversari. De pildă, Izzet Fuad pașa, scriind

Asaltul românilor asupra redutei Grivița

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

REMEMORARI

despre lupta din 30 august, preciza că *“la aripa dreaptă, românii și-au arătat, de asemenea, valoarea iar atacul lor a reușit; ei au luat faimoasa redută Grivița, pe care au păstrat-o cu ajutorul rușilor.”* Generalul englez Valentine Baker pașa, care a luptat la 1877 în armata turcă, scria că *“nu se poate tăgădui de nici un istoric militar imparțial că, fără ajutorul forțelor românești, întreaga armată rusă care lupta la nordul Balcanilor ar fi fost inevitabil bătută la Dunăre.”* Istoricul turc T. Yılmaz Oztuma sublinia, de asemenea: *“Tânăra, curajoasa și neobosita armată română a început să lupte cot la cot cu rușii... și a câștigat astfel independența la sfârșitul războiului. Fără armata română, inamicul nu ar fi putut câștiga bătălia de la Plevna”.* La aceeași concluzie ajunge și un ofițer francez care arată că *“fără concursul armatei române, tânără, dar plină de înflăcărare, cu nimic mai prejos decât trupele ruse în privința curajului, energiei și abnegației, Plevna nu putea fi încercuită complet decât foarte târziu în iarnă și cu pierderi mari pe care rușii aveau să le încerce până atunci.”*

Comandamentul rus a făcut, de asemenea, aprecieri elogioase în privința vitejiei armatei române. Astfel, generalul rus Tottleben, care a dirijat încercuirea Plevnei, arăta că comportarea armatei române *“de la general până la soldat a fost mai presus de orice laudă”.* Iar Marele Duce Nicolae, subliniind aportul armatei române în luptele de la 1877, preciza: *“Rezultatele strălucite care s-au dobândit la Plevna sunt datorate în mare parte cooperățiunii bravei armate române.”* În privința cuceririi Rahovei, Marele Duce sublinia: *“Izbânda de la Rahova aparține pe deplin armelor române”.* Țarul însuși ținea să

reliefeze că *“trupele române au dat dovadă de un curaj eroic, luptând sub unul dintre cele mai nimicitoare focuri ale inamicului”.*

Eroismul ostașilor români – care au înscris la 1877 pagini de glorie nemuritoare – a fost imortalizat și în ziarele noastre; de asemenea, în documentele și mărturiile vremii, în versurile a numeroși literați, în frunte cu Vasile Alecsandri și G. Coșbuc, în muzica lui Eduard Caudella, Ciprian Porumbescu și Gavril Muzicescu și nu mai puțin în picturile lui N. Grigorescu, Sava Henția, Carol Popp de Szathmary, care au întovărășit armatele pe front spre a ilustra, la fața locului, scenele de vitejie. Numele ofițerilor români – Gh. Șonțu, D. Giurescu, Constantin Ene, N. Valter Mărăcineanu, I. Rosetti, V. Mihăescu, G. Botescu, Dimitrie Lemnea, Pavel Bordeianu, N. Radovici ș.a. – care au murit eroic în fruntea trupelor, îmbărbătându-le la asaltul Griviței ori Rahovei, sunt scumpe poporului român. La fel au căzut eroic, în fruntea trupelor, sergenții Gh. Țintilă și Dimitrie Radovici.

Acte de eroism au săvârșit și unii ostași și brancardieri români, care în nopțile de 1-3 septembrie, sărind peste tranșeele Griviței 2, au coborât în așa-zisa “Vale a Plângerii” și, călăuzindu-se după vaietele răniților, sub ploaia gloanțelor dușmane, au izbutit să salveze pe mulți dintre tovarășii lor de arme, ducându-i la ambulanță. Sergentul major Marin Giurcă, de pildă, a reușit să adune de pe câmpul de luptă peste 20 de răniți, cărându-i în spate până la ambulanță. Studentul medicinist Gh. Sabin a fost decorat cu “Virtutea Militară” tocmai pentru zelul și eroismul de care a dat dovadă în strângerea răniților pe câmpul de bătaie, sub

MEMENTO

Caransebeș.
Membri ai cercului
școlar “Cultul
Eroilor”, împreună
cu profesoara lor, în
fața monumentului
eroului general Ion
Dragalina

REMEMORARI

ploaia gloanțelor turcești. Sergentul Constantin Bărdescu, după ce a fost pansat, "n-a vroit să rămână cu nici un preț" la ambulanță, ci s-a întors pe front, unde a murit peste câteva zile. Un doctor, martor ocular, relatează că, după bătălia de la 7 octombrie, s-a văzut din nou cum "mulți din soldați, caporali, sergenți și chiar sublocotenenți răniți", după ce erau pansați, "nu vroiau să fie evacuați și cereau cu insistență și, contra ordinelor date de medici, plecau ziua sau fugeau noaptea din spitalele ambulanței și se înapoiau la corpurile din care făceau parte". Vasile Alecsandri sublinia, de asemenea, la 1 noiembrie 1877, că "toți răniții noștri n-au decât un gând: să se vindece cât mai repede și să se întorcă la Plevna și se întorc cu durerea încă pe ei".

Prin acte de bravură deosebite s-au remarcat soldatul Grigore Ion, capturând un drapel otoman în lupta de la Grivița, și călărașul Vasile Mohor

care, la 6 septembrie, în lupta de la Kneaja a izbutit să smulgă inamicului un nou stindard. Remarcabile fapte de vitejie s-au observat și în lupta de la 7 octombrie 1877, când, după rănirea ofițerilor, sergenții Călin Petre, Pascu Dimitrie, Marin Ioan, Nica Stan și Hristea Toader au trecut în fruntea unităților îmbărbătându-le la asaltul Griviței 2; ultimul, cu steagul regimentului 5 Dorobanți, a trecut în fruntea companiei strigând: "După drapel, copii!" Cu astfel de acte de eroism colectiv și individual e plină campania noastră de la 1877 și numai datorită lor s-a putut ajunge la izbânda finală.

Pierderile suferite pe câmpul de luptă – în morți și răniți – au fost relativ mari; aproape un sfert din ostașii care au participat la război au pecetluit cu sângele lor neatârarea țării. Cele mai mari pierderi au fost înregistrate în luptele de la 30 august, 5 septembrie, 6 și 7 octombrie pentru cucerirea redutelor Grivița 1 și Grivița 2 (peste 5000 de morți și răniți).

Posteritatea a căutat să cinstească memoria eroilor independenței. Spre sfârșitul secolului XIX, Spiru Haret, ministrul Instrucțiunii Publice, a inițiat o campanie susținută pentru reedificarea conștiinței naționale, pentru educația patriotică a tineretului prin cinstirea eroilor de la 1877. În acest sens, el a dispus să se alcătuiască liste cu numele eroilor din fiecare comună căzuți în războiul de neatârare spre a le înmâna învățătorilor – prin intermediul revizorilor școlari – pentru a le verifica, corecta și completa unde va fi cazul, iar apoi a le returna ministrului în vederea tipării. Astfel, au fost tipărite tablouri – ornate cu frunze de laur și stejar – în mai multe exemplare, pentru fiecare comună cu numele eroilor morți din acea localitate și distribuite învățătorilor, de către revizori, spre a fi înramate și așezate în toate școlile și bisericile, constituind – zicea Haret – "mândria comunelor". Tot prin grija lui Haret, în 1898 a apărut o broșură, intitulată *Eroii războiului de independență*, conținând tabele pe județe și comune cu oștenii morți în campanie. Din aceste tabele rezultă că au murit în război circa 4500 de ostași, din care 4065 de la sate și restul de la orașe. Numărul răniților a fost însă mult mai mare. În general, se apreciază – și la această apreciere subscrie și G. Coșbuc – că numărul morților și răniților armatei române în războiul de la 1877 a fost de circa 10 000 de oameni. Prin sacrificiul lor și prin eroismul tuturor luptătorilor, România și-a dobândit independența.

În final, ne exprimăm convingerea că Asociația Națională "Cultul Eroilor" va suplini lipsa de inițiativă a miniștrilor din secolul XX – care n-au urmat exemplul lui Haret – și va înălța pe luptătorii ce s-au jertfit pentru țară pe pedestalul ce li se cuvine.

Prof. univ. dr. N. ADĂNILOAI
Președinte de onoare
al Societății de științe istorice din România

MEMENTO

Călinești, Argeș. Membri ai Filialei "Cultul Eroilor" Argeș lângă monumentul închinat eroilor căzuți pentru Patrie în luptele din Războiul pentru întregirea Neamului.

**Anul
1917**

Triunghiul morții – triunghiul vieții Mărăști-Mărășești-Oituz

Anul 1917 în istoria neamului românesc a fost înscris cu litere de aur, ca anul salvării țării de ofensiva unor puteri cotropitoare hrăpărețe, dornice de a ocupa și ultima palmă din pământul României, scoțând astfel țara din lupta dusă alături de statele Antantei și asigurându-și stăpânirea și pe acest colț de țară românească. N-a fost însă după voia lor, pentru că acești țărani în uniformă militară au pus stavilă poftei nesătuilor cotropitori, plămădind din sângele lor și țărâna patriei un zid peste care faimosul feldmareșal Mackensen și ciracii săi nu au putut trece.

E bine să ne amintim de jertfa acelor zeci de mii de ostași români ce au spus, pe aceste meleaguri dintotdeauna românești, în urmă cu 90 de ani, "Nici pe aici nu se trece!" Și nu s-a trecut! Dar cu ce preț, Doamne! Ei, fiii țăranilor ce doar cu numai zece ani în urmă cerând pământ, au primit de la diriguitorii țării gloanțe. Acum fiii unora ce primiseră pământ doar pentru mormânt – "un stângen în lungime, unul în adâncime și o jumătate de stângen în lățime" – au fost chemați, ce ironie a soartei! De aceeași sau aproape aceeași diriguitori ai țării, stăpâni pe cea mai mare parte din pământul țării, să apere țara, pământul străbun.

Și s-au luptat soldații-țărani: cu bolile necruțătoare, cu foamea și frigul, dar mai ales cu cei ce voiau a le răpi și acest colț de țară. Un

prim semnal al hotărârii și dorinței de a elibera țara cotropită a fost dat de ostașii Armatei 2 române, care în cursul ofensivei de la Mărăști (9/22 iulie-19 iulie/11 august 1917) au reușit, e drept cu mari jertfe pe "câmpul" de la Mărăști, să elibereze un teritoriu cu o suprafață de 500 km pătrați, adică – după cum mărturisea un sergent ce în lupte își pierduse un braț – "500 000 000 de metri pătrați, fiecare udat de sângele și sudoarea soldaților români, dintre care mulți, poate prea mulți și-au aflat odihna veșnică în țărâna din dealurile Mărăștilor". Au căzut atunci peste 6900 de militari români (morți, răniți și dispăruți). Jertfa lor nu a fost zadarnică; au fost eliberate căminele din peste 30 de localități. Prin rezultatele sale, ofensiva de la Mărăști a fost dătătoare de speranțe: inamicul poate fi învins; țara poate fi dezrobotită de sub talpa ocupanților.

Al doilea pas mare în lupta pentru zădărnicierea ofensivei cotropitorilor a fost făcut în cursul Bătăliei de la Mărășești (24 iulie/6 august-21 august/3 septembrie 1917). Aici ostașii Armatei 1 române luptând în strânsă camaraderie cu soldații armatei ruse, în majoritatea lor covârșitoare țărani în haine militare, ca și ei, au reușit să oprească definitiv înaintarea armatelor inamice. Punctul culminant al bătăliei de la Mărășești l-a reprezentat ziua de 6 august – zi trecută în Calendarul ortodox ca "Ziua schimbării la față". Și a fost "Ziua

REMEMORARI

Eroica bătălie de la Mărășești

„Pe aici nu se trece!”

*Noaptea
în Valea
Oituzului*

schimbării situației pe frontul românesc”. În această zi de grele încercări, ostașii români au reușit să oprească pe aliniamentul Pădurea Răzoare-Gara Mărășești ofensiva inamicului.

Și acum acești oameni simpli, țărani crescuți în dragostea de glia străbună și în credința sfântă că-și apără ce este al lor, au înțeles din ordinele primite un singur lucru: “dușmanul să nu treacă!” Și n-a trecut! În luptă au căzut iarăși mii de ostași, simpli soldați, gradați și ofițeri, înțelegând să pună mai presus de propria lor viață viața Patriei.

Laconic, comandantul advers comunica: “Am hotărât să încetăm înaintarea! Inamicul format mai ales din trupe române nu cedează; soldații săi se luptă cu fanatism; pentru a ne cruța forțele ne-am repliat pe vechile poziții”.

Cel de-al treilea punct al “triumghiului” l-au constituit luptele duse în cursul bătăliei de la Oituz desfășurată între 26 iulie (8 august) și 9/22 august 1917. În cursul acestei bătălii toate eforturile trupelor austro-ungare și germane de a respinge trupele Armatei 2 române de pe înălțimile din zona Oituz au fost zădărnice, inamicul fiind obligat și aici să treacă la apărare.

Referindu-se la luptele din vara anului 1917, însărcinatul cu afacerile externe al Elveției în România raporta: “Este incontestabil că germanii au suferit un serios eșec, neputând pune în aplicare, în ciuda pierderilor foarte mari, proiectul lor de invadare completă a Moldovei și pentru că au avut de întâmpinat, din partea armatei române, o rezistență la care nu se așteptau. Comportamentul acesteia este acum mai presus de orice elogiu.”

La încheierea operației de la Mărășești, comandantul Armatei 1 române a dat un ordin de zi prin care elogia eroismul și vitejia ostașilor români. “Prin rezistența ce ați opus... ați făcut să reînvie în mintea tuturor amintirea glorioasă a faptelor străbunilor noștri... Fiți gata să arătați liftelor sălbatice... că românul nu are de dat din pământul scump al țării decât loc de mormânt... Din sângele vostru se va ridica, curat și măreț, o țară românească a tuturor românilor.”

În amintirea faptelor de arme din acest triumfi al morții-triumfi al vieții, cei ce au supraviețuit au contribuit, alături de întregul popor, la ridicarea unor Mausolee la Focșani, Mărăști, Mărășești, Cașin, Soveja, care vor aminti generațiilor viitoare că au datoria de a păstra neștirbită moștenirea lăsată de înaintașii lor. Să nu-i uităm pe cei care au făcut la Mărăști, Mărășești, Oituz supremul sacrificiu pe Altarul Patriei, pentru că uitându-i pe ei, ne uităm rădăcinile, iar trunchiul și coroana sa, fără rădăcini nu pot fi! Să nu-i uităm! Pentru că uitându-i, ne uităm pe noi și răspândiți în această “lume nouă”, vom fi un “nimeni pe lume” și vom pieri ca Neam și ca Țară!

General de brigadă (r)

dr. Nicolae Ciobanu

Președintele de onoare al

Comisiei Române de Istorie Militară

**Anul
1944**

AVANGARDA CATRE APAHIDA

...De la Turda, bateria de tunuri de asalt, din Regimentul 2 Care de luptă, comandat de căpitanul Cristescu, s-a deplasat spre N-V, urmărind îndeaproape inamicul. Tunul meu a rămas un timp să stăvilească blindatele inamice ce ar fi putut veni dinspre nord în spatele alor noștri. După termenul stabilit am pornit să-i ajung pe-ai mei, orientându-mă după detunăturile care se auzeau tot mai des. Leșisem dintre ogoarele cu porumb și, în stânga, pe un teren viran, în fața unei gospodării izolate, dar înconjurată de acareturi și pomi, am văzut o fântână cu cumpănă. Conductorul Urcu opri și ceru voie să bea apă. Leși repede prin oblonul din față și alergând către fântână, împrăștie cărdul de rațe și găște care se lăfăiau în ghiolurile din jurul fântânii. Până să-și astâmpere setea, din curtea gospodăriei ieși un țăran, care se repezi în mijlocul cărdului, prinse un rățoi și i-l întinse lui Urcu. Acesta îl aruncă fraților de pe car și intră la locul lui, căutând să recupereze întârzierea. Băieții au legat rățoiul după niște canistre, fiind bucuroși că, pe lângă porumbelul care ne însoțea de la Otopeni, acum mai aveam un însoțitor. În timp ce porumbelul trecuse prin botezul focului și nu-și păresea carul, decât numai când era în repaus și atunci pentru a ciuguli ce mai găsea, rățoiul nu venise între noi de bună voie. Așa că vom vedea la timpul potrivit cum a ajuns să fie o personalitate.

Alergam acum și mai zoriți, ținând legătura cu reperatele pe care avusem vreme să le determin cât a zăbovit conductorul cu setea lui. După colina din dreapta se vedea un sat, cufundat în podoaba coroanelor de pomi. Ajunserăm cam prin dreptul primei ulițe, când se ivi un caporal, care ne făcu semn să ne abatem spre el. Caporalul îmi aducea ordinul generalului Ionașcu, comandantul Diviziei a 7-a Cavalerie, ca să trec cu tancul peste borna de hotar, înfiptă de hortyști cam la 300 m sud de comuna Cojocna, și apoi să mă prezint la dânsul. Eram cu toții bucuroși că am ajuns să spulberăm o bornă de hotar nedrept. Locuitorii satului erau adunați într-o curte largă a unei case frumoase, din al cărei balcon le vorbea generalul. Oamenii îl ascultau cu capetele descoperite. În șosea se afla un escadron de călăreți gata de plecare.

M-am prezentat, raportând că am sarcina să-mi ajung bateria, dar generalul mi-a ordonat să iau loc cu tancul în escadronul de avangardă. Am salutat și am sărit pe tanc, însoțit de comandantul escadronului, care m-a întrebat cam unde ar fi locul mai ferit pe tanc. I-am spus

Vasile
Dascalescu

să nu aibă nici o grijă, căci pe carele de luptă nu se moare decât în colectiv.

Escadronul porni în trap. Ți se umplea sufletul de mândrie privind la bravii călăreți, bine echipați, ce păreau crescuți pe caii lor aprigi. Urmăriți de ochii umezi ai sătenilor, am ieșit din Cojocna. Înainte se deschideau larg pante, văi și dealuri, care acoperite cu arboret și culturi de porumb, care doar cu pajști și fânețe. La un moment dat, într-o curbă, o încrucișare de focuri de arme automate s-a abătut asupra călăreților. Căii din primele rânduri căzură ca trăsniți cu spinarea-n jos, prinzându-și sub ei călăreții; alții, înainte de a cădea se ridicau pe picioarele de dinapoi, scăpărând cu cele din față, ca și cum ar fi avut de urcat o scară către cer. Unii călăreți erau târați cu un picior agățat în scară. Cei mai norocoși, dar prea puțini, se târau către șanț, în timp ce o pânză de focuri se încrucișa, căutându-i. Am observat pe panta din stânga, cum de deasupra unor tufani se cernea o pânză albăstruie. Am ochit și am tras două proiectile explozive. Armele inamice au amuțit. Mai greu mi-a venit să prind în linia de ochire cuibul din dreapta, căci acesta era acoperit de muchia unui deal. După câteva manevre pe șenile l-am lovit în plin.

Rămas fără escadron, căpitanul s-a retras în spate, în timp ce tunul meu de asalt a rămas

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

REMEMORARI

pe loc. Soarele asfințea și înserarea ne învăluia, odată cu îngrijorarea că eram fără de acoperirea infanteriei, în fața unui inamic organizat în teren. Focurile încetaseră. Acolo la poalele dealurilor, care însoțeau șoseaua, care dădea în una principală, ce făcea legătura cu Bontida și Apahida, noaptea s-a lăsat repede. În liniștea străpunsă din când în când de vaietele răniților.

Cum aș putea să arăt starea sufletească în care mă găseam, în fața unor întunecate mărginiri dinspre inamicul aflat la câteva sute de metri, fără de nici o legătură laterală și de spate, știind că tunul de pe tanc era conceput să acționeze numai în apropierea infanteriei. Am ieșit din car și ne-am săpat măști individuale, gândind că s-ar putea ca sub protecția întunericii să fim atacați cu grenade. În timp ce doi tanchiști erau pândari jos, eu scrutam bezna nopții, gata cu degetul pe trăgaci. Noaptea aceea părea că e veșnică, nemăsurată cu puterea încordării noastre. După un timp am simțit mișcări de oameni în spatele nostru. Veneau infanteriștii. Se chemau pe șoptite și-și luau locul la 30-40 m în față. Poate că unora din cei ce-și încropiseră o mască în țărâna din fața noastră, să li se fi lipit o clipă pleoapele, dar noi cei patru ce am văzut cumplita decimare a escadronului, nu am închis ochii. Așteptam cu nerăbdare ivirea zorilor, când pe neașteptate ni se iscă o foame mai puternică decât frigurile nopții în care eram uitați. Poate că stomacul ar fi rămas mai departe indiferent dacă nu ar fi ajuns până la noi un miros ațâțător ce plutea în aer. Acel miros de ciorbă cu carne, îmi aduse aminte că trecuseră două zile de când nu ne-am mai ocupat de așa ceva. Dar oare, de ce aveam o așa dorință de a mânca, chiar o ciorbă acră cu carne? Era chiar întuneric și chiar ceva mai opac, din cauza ceții umede. În ceața care se învolbura înaintea mea plutea acel miros care provenea din gamelele ostașilor, care se

strecurau către bucătăria de campanie, ce se instalase chiar sub panta dealului, ceva mai în spate. S-au dus și ai mei, întâi pe urma mirosului după care au văzut o scânteie și în zare au distins silueta unui om ce împărțea ciorba cu un polonic. Negura începuse să se destrame. A apărut și comandantul de baterie. Eram acum în formație și așteptam desfășurarea.

Odată cu zorii zilei am pornit în sprijinul infanteriei, care se infiltrase adânc în rezistența inamicului. Într-un timp, căpitanul Cristescu ajunsese la carul meu cu un biet hortyst, care tremura cuprins de spaimă. Era un om necăjit, îmbrăcat într-o uniformă ponosită. Slab de i se întindea pielea pe față, când răspundea la întrebări sau când ne da asigurări că ne va arăta unde-s anticarele amplasate. Gura-i larg deschisă (când l-am întrebat dacă știe ce se întâmplă, cerându-i să spună adevărul, clănțănind și abia ținându-și echilibrul) ne arăta că are o dantură părăginită de om nevoiaș. Mi-a spus că-i cizmar în Tg. Mureș. Căpitanul l-a smuls de lângă mine urcându-se cu el pe alt car. Eu trebuia să ajung în mare viteză la podul de peste Someș. Prin mulțimea de hârtoape, șanțuri anticar și obstacole naturale, datorită accesoriilor de rezervă ce le aveam pe car, manevrele îmi erau îngreunate, așa că le-am aruncat și am ieșit repede în șoseaua Cluj – Bontida. Luptele înverșunate rămăseseră în stânga, în timp ce alergam către podul de care mă despărțeau vreo patru kilometri. În imediata apropiere a podului, pe stânga, un grup de case. În timp ce rulam cu toată viteza spre grupul de case, unde se afla capul de pod, am observat cum în același timp alerga dinspre Bontida către același pod un camion ce tracta un tun. Cum acesta ajunsese înaintea mea, la celălalt capăt podul a sărit în aer, la cca. 300 m de carul meu. Am avut timp să observ, înainte de a intra în

*R-2 și echipajul
unui tanc R-2*

Singurul tanc supraviețuitor din cele 11 T-4 cu care Divizia 1 Blindată plecase pe frontul de Est.

fața celor două case, cum tunul anticar inamic a fost aranjat în poziție de tragere, către intrarea noastră pe pod. Am oprit în dreptul ultimei case din stânga și am tras la sigur, căci văzusem bine unde se instalase tunul, dar ghinionul a făcut ca proiectilul să rămână înțepenit pe țeavă. Până să-l scoatem ne-a ajuns din urmă carul unui sublocotenent, care avea deasupra lui vreo trei infanteriști. Ajunse și căpitanul, care foarte grăbit îmi indică locul unde să așez carul pentru a trage. L-am spus că mi-i blocate țeava și încerc să o deblochez. Căpitanul a indicat același loc carului ce-l avea la îndemână. Acesta a ieșit din dosul casei și înaintea de a lua linia de ochire a primit un proiectil exploziv încât infanteriștii au fost aruncați în aer de unde au căzut bucăți pe șoseaua asfaltată. Motorul carului lovit continua să funcționeze, carul se deplasa în dezordine fără comandă. În spatele carului, agățat în propria-i cască, care-l ținea de cureaua de sub barbă, atârna unul din cei trei de pe car... Înainte ca mișcările carului să înceteze, l-am ridicat în brațe și așezându-i casca, l-am întins pe asfalt, după care m-am repezit la oblonul conductorului zăpăcit, cerându-i să oprească. Furișându-mă cu grijă, m-am apucat să culeg bucățile de carne însângerată din șosea. Un cap fără trup rămăsese cu fața către cer, ochiul drept deschis, pe când stângul, smuls cu tot cu o bucată din occipital, se afla ceva mai departe. Am prins bucățica de sprânceană și i-am apăsat-o la loc, sub privirea rece a ochiului drept care-mi părea că mă întreabă de ce a trebuit să moară? Țeava a fost deblocată și sărind la locul meu, am scos numai gura tunului am îndreptat-o spre locul unde știam că se instalase anticarul remorcat de camionul care ajunsese la pod cu puțin înaintea mea. Am tras la sigur, așa cum au tras și ei.

Infanteria, adică Regimentul 34 Constanța, cu care m-am întâlnit mereu începând de la

Otopeni, trecuse Someșul. Acum linia frontului era în partea de vest a Bontidei. Până să fim din nou solicitați, s-a adunat și restul bateriei. De prin adăposturi ieșiseră oamenii și priveau înmărmuriți urmele proaspete ale luptelor. De la casa din dreapta șoselei, un preot bătrân ne-a servit cu câte o țuică, pâine și slănină. L-am rugat să caute identitatea celor pe care-i așezasem în șanț și să le comunice familiilor lor. Am primit ordin să încerc să trec cu carul pe malul celălalt. Ajungerea la apă era anevoioasă. Din șosea, panta către apă era înaltă și abruptă. Cu mare dificultate, am atins cu pieptul carului valul apei, continuând să ne afundăm oblic, până când nu mai speram să așezăm carul orizontal cu șenilele pe fundul apei. Înaintând către mijlocul șuvoiului, eram atent la linia pe care o atingeau apa față de înălțimea la care se afla motorul și al locului în care se afla conductorul. De unde mă aflam eram pregătit să sar în apă, dar mă gândeam dacă conductorul va reuși să mai iasă în cazul când carul va intra în vreo groapă. De la o vreme, linia apei rămase constantă, apoi începu să scadă, lăsându-și urma pe carapacea carului. Dincolo de șuvoiul curgător al râului, în direcția în care mergeam noi, se întindea o altă albie cu fața liniștită, dar cu fundul mâlos, iar în apropierea malului o perdea de vegetație de baltă. Pericolul de împotmolire ne dă griji noi, dar cu încetul, șenilele amestecară cleiul, transformându-l într-o mocirlă până când mușcară din malul pietros pe care în sfârșit m-am văzut urcând cu bine, urmăriți de privirile celor care trebuiau să ne urmeze.

Dar o chemare prin casca de radio cerea să mă îndrept în grabă către Bontida, unde infanteria întâlnește obstacole. Verific din nou dispozitivele de vedere și ochire și îndrept carul către liziera localității marcată de coroana livezilor la cca. 4-5 km est.

REMEMORARI

Înaintând către inamic ce se afla undeva prin acea acoperire, gata să mă ia drept țintă, atunci când i se va părea momentul mai potrivit, am recurs la un truc. Am ridicat tancul de pe șoseaua largă, în lungul căreia se putea vedea orice vehicul, așa cum eu văzusem camionul cu tunul remorcat, pe coama din stânga unde se afla o plantație, o perdea de salcâmi, ca protecție împotriva înzăpezirilor. Având în față acoperire, înaintam către Bontida culcând perdeaua de salcâmi, pe care o aplecam sub burta carului iar apoi se ridica. Înainte de a părăsi zona, pentru a intra în sat pe șosea, am văzut linia infanteriei ce aștepta pe albia seacă a unei scurgeri dintre dealuri, către Someș. Am strigat „Hai infanteria!” Mi-a răspuns bravul comandant al lui 34 Infanterie Constanța, indicându-mi locul unde se afla amplasat un tun anticar. La cca. 500 m în stânga după un chioșc, ieșit mai înspre șosea din rândul liniei gardurilor se instalase anticarul, așteptând ca orice vehicul blindat sau tun de asalt ce ar veni spre centrul satului să-i cadă în obiectiv. Acum știam sigur că dacă mă voi apropia de centru așa cum s-ar fi convenit, prin mijlocul șoselei aș fi fost lovit. Am părăsit iar șoseaua, urcându-mă acum cum ar fi pe trotuarul din stânga, cât mai aproape de linia gardurilor, așa fel ca să nu-i cad în linia de tragere, care-mi era pregătită. Ajuns aproape de chioșc am tras direct un proiectil. Exploziile ce au urmat dincolo și gazele arse ce se înălțau mi-au fost de ajuns ca să-mi dau seama că obstacolul a fost lichidat. Am retras carul pe linia infanteriei sub panta de sub care ajunsesem aici. Colonelul Botea și cei care se aflau în aceeași viroagă m-au felicitat. „Bravo băieți!”, atât am putut auzi. Se lăsa întunericul și eram iarăși în așteptarea alor mei. De-abia acum retrăiam intens cele văzute la capătul podului pe Someș. În noaptea ce părea că se lăsase grea pe umerii mei, așteptam cufundat în retrăirea celor petrecute în cele 24 de ore lăsate în urmă. Ca o licărire stranie mă privea ochiul rămas deschis al capului, căruia îi dispăruse craniul și ochiul stâng, pe care l-am cules din drum și l-am așezat la locul lui. Încercam să alung din drum vedenia dar nu reușeam. Ochii acela atât de limpede, cu irisul verde, părea o oglindă magică, ce mă ruga să-i răspund „pentru ce?” Mă cuprinse o teamă nemărturisită ortacilor de lângă mine care chiroteau a somn. O ușurare totuși, mi-o dă faptul că le culesesem mădulele și că-l rugasem pe preot să-i ia în grija sa. Acestea îmi erau frământările când din spate mâna căpitanului se lăsă pe umărul meu, trezindu-mă.

Porneam prin întuneric de-a dreptul peste o colină crestată de viituri de ploii și povârnișuri peste care urcam către culme. Apoi ceva mai în panta dinspre vest, am oprit respirații și camuflați printre tufani și arboret. În noapte scânteiau spre apus fulgerele exploziilor. Dinspre nord, atacau sovieticii către Cluj. Un vâjâit puternic trecu peste capetele noastre și-n apropiere,

pământul răscolit adânc, aruncă în aer țărână, scânteii, praf și miros de gaze arse. Urmărind alte vijelii stârnite de grelele obuze, ce păreau că vor smulge arborii peste care trec pornind de dincolo de pădure. În stânga și-n față, către vale, apăreau uriașe gropi, nemişcate să le numeri în tirul care se întetea. Eram închircit în corpul carului așteptând ultima clipă. Băieții trăgeau țigară după țigară, urmărind în gând traiectoriile mai apropiate. Am scos un carnet gândind să ne lăsăm identitatea, dar am renunțat amintindu-ne că va fi imposibil să mai rămână altceva decât cenușa, dacă vom fi loviți. M-am hotărât să ieșim câte doi și să săpăm o groapă în apropiere. Acolo în groapă, poate tot va mai rămâne ceva. Pe când săpam de zor, văd că vine dinspre culme un caporal. Venea mai mult pe brânci și în salturi de la o groapă la alta. Îmi aduse ordinul să mă prezint la d-l comandant. Din groapă-n groapă, săltând după cea mai apropiată explozie, care ne mai arunca în față și țărână arsă, am ajuns după creastă. Aici, în spatele unui camion acoperit cu o prelată, un ofițer superior sta pe un taburet. Deși era pericol, am rămas în picioare așteptând un semn ca să mă întind la orizontală. Dar în loc de așa ceva, ofițerul mi-a indicat o viroagă între două pante, ordonându-mi să-mi instalez tunul la ieșirea acelei viroage, deoarece s-ar putea ca pe acolo să se infiltreze oarece tancuri inamice. M-am întors la car sărind din groapă în groapă. Deasupra aerul sfâșiat de grele proiectile părea că vibrează sub șenilele a zeci de tancuri. În jur fața pământului forfotea aruncând în aer nori de gaze și țărână. Strecurându-ne tot în zigzag am ajuns în afara zonei bătute de proiectile. Trecând o vale străbătută de un pârâu cu sălcii pe margini am ajuns într-o zonă liniștită. Soarele era sus și pajiștea de un verde proaspăt părea necălcată de om. Ajunsesem la locul indicat. Pe când manevram carul, pentru ca tunul să fie în poziție de tragere către firul viroagei, dintr-o groapă de lângă o salcie, țâșni afară un grup de copii în mijlocul cărora alerga cât putea și un moșneag. Fugeau ca iepurii, ținându-se aproape de bătrân, ca de ultima lor nădejde. Erau în cămăși și aveau capetele descoperite. Văzuți așa din spate cum fugeau, păreau adevărați pui ai străbunilor daci. Sărmanii, dacă ar fi înțeles că suntem români, cu toate că tancul se asemena cu al nemților ar fi rămas pe loc. așa, cred că au ajuns tocmai în vârtejul focului ce avea să urmeze. Tancul nostru nu era un tanc obișnuit ci se deosebea prin faptul că nu avea turela rotativă înarmată cu mitralieră sau tun. Avea numai un tun de 75, pe care-l puteam manevra doar 10 grade la stânga sau la dreapta. Pentru orice altă direcție trebuia mișcat pe șenile, deci acționând cu motorul. Era ultima creație asemănătoare cu tancurile germane numite „pantere”. În câmpul tactic urma imediat infanteria pe care nu trebuia să o depășească... (va urma)

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Vasile Dăscălescu

Un document istoric inedit

Cartea de aur a Capelei Române de la Plevna

Acum câțiva ani, pe când ne documentam la Biblioteca Muzeului Militar Național pentru lucrarea „Lirica războiului pentru neamul nostru. 1877-1878”, am dat peste un document istoric inedit, de certă valoare documentară: **Cartea de aur a capelei române de la Plevna**. Lucrarea ne fusese semnalată de profesorul Neculai Moghior, un „veteran” al instituției muzeale militare. Până atunci nu avusesem nici o informație despre existența ei, pentru că nu figura în nici un buletin sau catalog cu înscrisuri referitoare la războiul purtat de România în 1877-1878 pentru dobândirea independenței noastre de stat. Ne aflăm în fața unui izvor istoric nou cu privire la însemnătatea și la ecoul pe care l-au avut în epocă luptele și jertfele românilor la Grivița, dar și în ceea ce privește „Capela română de la Plevna”, ridicată în memoria conaștrilor noștri eroi. Cartea de onoare a fost deschisă chiar la inaugurarea mausoleului eroilor români de la Grivița, marcându-se astfel împlinirea a 25 de ani de la proclamarea independenței de stat a României.

Capela Română de la Plevna a fost înălțată, în anii 1901-1902, din inițiativa oficialităților centrale bulgare, cu sprijinul material și moral al populației din zona Plevna. Situată la marginea

satului Grivița, înconjurată de pomi și de flori, capela este construită din dale de piatră cioplită, cu ziduri masive ca de cetate, cu o boltă ingenios decorată, cu o turlă înaltă, ca de biserică. De aici și numele de „Capelă”. Pe o scară îngustă se pătrunde într-o încăpăre cu spații largi, unde sunt prezentate, ca într-un autentic muzeu, schițe de război, copii ale steagurilor unor unități militare, arme și săbii, reproduceri după picturi ale lui Nicolae Grigorescu, fotografiile ale unor eroi români etc.

Pe pereți se află plăci comemorative pe care sunt săpate numele a sute de eroi români căzuți în luptele de la Grivița, dintre care vom aminti doar câteva: maior George Șonțu, căpitan Valter Mărăcineanu, căpitan Nicolae Bogdan, locotenent Chivu Stănescu, sublocotenent Gheorghe Valentin, sergent Marin Georgescu, soldat Grigore Ion.

Pe o lespede din interiorul capelei este săpată, în limbile română și bulgară, inscripția: **În amintirea bătăliei încununată de izbândă de la 30 august, 6 septembrie și 7 octombrie 1877**. În acele zile, înscrise cu chenar de aur, dar și de doliu, în cartea de istorie a neamului, coloanele de atac și de asalt ale românilor, adică ale acelor cărora li se spunea, pe drept cuvânt, „Floarea Țării”, „Vulturii României” sau „Cuceritorii redutelor Grivița 1 și Grivița 2”, s-au subțiat dureros de mult. Potrivit unei surse certe, în încăleștările de la Grivița, în blestemata „Vale a plângerii”, au căzut, secerăți de plumbi, de schije, străpuși de baionete, peste 3000 de soldați, gradați, subofițeri și ofițeri români. În subsolul mausoleului se găsește un osuar cu rămășițele lor pământești. O lumină roșie, de culoarea sângelui, scoate în evidență numeroase crani și rămășițe de oase ale celor care, în vara și toamna pline de speranță ale anului 1877, au făcut suprema jertfă pe câmpul de onoare.

Capela eroilor români de la Grivița a fost inaugurată în ziua de 30 octombrie 1902, în prezența suveranului României, Regele Carol I.

„Cartea de Aur”, deschisă cu acel prilej, are format mare, cu dimensiunile de 25x30 cm, numărând 290 de file. Coperta întâi este îmbrăcată în hârtie cernită, colorată, hașurată cu bare orizontale și verticale. În partea superioară este desenată o etichetă cu dimensiunile de 7,5x11,5 cm, pe care scrie: **CARTEA DE AUR A CAPELEI ROMÂNE DE LA PLEVNA**. Pe prima filă este scris: „În ziua de 30 octombrie s-a semnat, spre reamintire”. Sub această

Capela de la Plevna

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

Atacul românilor la Grivița

inscripție sunt rânduite semnăturile autografe ale personalităților oficiale românești și bulgare care au participat la inaugurarea mausoleului eroilor români de la Grivița, și anume: Regele Carol I al României; Primul Ministru și Ministru de Război al României, Dimitrie Sturza; Ministrul Afacerilor Externe al României, Ion I. C. Brătianu; Președintele Consiliului de Miniștri al Bulgariei, Danev, și alții. În paginile cărții sunt circa 200 de însemnări, marcate cu mai bine de 1000 de semnături autografe ale vizitatorilor din România sau din alte țări, în limbile: română, bulgară, rusă, germană, engleză, franceză, italiană, sârbă, corată, turcă și chiar chineză. Lipsesc însemnările din anii 1915-1920, ceea ce ne duce la concluzia că în acel timp, în care s-a desfășurat primul război mondial, atât Capelele cât și Cartea de Onoare au fost închise.

Cartea de Onoare a Capelei de la Plevna se închide definitiv în anul 1940, adică la scurt timp după declanșarea celui de-al doilea război mondial.

Cum a ajuns acest interesant document istoric în București, în fondul de manuscrise al Muzeului Militar Național? A fost adus de ultimul custode al Capelei? A fost donat spre păstrare de către oficialitățile bulgare? Este greu de spus.

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

lată câteva extrase din carte:

• *Ne închinăm înaintea pământului bulgar, mormântul eroilor Patriei mele* - Rizu Corban, Turnu Măgurele, 12.06.1904

• *Pioasă amintire fraților români care ne-au dat libertatea și independența* – I. Deboianu, Turnu Măgurele, 28 aug. 1904.

• *„Astăzi, 30 august 1904, delegațiunea veteranilor de război din Societatea Coroana, de Olt, sosită în misiune pioasă spre a depune o coroană de lauri în amintirea camarazilor noștri căzuți în războiul de la 1877-1878, pentru independența Patriei și libertatea creștinismului”* – căpitan în rez. G. Grigorescu.

• *Omagiu pios și amintire de recunoștință camarazilor de luptă și bravilor căzuți pentru mărirea Patriei și glorificarea numelui de român* – general de divizie G. Cantilli, fost comandant al Diviziei 4 active. Margareta Cantilli, 30 oct. 1904.

• *Prin sacrificiul de sânge, România e mare și respectată. Voi, Mărețe umbre sfinte, ați dat fericirea voinicului stejar și noi punem astăzi jurământ să păstrăm cu fală și să adăugăm câte ceva la mărețul edificiu ce ați lăsat nepătat...* – căpitan V. Oboeanu, 19 apr.1905.

• *Prin moartea voastră, ați dat măreție Țării și reînviind gloria străbună, ați arătat că sunteți demni de strămoșii noștri. Pildă vie veți fi generațiilor viitoare* - căpitan M.N. Dobruneanu, 19 apr. 1905.

• *Astăzi, sâmbătă, 21 mai 1905, noi, profesorii și elevii liceului Carol I, din Craiova, am venit în pelerinaj la Plevna și Grivița, spre a aduce omagiul nostru de admirație și de profundă venerație părinților noștri căzuți în luptă pe pământ străin și am lăsat în această capelă coroane spre veșnică amintire* – În numele a 10 profesori și elevi, semnează C. Zamfirescu și elevul Paul Brătășanu.

• *Scumpă amintire eroilor de aici; fie-le țărâna ușoară!* – Marin Toader, șeful poliției postului Giurgiu, 17 nov. 1906.

• *Dănilă lancu și fiul său, Ion, care au lucrat asfaltul împrejurul capelei și mozaicul în cavou, unde se odihnesc oasele fraților noștri, ostașii României, care au luptat pentru creștinism, fie-le țărâna ușoară; pioasă amintire.* 29 mai 1907.

• *Veșnică recunoștință eroilor și fiilor României căzuți la Grivița și Plevna pentru libertatea noastră, Bulgaria* – Superiorul Bisericii bulgare din București, arhimandrit Rovan, 21 iulie 1907.

• *Astăzi, 20 decembrie 1907, s-a oficiat parastasul pentru aducerea osemintelor de pe câmpul de luptă ale ostașilor români căzuți în 1877-1878, care s-au îngropat în curtea capelei din grivița... Această lucrare s-a executat de către comitetul prefecturii jud. Plevna... Anumite lucrări s-au făcut cu cheltuiala statului român.*

• *Astăzi, 30 august 1909, după 32 de ani, împreună cu 40 de veterani ai „Crucii Dunării”, am depus coroane și lacrimile noastre pe oasele camarazilor luptători de la Grivița și Plevna, spre*

eternă recunoștință. Veteranul Hergost.

• Astăzi, 21 mai 1910, veniți aici cu ocazia unei excursii pentru vizitarea locurilor sfinte pentru noi, românii, locuri unde se găsesc osemintele strămoșilor noștri și unde ei au luptat pentru eliberarea Bulgariei și independența Țării Românești. Ne închinăm căzând în genunchi, aducem laude acelor eroi, depunând o coroană de flori pentru amintire. Gimnaziul „Sf. Haralambie”, Tarnu Măgurele.

• Ofițerii batalionului 3 Oltenița, din Reg. 46 infanterie rezervă, cu ocazia ocupării Plevnei de către armata română. Vizitând capela Grivița, aducem omagiile de recunoștință și cu smerenie plecăm capul și îngenunchem în fața osemintelor bravilor noștri strămoși, ale căror fapte ne vor servi ca exemplu și îl vom urma și noi atunci când va trebui... Ușoară să le fi țărâna și veșnică să le fie pomenirea. 152 de militari, în frunte cu comandantul batalionului, căpitanul

Popilian Dumitru, 17 iulie 1913.

• În timpul întoarcerii mele din Balcani, cu Reg. 1 Infanterie, n-am putut trece pe lângă Plevna și de a nu veni la Grivița pentru a vedea locul sfânt unde părinții și rudele noastre și-au vărsat sângele pentru onoarea Patriei, cu lacrimi în ochi am văzut cripta cu osemintele eroilor noștri. Fie-le memoria eternă și în cel mai scurt timp să aducem steagul tot mai sus, pentru ridicarea neamului și mărirea României. Căpitan H. Lupescu, 1913, aug. 9.

• Cu ocazia recepționării lucrărilor de reparat a Capelei de la Grivița. Lucrările au fost făcute după plan și sub conducerea D-lui arhitect Palf, din Plevna. Semnez cu plăcere, lt. col. Mazarin, S., atașat militar al României la Sofia, 23 mai 1928.

General de brigadă (r) dr. Florian TUCĂ
Colonel (r) Petre STOICA

Bălcescu 189 de ani de la naștere

Turistul român amator să vadă sudul Italiei și în special Sicilia, odată ajuns la Messina, ar putea să pună primului italian întâlnit în cale, chiar după ce debarcă de pe ferryboat, o întrebare nostimă, și anume dacă a auzit de Nicolae Bălcescu, un român înmormântat la Palermo. Și nu este exclus să audă: “Da, am auzit de Nicolae Bălcescu”.

Ilustrul patriot și istoric s-a născut la București, la 29 iunie 1818, ca fiu al lui Barbu și Zinca Bălcescu. Elev la școala Sf. Sava (colegiu, mai târziu) a manifestat o atracție excepțională pentru trecutul patriei sale, încercând să descifreze izvoarele vechi istorice, în special cele referitoare la figura eroului național al Evului Mediu românesc, Mihai Viteazul. În 1846 pleacă la studii în Franța, audiază prelegerile eminentilor iluminiști Jules Michelet, Edgar Quinet, vine în mod natural în contact cu ideile și idealurile Revoluției Franceze de la 1848. Revenit în țară, participă la mișcările pentru instaurarea ideilor politice republicane și a unor legi constituționale care să conducă la modernizarea vieții publice și statale. Coalizarea forțelor contrarii pe plan european a împiedicat pentru moment extinderea revoluției. Nicolae Bălcescu, supus represaliilor, reușește să se salveze,

trece în Transilvania, unde se dovedește un vizionar al înțelegerii și toleranței etnice în dialogul Avram Iancu – Layos Kossuth. Silît să rămână în exil, bolnav, se stabilește la Palermo, unde se stinge din viață în 1852, departe de patria sa, pe care a venerat-o până în ultima clipă. Pe patul de suferință, scrie: “Sufletu-mi te slăvește încă înzeită libertate și deși oamenii sângruiilor au învelit cu maramă neagră dulce fața ta, cred că va veni ziua fericită, ziua izbândirii, când omenirea întregă se va scula spre a sfâșia acest vâl și dușmanii tăi se vor împietri la vederea chipului tău de lumină.” Prin opera sa fundamentală “Istoria românilor supt Mihai Vodă Viteazul”, Bălcescu rămâne o figură excepțională în pleiada celor ce au contribuit la cristalizarea elementelor de civilizație modernă pe pământul românesc.

Andrei Sârbu

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

„Fie-le țărâna ușoară ca fumul!...”

Căzut eroic în luptele din toamna anului 1944, Ion Cernea din Sălchioara, din județul Buzău de astăzi, a rămas să se odihnească pe țarina fraților ardeleni, în Valea Cireșilor. În urma lui, soția, Anica, și fiul, Nicu I. Cernea, au frământat toată viața pământul uscat de pe hotarul satului Sălchioara. Destinul lor este destinul întregii generații asupra căreia s-au abătut ororile celui de-al Doilea Război Mondial, seceta din 1946, precum și dezrădăcinarea din anii care au urmat. În acele vremuri grele, un patriot-director de școală primară din Bihor trimitea o scrisoare elogiind eroismul “fraților noștri din vechiul regat”.

În februarie 1947, prof. Mocanu, cel care a reprezentat pentru mult timp “Direcțiunea Școlii primare de stat Sălchioara - jud. R. Sărat”, primea scrisoarea din partea omologului său din comuna Haieu, jud. Bihor (în facsimil). Războiul trăsesse brazde adânci în viața familiilor și comunităților de țărani de pe ambele versante ale Carpaților.

Domnule Director,
În toamna anului 1944, pe timpul luptelor grele, purtate de Unitățile Armatei noastre pentru eliberarea ținuturilor românești ale Bihorului și Ardealului de Nord și pentru alungarea bandelor maghiare dincolo de vechea noastră frontieră, a

căzut luptând eroic pe hotarul comunei Haieu, jud. Bihor - în imediata apropiere a Băilor-Felix, ostașul Ion Cernea din comuna D-Voastră: Sălchioara-R. Sărat.

Locuitoarea Drugaș Carolina, care i-a făcut și înmormântarea în locul numit “Valea Cireșilor” a păstrat fotografia alăturată găsită în buzunarul hainei viteazului erou, iar noi, văzând-o la dânsa o transmitem odată cu această scrisoare, familiei sale îndoliată, reprezentând pe fiul său drag Nicu I. Cernea și pe fratele eroului.

Vă rugăm să fiți binevoitor, Domnule Director, a transmite alăturata fotografie - spre amintire veșnică familiei aceluia Erou, și totodată Vă mai rugăm următoarele:

Spuneți, Domnule Director fraților noștri din vechiul regat și tuturor acelor părinți cari și-au trimis pe fiii lor dragi să lupte și să moară eroic pentru eliberarea noastră și întregirea hotarelor, că românii din părțile Bihorului le păstrează veșnică recunoștință!

Numele ostașilor bravi cari au căzut pe aceste meleaguri va fi pomenit cu venerațiune în veci de toți fiii Românilor.

Pe aici au fost lupte groasnice - timp de 3 săptămâni - au căzut mulți frați de ai noștri, încât la tot pasul ies oase albe în urma plugului - oasele sfinte ale celor ce au luptat.

De ziua “Eroilor” în fiecare an facem serbare cu paradă iar școlarii împodobesc mormintele

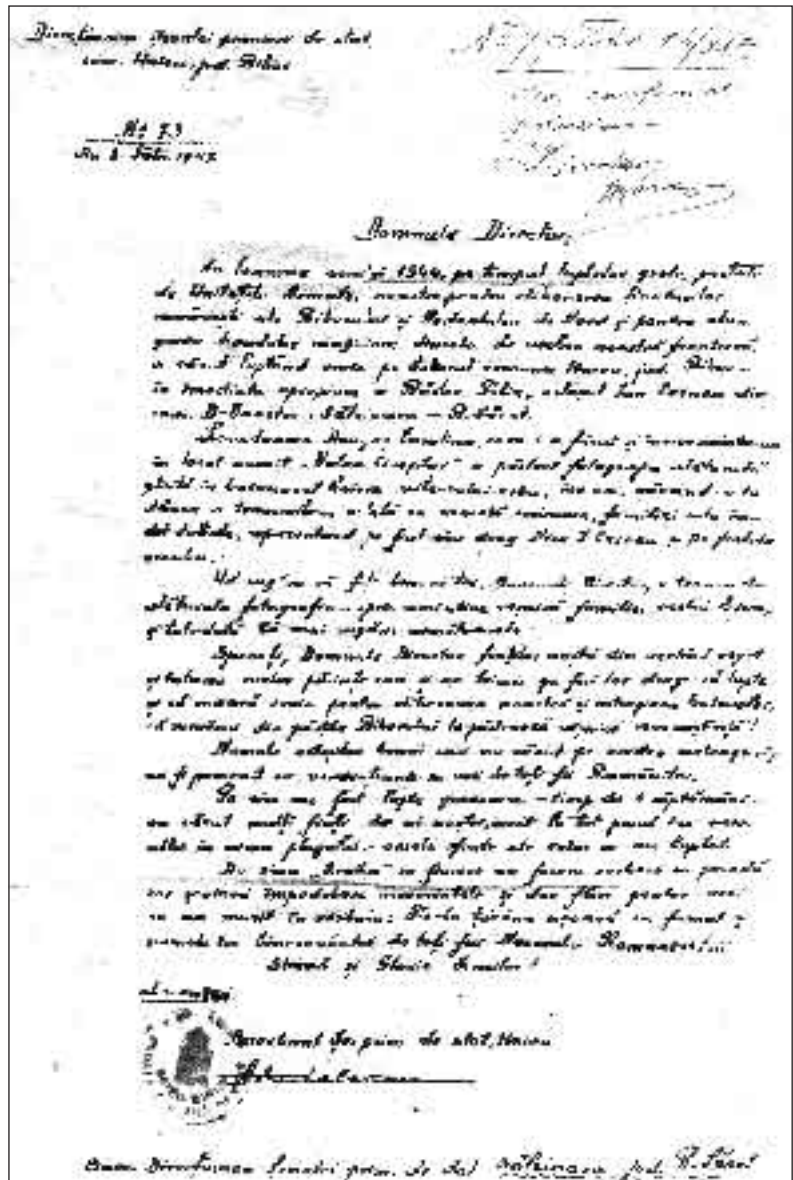
INSCRIPTIE LA O FOTOGRAFIE

și duc flori pentru acei ce au murit în războiu:
Fie-le țărâna ușoară ca fumul și numele lor
binecuvântat de toți fiii Neamului Românesc!
Slavă și Glorie Eroilor!

Ion Cernea se născuse în 1917. Soția, Anica, nu s-a recăsătorit niciodată și a continuat să lupte bărbătește cu greutățile vieții aspre de la țară până în urmă cu câțiva ani. Anica nu se va despărți de singurul lor "fiu drag", Nicu I. Cernea, evocat în scrisoare, născut în 1941 și cu care va trăi toată viața în aceeași casă. Adăugarea inițialei prenumelui tatălui fusese hotărâtă la primărie pentru simplul motiv că în sat erau mai mulți Nicu Cernea. La începutul anilor '60, Nicu I. Cernea se căsătorește cu Lina și curând se va naște unica lor fiică, Lenuța. Fiind considerat întreținător de familie, este amânat cu satisfacerea stagiului militar. Pleacă militar abia în 1965, la Săcălaz, în Timiș. Deși n-a rămas lângă Timișoara decât pe perioada de până la depunerea jurământului, spune că dacă s-ar mai duce acolo și ar putea, ar tăia și acum copacul imens în care caporalul dădea adunarea pentru o întreagă grupă de 22 de soldați. Apoi, într-o dimineață, li s-a ordonat să predea armamentul și să-și pregătească valizele S-au speriat că vor fi trimiși... în linia întâi (!), dar plutonul era transferat la muncă, la oțelărie, la Reșița. Povestește ca și când toate acestea s-ar fi petrecut ieri și nu acum mai bine de patru decenii. Întors acasă, Nicu I. Cernea a lucrat ca tractorist și ca agricultor, dar de-o vreme mușchii picioarelor nu prea îl mai ascultă și se deplasează anevoie. Îl consolează soția, Lina, pentru că fiica, Lenuța, învățătoare, s-a stabilit la Ploiești. Un destin mai mult sau mai puțin asemănător cu al sutelor de mii sau milioane de familii de țărani încercate de soartă de-a lungul ultimei jumătăți de veac și mai bine.

Din păcate, fotografia anexată la scrisoare de către directorul școlii din Haieiu, care semnează cu numele de Ardeleanu (cum altfel?), nu s-a păstrat. În fotografie, pe lângă fiul celui căzut la datorie, apărea fratele său, Voicu Cernea, între timp plecat și el spre o altă lume. La 16 februarie 1947, directorul școlii din Sălcișoara, în prezent aparținând de comuna Ghergheasa, prof. Mocanu, a menționat: "S'a confirmat primirea." Ani buni, scrisoarea, caligrafiată pe hârtie pergaminată, acum îngălbenită și înnobilită de trecerea vremii, a fost expusă înrămată la școala din Sălcișoara. Cel care ne-a atras atenția asupra documentului este actualul director, entuziastul profesor de matematică Aurel Urică Neculai.

Dacă fotografia din buzunarul ostașului s-a pierdut, în schimb s-a păstrat o fotografie din curtea Regimentului de Cavalerie Rm. Sărat. Ion Cernea era în serviciu militar la cavalerie, în calitate de "călăraș de schimb". Ion este oșteanul bine legat, dârz, mai degrabă blond, din stânga, pe cal negru, frumos, în timp ce în dreapta, pe cal alb, se află Neculai Adamache,

Ani buni, această scrisoare, caligrafiată pe hârtie pergaminată, acum îngălbenită și înnobilită de trecerea vremii, a fost expusă înrămată la școala din Sălcișoara.

cumnat cu eroul nostru și care va apuca să se întoarcă de pe front.

Dramatismul și eroismul evenimentelor reflectate în scrisoarea profesorului bihorean sunt de natură să ne impresioneze profund - "la tot pasul ies oase albe în urma plugului". Patriotismul său și al contemporanilor săi apare pe cât de înălțător, pe atât de firesc. Este greu să exprimăm mai bine sentimentele pe care le datorăm înaintașilor bravi decât o făcea acest director de școală primară de țară, în 1947: "Numele ostașilor... va fi pomenit cu venerațiune în veci de toți fiii Românilor." "Fie-le țărâna ușoară ca fumul!..."

Ec. Nicolae LUPU,
conf.univ.dr.

Academia de Studii Economice din București

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

ORDINUL “Virtutea Aeronautică”

Ordinul Virtutea Aeronautică în grad de Cavaler, pentru militari (de război)

Prin Decretul regal nr. 2895 din 31 iulie 1930 a fost înființat ordinul **Virtutea Aeronautică**, menit să-i răsplătească pe aviatorii militari și civili care s-au ilustrat prin fapte aeronautice de excepție atât în timp de pace cât și de război. Astfel, România devine primul stat din lume care avea un **ordin** pentru aviatori.

Noua distincție are și o ierarhie internă mai “ciudată”, cel mai mic grad fiind cel al “cruții de aur”, urmând apoi cele “clasice”: cavaler, ofițer și comandor. De asemenea, ca o “inovație” a fost și faptul că primele două grade se puteau acorda de câte trei ori consecutiv, pe panglică atașându-se la fiecare nouă decorare o baretă metalică, practică nemaizuitată până atunci la nici o decorație românească.

Ca formă, decorația, sub formă de cruce, prelua brațul vertical al Ordinului *Mihai Viteazul*, iar brațul orizontal, mai scurt, fiind sub forma unei aripi stilizate. Pe avers, în centru, era aplicat un scut emailat alb pe care era redată acvila românească, încoronată, cruciată și armată, care avea pe piept un alt scut, emailat albastru, pe care se afla cifra încoronată a regelui Carol

II. Pe revers, era înscris anul instituirii, “1930”. Gradele de ofițer și de comandor aveau, între brațele crucii, o cunună ovală din frunze de laur emailate verde. Gradul de “cruce de aur” era din metal aurit, neemailat, toate celelalte grade fiind emailate albastru. Panglica ordinului era din rips moarat albastru deschis cu trei dungi argintii, pe centru și la margini. Baretele metalice care se atașau pe panglicile celor două grade inferioare la cea de-a doua și a treia decorare succesivă erau sub forma unor aripi stilizate (asemănătoare brațului orizontal al decorației), care aveau în centru cifra încoronată a suveranului.

La instituire, ordinul a fost plasat imediat deasupra *Stelei României*, devenind, în 1930, cel de-al treilea ordin în ierarhia națională; prin Regulamentul ordinilor și medaliilor naționale conferite pe timp de război din decembrie 1938, locul ierarhic al ordinului este scoborât sub *Coroana României*, devenind, din cauza numeroaselor noi decorații create de Carol II și care aveau întâietate față de tradiționalele *Steaua* și *Coroana României*, abia cel de-al 9-lea ordin din ierarhie. Pentru fapte de arme ale aviatorilor, ordinul primea între brațele crucii două spade încrucișate, modelul “de război” având, ca la toate decorațiile din această categorie, o lizieră din fir aurit. După abdicarea lui Carol, în septembrie 1940, însemnul ordinului va fi ușor modificat, în sensul înlocuirii cifrei regelui Carol II cu cea a regelui Mihai I.

În 1941, prin Decretul Regal nr.1932 privind decorațiile de război, locul ierarhic al *Virtuții Aeronautice* revine la cel inițial, deasupra *Stelei României* dar, întrucât primul grad al *Virtuții* era inferior celui de cavaler, pe baretele cu decorații erau plasate la început cele două ordine naționale.

Pe lângă ordin, a fost instituit prin Decretul Regal nr.463 din 24 februarie 1931, *Medalia Aeronautică*, organizată pe trei clase, decorație menită a răsplăti personalul aeronautic de la sol. În 1938, prin regulamentul decorațiilor de război, denumirea medaliei se modifică, devenind identică cu cea a ordinului, adică *Virtutea Aeronautică*. Însemnul medaliei era circular, pe avers figurând efigia unei tinere cu plete fluturând și purtând o cască de aviator, iar din poziția umerilor se sugerează că brațele ar fi întinse lateral, ca pentru zbor; pe reversul medaliei, la partea superioară este redată stema mică a României md. 1921, flancată de

Căpitanul aviator Alexandru Șerbănescu* (1912- 1944)

două aripi stilizate, care separă o semicunună din frunze de lauri, iar în centru este inscripția: "PENTRU AERONAUTICĂ/1931". Panglica medaliei era albastru deschis străbătută central de o bandă argintie. Modelul "de război", creat în 1938, primea deasupra însemnului două spade încrucișate și o coroană regală iar la panglică se adăugau cele două benzi marginale aurii.

Datorită abrogării împreună cu celelalte decorații tradiționale românești, problema reinstaurării acestor distincții specifice se pune în cadrul lucrărilor Comisiei Speciale a Camerei Deputaților. S-a apreciat că, deși pericolele legate de meseria de aviator nu mai sunt la fel de mari ca în trecut, cota de risc rămâne ridicată, ca și profesionalismul deosebit de care trebuie să dea dovadă noile generații de zburători, așa că o decorație specială se justifică; ceea ce a contat, însă, cel mai mult în hotărârea de a se reinstitui Ordinul *Virtutea Aeronautică* a reprezentat faptul că acesta a fost primul ordin pentru aviatori din lume, fiind vorba de o tradiție care se cerea păstrată. Noile însemne ale ordinului și medaliei vor păstra formele generale ale celor din 1930, 1931, tocmai pentru a se păstra tradiția decorației. Bineînțeles, se operează modificările impuse de noile reglementări ale sistemului: astfel, se renunță la gradul "crucea de aur" și se utilizează sistemul "clasic": cavalier, ofițer, comandor și mare ofițer iar cununa de laur, emailată în verde, a celor două grade superioare, va fi utilizată, acum, pentru toate gradele decorației acordată ofițerilor, spre deosebire de însemnele pentru civili care nu au cununa respectivă. Culoarele de bază ale panglicii, albastru deschis cu trei dungi argintii, sunt de asemenea menținute. O deosebire esențială față de reglementările decorațiilor antebelice este aceea că toate gradele ordinului precum și prima clasă a medaliei au limită numerică și se anulează posibilitatea acordării, la primele două grade, de trei ori a distincției. Aceste noi reglementări care, implicit, limitează numărul persoanelor care pot căpăta *Virtutea Aeronautică*, au fost considerate oportune deoarece, spre deosebire de perioada anilor '30 când obținerea de diferite recorduri aeriene era un fapt, relativ, curent, ceea ce ducea automat, conform regulamentului din 1930, la conferirea ordinului, în condițiile actuale în care aceste performanțe nu mai există, aviatorii români pot fi decorați pentru meritele obișnuite, ca în toate activitățile. În ceea ce privește forma medaliei, ea se modifică ușor pe revers, înlocuindu-se cifra regală cu stema României precum și textul inscripției care devine: "1930/VIRTUTEA AERONAUTICĂ/2000".

„Cum s-a făcut că un vânător de munte a ajuns unul dintre cei mai valoroși piloți de război?” – este o întrebare la care s-ar găsi un răspuns. Dar, „cum s-a făcut că lumea piloților militari, o lume atât de specială (era să zic orgolioasă, dar în sensul bun al cuvântului) nu numai că l-a acceptat în fruntea ei, dar l-a și admirat și a dat Cezarului ce-i al Cezarului?” – este o întrebare la care s-ar găsi o mie și una de răspunsuri.

Unul dintre ele l-a dat faimosul pilot de vânătoare Tudor Greceanu în evocarea dramaticului episod al ieșirii din încercuirea de la Stalingrad. În toamna anului 1942, pe aeroportul de la Karpovka, circa 30 km de Stalingrad, românii se văd singuri în fața trupelor blindate rusești. Aviația de bombardament germană a decolat cu tot ce se putea de la sol. Primise ordin de repliere și a „uitat” să-l comunice și aliaților. „În fața celei mai dramatice situații de până atunci – povestește Tudor Greceanu – Grupul 7 Vânătoare adună „sfatul bătrânilor”. Panica este evidentă și nu la nivelul trupei. Comandorul Crihană se pierde complet, devenind un simplu executant. Comanda este preluată de căpitanul Alexandru Șerbănescu, comandantul escadrilei 57, fost vânător de munte...” Pilotul Tudor Greceanu își amintește că, atunci, Șerbănescu le-a spus piloților că ei nu-și pot permite luxul de a cădea prizonieri și de a divulga secrete militare sub tortura rusească. „Vom încerca să plecăm pe calea aerului sau ne vom păstra ultimul glonț pentru noi”. Datorită prezenței de spirit a comandantului lor și a unui curaj nebunesc, piloții, în frunte cu Șerbănescu, reușesc să se salveze.

Un alt răspuns l-am aflat în iarna anului 2006, mai precis la 1 decembrie, când Baza Aeriană 95 Bacău a primit denumirea „Căpitan aviator Alexandru Șerbănescu”. Cu acel prilej, comandorul Nicolae Jianu, adjunctul comandantului, a spus câteva cuvinte care merită reținute: Eroul căpitan Alexandru Șerbănescu a ajuns acolo unde îi era de drept locul. De ce? Pentru că după revenirea aviației române de pe frontul de răsărit în etapa de apărare a spațiului aerian al României, comandantul Corpului Aerian, într-o întâlnire cu comandanții grupurilor din țară, le-a ordonat să fugă din fața aviației americane, care în copleșea numeric. Atunji, căpitanul Alexandru Șerbănescu, care comanda Grupul 9 al Aviației de Vânătoare, a întrebat dacă este un ordin. Bineînțeles, i s-a spus că este un ordin, dar pe care comandantul Corpului Aerian nu-l putea transmite în scris și l-a transmis verbal. Ei bine, atunci, căpitanul Alexandru Șerbănescu, comandantul Grupului 9 Vânătoare, a răspuns următoarele: „Și dacă voi ajunge în fața Curții Marțiale, voi alege să nu execut acest ordin, iar alții să vină să treacă prin țara mea ca printr-un sat fără câini!” În secret sau poate altfel, s-a luat decizia ca Șerbănescu să nu fie avansat la gradul de locotenent comandor și să fie numit comandant al Centrului de Instrucție al Aviației. Se întâmplă astăzi, 1 decembrie 2006, ca bustul Eroului să fie aici une îi este locul. Vă mulțumesc!

Ceea ce a urmat, se știe: la 10 iunie 1944, vânătorii Grupului 9 au întâmpinat, cu cele 26 de aparate din dotare, circa 100 de aparate „Lightning” americane. Au doborât 24 de avioane inamice și au pierdut 3! În ziua următoare au mai doborât 5 bombardiere și au pierdut, și ei, un „Me”-109 G. În dimineața zilei de 18 august 1944, ceea ce era atât de previzibil să se întâmple, s-a întâmplat: căpitanul aviator Alexandru Șerbănescu a fost doborât! Cu câteva zile înainte, mareșalul Ion Antonescu îl numise aghiotantul său...

D. Roman

* Vezi foto coperta 3

comemorarea a 90 de ani de la intrarea României în Primul Război Mondial, s-a deplasat în țara vecină, unde a vizitat, între altele, și Cimitirul Eroilor din Dobrici (Bazargic). Prin bunăvoința **domnului Radoslav Simeonov**, am aflat istoria zbuciumată a acestui cimitir.

La 8 septembrie 1916, imediat după încetarea luptelor din apropierea Bazargicului și retragerea trupelor române, a avut loc un ceremonial de înhumare a tuturor militarilor căzuți, crucile fiind făcute din lemn. Populația locală, constituită într-un comitet, a hotărât să întrețină cimitirul și să înființeze un muzeu. Aici vor fi aduși militari bulgari, turci, germani, ruși și sârbi, căzuți în luptele ulterioare din Dobrogea. La un an de la înființarea cimitirului, autoritățile locale, civile și militare, au organizat un ceremonial pentru cinstirea celor căzuți în lupte.

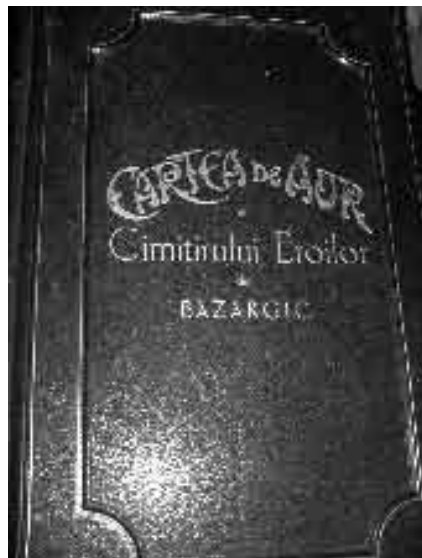
O dată cu revenirea județelor Durostor și Caliacra la România, autoritățile locale, sprijinite de societatea „Mormintele eroilor căzuți în

Cimitirul eroilor din Dobrici

În septembrie-decembrie 1916, pe teritoriul Dobrogei s-au desfășurat sângeroase confruntări militare între trupele române – sprijinite de militari ruși și sârbi – și trupele bulgare – sprijinite de germani și turci. Pe câmpurile de luptă au rămas osemintele a mii de militari.

Pentru cinstirea memoriei celor care și-au jertfit viața în aceste lupte au fost amenajate cimitire de onoare la Constanța, Mircea Vodă și Tulcea, precum și la Dobrici (Bazargic) și Tutrakan (Turtucaia), în Bulgaria.

Anul trecut, un grup de cadre militare în rezervă și retragere din Divizia 9 Infanterie, pentru

lupte”, au trecut la amenajarea unui cimitir, care avea să fie sfințit în anul 1921. Toată acțiunea a costat 652 000 de lei. În Cartea de Aur a Cimitirului Eroilor Bazargic s-a făcut următoarea consemnare: *Moartea, cu nemiloasa-i coasă, seceră mulți din bravii luptători din Regimentul 9 Vânători și Regimentul Călugăreni nr. 40, din a XVII-a Brigadă de Infanterie. Dar au arătat dușmanilor că pe aicea nu se trece. Dușmanii de ieri zac laolaltă, adunate fiind rămășițele lor, din tot cuprinsul județului Caliacra, din locurile unde s-au izbit în luptă fără prihană. Spre amintirea lor și spre a sluji ca pildă urmașilor și spre veșnică pomenire, s-a alcătuit prin osârdia iubitelui de Dumnezeu și de neam, colonelul N. Uică, comandantul Brigăzii 17 Infanterie, și cu binevoitorul concurs al norodului din județul Caliacra și sub ocrotirea iubitorilor noștri suverani, acest cimitir zis „al eroilor” care și-au dat viața pentru întregirea neamului.*

A fost amenajată o poartă impresionantă, toate crucile au fost făcute din beton. La 30 septembrie 1922 a fost sfințită o capelă, care a fost înconjurată de un osuar, menită să amintească vizitatorilor grozăvia războiului. În capelă au fost expuse drapelele tuturor statelor care aveau militari îngropați în cimitir: România, Bulgaria, Rusia, Serbia, Germania, Turcia.

În cimitir au fost înhumați peste 3000 de militari, doar 314 dintre ei fiind individualizați – 252 de bulgari, 25 de români, 20 de ruși, 8 germani, 5 sârbi, 4 evrei. De asemenea, 2 ofițeri și 285 de soldați turci au fost îngropați în 64 de morminte. Ceilalți militari necunoscuți sunt îngropați în gropi individuale sau comune.

În perioada interbelică, cu ocazia unor zile oficiale, aveau loc ceremoniale militare la care participau oficialități ale vremii, care de regulă scriau în Cartea de Aur a cimitirului. Am identificat semnătura Reginei Maria (9 octombrie 1924) și a ministrului de război, generalul Mărdărescu (3 august 1923). După 7 septembrie 1940, când Cadrilaterul a fost retrocedat Bulgariei, Cimitirul Eroilor va intra în subordinea Ministerului Apărării din această țară. Până în 1942, cei care au vizitat cimitirul și-au consemnat impresiile în vechea Carte de Aur, după acest an înființându-se o nouă carte, în limba bulgară, în care am identificat doar o singură consemnare în limba română: la 21 septembrie 1975.

Din anul 1953 autoritățile bulgare abandonează cimitirul, de îngrijirea acestuia ocupându-se o familie care locuia într-o încăpere aflată lângă poartă. Momentul de cumpănă în existența cimitirului îl reprezintă anul 1967, când Ministerul Culturii din Bulgaria a fost de acord cu desființarea acestuia și cedarea terenului către întreprinderile industriale din zonă. S-a hotărât ca mormintele să fie desființate, în locul lor urmând a fi ridicat un monument comemorativ. Dar, Ministerul Apărării din Bulgaria s-a opus acestui proiect și a luat măsuri pentru reabilitarea cimitirului. Astfel au fost executate lucrări de refacere a portalului de la intrare, aici amenajându-se un muzeu, care prezintă faptele de arme ale militarilor bulgari în luptele de la Turtucaia și Bazargic. A fost refăcută capela, osuarul fiind mutat la subsolul clădirii; s-au refăcut aleile, crucile deteriorate și s-a instalat un sistem de iluminare permanentă a obiectivului.

Consemnarea în limba română din anul 1975 se referă exact la aceste aspecte: „Am vizitat Cimitirul Eroilor din orașul Turbuhin și m-am bucurat mult văzând că statul bulgar a investit mult pentru restaurarea cimitirului care cu doi ani în urmă lăsa de dorit. Am să transmit caldul meu cuvânt pentru ceea ce am văzut, cu multă plăcere tuturor celor care au cunoscut altădată acest cimitir. Am trecut și seara, admirând iluminarea feerică a aleilor de către lampadarele de neon. Am rămas profund impresionat de ceea ce au putut face tovarășii bulgari din Cimitirul eroilor, mulțumindu-le din suflet. Mă simt aproape de acest oraș, fiind născut aici

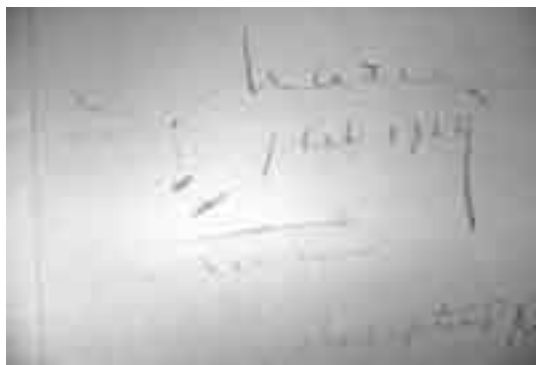

unde am stat 19 ani și cei mai frumoși”.

În anii 1999 și 2000 delegații ale Uniunii populare pentru îngrijirea mormintelor militarilor germani au întreținut întregul cimitir, acțiunea fiind marcată cu o placă de marmură, amplasată pe portalul de la intrarea în cimitir. În anul 2003 a fost inaugurată „aleea steagurilor”, unde drapele aparținând celor șase state care au militari îngropați aici sunt arborate la diferite ceremonii militare.

Astăzi cimitirul eroilor se află în îngrijirea Muzeului de istorie din Dobrich. În timpul vizitei noastre s-au pus bazele unei colaborări între militarii români în rezervă și retragere și autoritățile din Dobrich pentru cunoașterea trecutului comun și găsirea de modalități concrete de îngrijire corespunzătoare a cimitirelor de onoare din Dobrogea.

**Colonel
(r) Remus MACOVEI
Constanța**

Fotografiile, reprezentând imagini din cimitirul din Dobrich, aparțin autorului reportajului.

Redacția primului cotidian militar „România”, apărut în timpul Primului Război Mondial. Printre redactori se află și autorul acestei povestiri.

Reputat prozator și publicist, Nicolae N. Beldiceanu (1881-1923) era fiul poetului Neculai Beldiceanu.

A colaborat la Semănătorul, Făt-Frumos, Epoca, Voința, dar și la „România”, primul cotidian militar, apărut în timpul Primului Război Mondial. Povestirile inspirate din război au apărut în volumul „Fântâna balaurului”.

Povestirea „Un prieten”, pe care o prezentăm în cele ce urmează, și care a apărut în revista „Cultul eroilor noștri” în 1922, este un imn închinat calului, animalul care, încă din zorii istoriei, l-a însoțit pe om în cele mai grele momente, fiindu-i ajutor de nădejde în marile bătălii ale lumii. Dacă s-ar întocmi o antologie pe tema „Animalele pe câmpul de luptă”, cred că povestirea lui N. N. Beldiceanu ar merita să-și găsească locul în paginile ei. „Un prieten” este singura colaborare a lui N.N. Beldiceanu la „Cultul eroilor noștri”, scriitorul plecând la cele veșnice în anul 1923.

N.N. Beldiceanu

Un prieten

După ce se frământase toată noaptea-n ploaie, pe malul Dunărei, supraveghind el singur, cu ochii lui aprigi, facerea podului dela Flămânda – generalul L, comandantul Diviziei 21, strigă în zorii zilei, pe comandantul Divizionului I din Regimentul 10 de artilerie, și-i spuse:

„Maiorule, trei monitoare dușmane coboară Dunărea dinspre Giurgiu; du-te cu Divizionul la capătul din spre răsărit al Ostrovului Lung și taie-le drumul”.

Pe o ploaie care ne pătrundea până la oase și făcea să joace, pe Dunăre și pe mal, bulbuci cât paharele – am pornit în galop cu bateria după noi. Ne cuprinsese o vijelie fără seamăn, că ni s-a încredințat nouă apărarea podului. Și soldații chiuiau și-și băteau caii cu capelele; și cailor le luceau și lor, parcă, o lumină de bucurie în ochi și duceau tunurile și chesoanele ca pe niște jucării. Abia am pus în baterie 10 metri de mal, adăpostiți de pădurea de stejar, și sublocotinentul Carp, care era pus ca observator la aripa dreaptă a Divizionului, strigă: „Vin trei monitoare!”

Printre zăbrelele ploii le zăream bine coborând încet Dunărea, pe lângă malul bulgăresc, în coloană. Distanța, măsurată la iușeală, arată: 2400 de metri. Atunci maiorul nostru strigă cu glas mare ca să auzim cu toții:

„Vin monitoare; pe ele, copiii!”

Câteva clipe, în care îmi auzii zvâcnirile inimei, și întâia noastră bubuitură făcu să hăue cuprinsul; și-un monitor stopă și se întoarse îndărăt.

Celelalte două alunecau înainte pe lângă mal, și ghiulelele noastre cădeau drept pe coverte. Marinari se învâlmășiseră și se mistuiseră, ca niște guzgani, în pântecelul minitoarelor; iar la triborduri clipiră lumini galbene, și-n aceiași clipă porniră șuerăturile proiectilelor lor, care prinseră a izbi, când în mal, înălțând căpiți de pământ, ori retezând ștejarii ca pe niște brusturi; când în Dunăre, ridicând stâlpi de apă care năzuiau parcă să proptească cerul. În câteva clipe, nu mai rămase nici un stejar în preajma noastră; afară de unul singur răzleț departe, pe mal, cași cum ar fi fugit acolo de frica ghilelelor.

Căzut locotenentul Popovici Cezar, comandantul bateriei 1; și șeful de tun, de alături, strigă, cu ochii crescuți în cap de mânie: „Ne-a căzut comandantul, băeți: să nu le-o ertăm!” Și, cu furie sălbatecă, își conduse singur tragerea.

Fu rănit de două schije locotenentul Cosăcescu, comandantul bateriei 3; și, fără să și le lege măcar rănile, își comandă mai departe bateria.

Se prăbuși, izbit de un proiectil, în plin, sublocotenentul Manoliu, și-și dădu sufletul strigând: „Mor, - trăiască România Mare!”

Fu rănit în douăzeci și cinci de locuri plonierul Cantacuzino abia eșit de pe băncile liceului și cu toate durerile cumplite cari îi sfâșiau trupul și cu tot sângele care-i cursese, întreba mereu de comandantul său de baterie care era rănit și el.

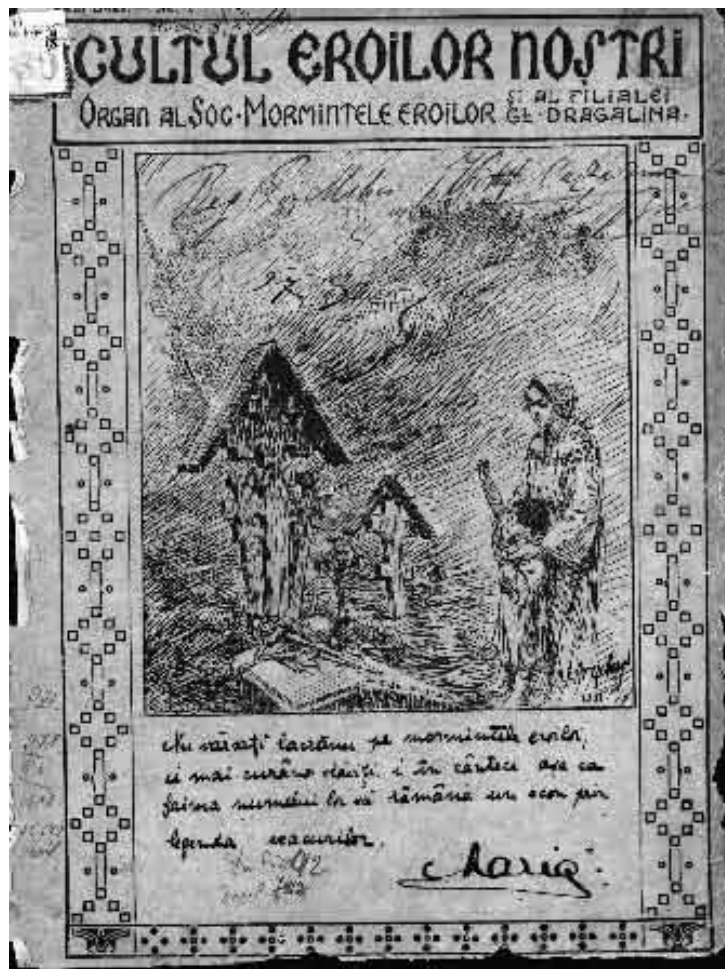
În fața focului înverșunat al tunurilor noastre cele două monitoare o luară, la urmă, la fugă și se adăpostiră în spatele pădurei Ostrovului. Numai atunci ne dădurăm seama de pierderile noastre mari; oamenii și caii zăceau alături ca niște buni prieteni. Unii înghețați pe veci; alții răniți, privindu-ne cu ochii lor de friguri. (Și bieții cai ne priveau parcă cu ochi omenești).

Calul meu zăcea și el în noroiul înroșit de sânge, cu picioarele de dinainte frânte de o schijă și c-o rană adâncă în piept; și mă privea țință, mă chema cu ochii lui plini de durere; îmi spunea parcă: „Vino, stăpâne, să-mi iau rămas bun dela tine, că de-acum n-am să te mai port, nici în pas lin, nici în goană cum îți plăcea ție...”

N-o să râdeți dacă-o să vă spun că m-am apropiat de el și-am îngenunchiat în noroi și i-am cuprins gâtul și l-am sărutat pe frunte ca pe un prieten. Și-a tremurat genele și mi-a mulțumit, parcă, cu ochii lui mari, în cari începea amurgul morții; a întins botul spre mine și m-a prins ușurel de mână cu buzele lui moi, cum mă prindea în zilele bune când mă jucam cu el și se făcea că mă mușcă.

Ca prin minune, tot mai rămăsese nesecerat ștejarul răzleț de pe malul Dunărei, aproape de taina apelor. Acolo am spus soldaților mei să-l îngroape...

(Din revista *Cultul eroilor noștri*, nr. 5/1922)

Coperta revistei „Cultul eroilor noștri, așa cum apărea ea în perioada interbelică

Calul, animalul care l-a slujit pe om în cele mai diverse împrejurări, inclusiv pe câmpul de luptă. Va fi fost el, oare, răsplătit așa cum se cuvine pentru vrednicia, frumusețea și credința lui? În fond, și caii sunt eroi, nu-i așa? În imagine: monumentul închinat eroilor celebrei șarje de la Prunaru.

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

În vâltoarea războiului (2)

La Editura militară a apărut volumul „Amintiri din viața militară și din prizonierat”, aparținând artistului Constantin Popian (1882-1969). Născut în localitatea Cârtojani (Vlașca), Constantin Popian se va stabili pentru totdeauna la Bistrița-Vâlcea, unde se va afirma ca unul dintre cei mai importanți animatori ai vieții culturale din perioada interbelică. Profesor și om de teatru, format la școala marelui actor Constantin Nottara, Constantin Popian a fost o personalitate spirituală unică, în care s-au unit virtutea inimii cu a minții, voința cu smerenia, demnitatea cu bunătatea și cunoașterea. A fost coleg de Conservator cu marii actori Ion Manolescu, Tony Bulandra, Velimir Maximilian și Petre Lăcusteanu.

În anul 1913, fiind militar în termen, ia parte la campania din Bulgaria și, ca ofițer, la războiul de întregire a neamului, fiind luat prizonier de către trupele germane în timpul luptelor din preajma Sibiului. După război a fost distins cu medalia „Crucea României cu spade”.

Continuăm să publicăm, în cele ce urmează, secvențele care descriu luptele din zona Sibiului. Am păstrat stilul autorului, cu limbajul specific epocii, precum și denumirile de atunci ale localităților.

Titlurile și subtitlurile aparțin redacției.

Marșul spre Gura Râului

12/25 septembrie, luni. Bombardament de artilerie toată ziua, după amiază însă puternic. Salve de patru și opt focuri. Un biet cimitir din dealul de la S-Vest-Hermanyi părea că e râmat de porci. De ce trăgeau ei acolo atâtea sute de ghiulele, n-am să înțeleg niciodată! Biserica a rămas, numai fără clopotniță. Artileria noastră de 75 – o baterie din Regimentul 23 – a fost de trei ori pe rând încadrată, pierzând și vreo câțiva cai. Îi băteau atelagele¹ oriunde adăpostea caii, din cauză că avea numai o singură vale, fără pomi, fără nimic, pe care artileria dușmană bătea eficace 10-12 km.

Pe la ora 7 jumătate-8 seara ne schimbă un batalion din Regimentul 47, sub comanda căpitanului Voicescu, și unul din Regimentul 44, sub comanda maiorului Slăvescu. Ne retragem spre Veștem, pentru repaos.

Pe la ora 10 p.m. ajungem la Podul Mohului. Aci ne întâmpină un călăraș, care aduce un ordin al Diviziei, care ne poruncia² să mergem

să ne încadrăm la Brigada colonel Moșoiu Traian³, la Gura Râului. Un batalion trebuia să plece imediat în ajutorul lui 2 Vâlcea, la Rășinari. Cum era și natural, acel batalion nu putea fi altul decât al III-lea, cu maiorul I. Bălănescu, copilul vitrig⁴ al regimentului.

Pornim în direcția Cisnădia, pe un drum încălzit și plin de coloanele Regimentului 23 artilerie, care mergea și el în ajutor. A trebuit să merg eu înainte cu domnul maior și să batem cu prăjina pe artileriștii care dormeau pe cai și mergeau în cea mai mare neregulă, încurcând drumul. Câte ne-am auzit, numai noi știm, prin besna nopții.

La Rășinari ajungem pe la 4 a.m., după ce parcursesem 20 km. Ne ducem la reședința Brigăzii și soldatul de la telefon ne comunică cum că domnul colonel Moșoiu e pe poziție, la Gura Râului. Domnul maior Bălănescu vorbește la telefon cu brigadierul care se bucură mult de sosirea noastră și dă ordin să ne ducem pas alergător, căci e primejdie. Ne întrebă, de asemenea, dacă am întâlnit ceva artilerie pe

drum? Când i-am spus că vine Regimentul 23 de câmp, a tras o înjurătură și a trântit receptorul jos.

La 5 ore ne punem în marș spre Gura Râului. Drumul, numai în piept, deoarece mergeam în susul apei Rășinari⁵, spre dealul Cioara, înalt de peste 1000 m. Eram frânți de oboseală și, cum înaintam, se lumina de ziuă și bătea artileria, mamă, Doamne!, de credeai că se năruie cerul pe noi. Ce văzusem noi până aci, nu era nimic! Acum erau 20-30 de guri de foc, care băteau numai un pisc, Vest-Cioara, și trimiteau pe defileu scuiatul lor până la 7-8 km spre Rășinari. Voia dușmanul să oprească rezervele de a înainta și să facă și retragerea brigăzii imposibilă printre dealurile Poplaca și Valaru.

Brigada însă n-avea gând de retragere, ci avea ordin să reziste până la un singur om, căci odată pierdută poziția aceasta era întoarsă toată lunca Sibiului. Aici se rezista cu turbare și la Est, spre Poplaca. Satul Poplaca ardea din temelii sale și până seara mai nu mai rămăsese... decât fum și cenușe.

13/26 septembrie, marți. La ora 8 dimineața, pe un soare cald și o zi senină, ajungem sub muntele Cioara. Trenul de luptă era mult în urmă și aprovizionarea cu cartușe și proiectile se făcea extraordinar de greu, deoarece valea era bătută literalmente de artileria dușmană, iar drum nu era spre creastă decât unul în formă de șarpe, care tăia muntele cu multă artă, se strecura printr-o șea și trecea în satul Gura Râului. În șea, deasupra, erau două mitraliere inamice, care opreau orice acces în acea parte, despărțind astfel pe grănicerii de pe Valari de restul brigăzii, format din câteva companii din 2 Vâlcea, sub comanda căpitanului Ciulei, care rezistau cu multă greutate pe picul Cioara – cam de front. Flancul drept spre Poplaca era complet descoperit.

Când noi ne găseam la poala muntelui Cioara, inamicul reușise să respingă două companii din 2 Vâlcea, cu sublocotenent Mămăligioiu și încă un sublocotenent, și amenința să pună mâna pe două obuziere de-ale noastre – 105. Servanții se-nspăimântaseră și o luaseră la fugă, în vale, pe drumul cel frumos ca un șarpe, și strigau plini de groază: „Vin nemții la tunuri! Săriți cu mitraliera!”

În urma lor veneau chesoane și atelaje deshămate, fără stăpân, care la cotituri se duceau, rostogolindu-se, în prăpastie. Maiorul Bălănescu barează imediat drumul cu o companie cu baioneta la armă, care oprește pe fugari. El însuși trage câteva focuri de carabină, rănind chiar pe un sergent care voia să treacă prin cordonul de baionete, călare, și îndreaptă în grabă mitraliera – o secție – cu sublocotenent Berbescu Victor, spre șeaua de unde bătea mitraliera inamică, împreună cu un pluton sub comanda elevului Pasăre Ion, cu o companie – a 11-a – în direcția Poplaca, spre Est, și compania a 12-a, cu harnicul locotenent Crăpătoreanu Constantin spre centru, unde

bombarda artileria mai furios și se aștepta a se pronunța atacul infanteriei. Maiorul Bălănescu merge să se prezinte colonelului Moșoiu, iar eu capăt însărcinarea de a recunoaște sectorul ocupat de fiecare companie și a merge cu raportul la postul de comandă al brigadierului, unde aveam să-mi gădesc pe comandantul de batalion. Maiorul Bălănescu a ajuns la locul destinat pe la ora 12, iar eu, abia pe la 4 p.m., în două ore am urcat până la cii artileriei vreo 4-500 m; aci am stat ca vreo 15 minute, apoi, tupilat pe după pomi groși, urmat de sergentul Bubu Florea din compania a 9-a, agent de legătură, am urcat la compania a 11-a, unde am găsit un sublocotenent și atâta. Comandantul ei, căpitanul Rădulescu, dispăruse și nimeni n-a știut să-mi spună unde este.

De aciam trecut la locotenentul Crăpătoreanu. În drumul meu am găsit o fântână cu apă puțină, cu lacrimi sărată, vorba cântecului, căci în jurul ei se adunau toți răniții, care se scoborau de pe Cioara. Am văzut vreo 20-30, grav răniți, și-mi spuneau că sanitarii refuză să-i ajute. Am găsit și eu doi sanitar, ascunși după un fag mare; fumau în liniște. I-am somat să plece imediat și să ridice pe unul care era mai în vale, cu organele genitale sfărâmate de o schije și deoarece mergeau agale, am tras un foc de carabină spre ei și apoi cum se duceau, așa se duceau!

Pe această potecă am întâlnit pe căpitanul Ciulei, bărbos, cu chipul într-o mână și cu pistolul Steier în dreapta. Înjura de mama focului și trăgea după fugarii care se ascundeau și nu voiau să stea pe creastă.

Era aci o poiană mare, până la o stână. Pe această poiană părea că arase cu plugul. Nu mai văzusem încă așa gropi mari de proiectile. Unele aveau un bazin de mărimea unei arii⁶ și adânc de 1-2 m. Aci nu mai pica acum nici un proiectil, deoarece tragerea urma spre apus,

Prizonieri englezi și ruși cu mascota lor, Krefeld, 1918

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Grup de ofițeri români prizonieri, Bresen, 1917-1918 (x – C. Popian)

spre Valari, unde mai pufnea din când în când unul din cele două tunuri ale noastre, căci unuia i se defectase 'nchizătorul.

Pe locotenentul Crăpătoreanu l-am găsit pe linia de trăgători, la marginea N.-Est a pădurii Cioara. Între el și dușman era o poiană de vreo 2-300 m, pe care nemții cercau s-o treacă, doar câte 3-4 oameni, ceva mai spre răsărit. Avea Crăpătoreanu vreo 3 buni ochitori lângă el, adăpostiți la rădăcina unor meri bătrâni, care mâncau mere și trăgeau. Un sergent, halal să-i fie, trăgea fără greș și numai ce vedeai un neamț sărind în sus și cădea lat, iar tovarășii, fugi înapoi. Pe noi era imposibil să ne descopere, căci eram deasupra lor și crângul era des. Vânătoarea aceasta, după cum am aflat în urmă, a durat până seara. De aci, de la compania 12, până la locul brigadierului, cam 1 km de drum, l-am străbătut în două ore, pe sub bombardament infernal. Trăsnea câte un fag în mii de țândări, iar fumul de pucioasă te îneca. Aproape inconștient, când am ajuns în drum și-au huruit asupra mea țândări și schiji, m-am vârat sub o stâncă, din care n-am ieșit două ore, lungit pe burtă, până ce s-a mutat bătaia și s-a golit poziția de infanterie.

Aproape nebun, am pornit spre deal, mai mult de teamă că mă prinde noaptea și nu mai găsesc pe comandantul batalionului, să-i raportez de așezarea batalionului.

Când am ajuns în dreptul șeii unde bătea mitraliera inamică, am întâlnit pe Berbescu, care căuta un adăpost pentru mitralieră, pe care o manevra singur, deoarece un proiectil dușman bine trimes sau întâmplător din cele multe îi omorâse servanții. A lucrat singur acest ofițer, până a doua zi, deoarece nimeni nu mai știa să mânuiască mitraliera.

M-am strecurat prin niște șanțuri părăsite de

grăniceri și pe la ora 5-6 am găsit pe maiorul Bălănescu, care m-a prezentat maiorului N. Mihail, comandantul batalionului 2 Grăniceri, și D.lui colonel Traian Moșoiu, căruia i-am expus toată situația, asigurându-l că la aripa dreaptă, deși nu e nici un ofițer, nu e pericol, iar centrul e strașnic apărat de patru companii sub comanda căpitanului Ciulei, ajutat cu pricepere și curaj de locotenentul Crăpătoreanu.

Acum, aici, bătea grozav artileria dușmană, iar deasupra, pe creștetul Cioarei, văzduhul era îmbâxhit de nori galbeni-verzui, produși de proiectile cu gaze asfixiante.

După socoteala mea, era imposibil de menținut această minunată poziție. La cele 28 de tunuri ce ne băteau cu înverșunare, noi nu mai răspundeam acum cu nimic, iar Divizia răspundea într-una că ne-a trimis artilerie de câmp. Bună o fi fost ea, la locul ei, dar aci era nevoie absolută de mortiere cu tragere curbă. Chiar deasupra postului de comandă se vedea cu ochi liberi cum dinspre Sibiu se scurgeau coloane groase de artilerie de munte și infanterie spre șoseaua ce duce spre Orlat și Săcele, care mergeau masate fără nici o grijă și intenționau a se îndrepta spre satul Râul Sadului, spre a întoarce această poziție; și așa, întreaga brigadă cădea în mâna inamicului.

Năprasnicul colonel Moșoiu

Pe la ora 7 p.m. vine într-un suflet locotenentul Popescu Petre, comandantul companiei din 2 Vâlcea, și raportează că inamicul, în forță, cu două batalioane, cu artilerie de munte numeroasă, se scurge de după muntele Valare spre Sud-Vest. Cum se știa precis că noi la stânga nu eram legați cu nimeni până la Jiu, pericolul era colosal. Acestor batalioane, care nu erau cele dintâi ce mergeau spre România, urmau altele, și iată Armata I prinsă înainte de a-și asigura o retragere prin defileul Olțului.

Colonelul Moșoiu încă părea că nu se teme și regreta amarnic că pierde o poziție luată cu mari sacrificii. Trimete două companii să împiedice înaintarea inamică pe după Valari, dar ce puteau face acestea, drumul ocolind mult spre Vest și odată cu venirea nopții, întunecându-se? Aci, lângă cortul lui, erau vreo 7 grăniceri, groasnic mutilați de un obuz care se spărsese la vreo 10 m de ușa bordeiului telefonistului...

Se întunecă și ne apucară să mâncăm ceva. Eu nu mâncasem din ziua de 12 Septembrie, ora 12. Aci mă săturam, privind pe năprasnicul colonel cum ținea într-o mână un șodolan de purcel și-n cealaltă, o sticlă cu vin de Cisnădie, și vorbea la telefon cu gura plină: „Un tun vreau, numai unul, și țin poziția!”

Ce ordin a primit, nu știu. Știu numai că a ținut un scurt consiliu cu maiorii Bălănescu, Mihail și Dimitriu și apoi a pornit pe o râpă în jos cu aghiotații după Domnia Sa. Eu am vrut să mănânc, că eram mort de foame și osteneală, dar de enervare nu puteam să-nghit.

Am mâncat un strugure și-am înghițit o dată vin dintr-o sticlă.

Pe la ora 9 jumătate ne-a sosit un doctor german, foarte înalt, grav rănit la cap, care împreună cu ordonanța au dormit lângă mine până pe la ora 1 a.m., când au fost ridicați de o santinelă, din ordinul Brigăzii, și porniți la Rășinari. Cât a stat lângă mine, l-am descusut așa cât am putut rupe eu nemțește și am aflat că era ofițer de front, deși doctor de meserie. Că a fost prins, fiind rătăcit de la coloana care mergea spre Căineni, că l-a rănit patrula care l-a prins și care era să-l omoare. Gemea greu și se văita că-l doare capul: „*Oh, ich bin sehr schwer verwundet!*” Spunea că n-a mâncat de două zile și mă asigura pe onoarea lui că retragerea noastră e tăiată. I-am dat pâine și apă, căci atât aveam.

Era frig îngrozitor, iar eu n-aveam manta, ci numai pelerina de cauciuc. Soldatul meu, foarte bun de altfel, Fugaru Simion, nu mă putuse urmări cu calul pe râpele și sub bombardamentul prin care urcasem eu.

M-am deșteptat pe la ora 4 jumătate a.m. și domnul maior Bălănescu mi-a spus să aștept aci, că Domnia Sa merge să comunice ceva locotenentului Crăpătoreanu, căruia îi dăduse o foarte grea însărcinare.

Acest om, cu vreo două companii, trebuia să țină toată rezistența, până se scurgea tot batalionul, ca să ocupe o a doua poziție, mai jos, spre Rășinari, iar batalionul avea însărcinarea să se retragă luptând până ce brigada toată va ajunge la Cislădie.

La ora 5 se scurgeau pe vale ultimele companii din grăniceri, și eu atunci mi-am dat seama că batalionul nostru și două companii din 2 Vâlcea, cu locotenentul Popescu Petre și Cocorăscu, sunt trupe de sacrificiu.

Am mâncat parcă mai ușor și presimțeam că suntem rămași pentru totdeauna de armata amică. Pare că nimic nu mă mai lega de cei scumpi de până ieri. Am mâncat, zic, cu poftă,

două chiftele de carne și o bucată de pâine de la sublocotenentul Alexandrescu din grăniceri și ne-am despărțit, sărutându-ne.

Pe la ora 6 au început a ne picni, ici și colea, focuri de infanterie; iar acolo unde era ieri mitraliera noastră se instala acum artileria lor de munte cu niște cai albi.

Ne-am retras, luptând, până la o cotitură a văii și am stat.

14/27 sept., miercuri (Ziua Crucii sau Cârstovul viilor). Ne repauzăm lângă o moară, până pe la 12 ore, inamicul se apropie cu infanterie îndeșind focurile, iar noi îi răspundem retrăgându-ne de-a coasta, pe ambele versante ale văii. După cât se vedea, el nu cuteza să înainteze spre Rășinari, deoarece pe cealaltă parte, pe la Cislădie, întâmpina rezistență strașnică de la brigada Moșoiu, care se retrăsese la timp și ocupase poziții bune. O, să fi avut artilerie, inamicul mai sta încă multe zile aici și poate că nu se producea nenorocirea de la Sud-Tâlmaci.

Am mâncat cu domnul maior o cutie de fasole-conserve și am băut apă din râu. În goana calului vine adjutantul brigăzii, sublocotenent Militaru, și aduce un ordin: „Batalionul maior Bălănescu va merge cât mai neîntârziat și va ocupa muntele Ghitzenberg”.

Pornim în direcția S-V-Rășinari, pe un drum prăpăstios, și ocolim satul Rășinari pe la Vest. Partea Nord-Estică a satului era viu bombardată de artilerie, iar populația fugea, cu tot ce putea căra cu ea, spre Râul Sadului.

Am trecut pe lângă casa poetului Goga, fără uși, fără ferestre. Pe frontalul ușii, un ofițer din 5 Vânători scrisese cu cărbunele pe varul alb: „*Avem un vis neîmplinit/Copil al suferinții/De jalea lui ne-a răposat/și moșii și părinții.*”

Trecând pe la mormântul marelui Șaguna, ochii mi-au lăcrămat de amărăciune. Ne ieșau⁸ femeile în cale, cu banițele cu prune și mere, și pe toți obrazii curgeau lacrimi. Cu inima împietrită le spuneam la toți: „Tot ai noștri sunteți: aceasta

În prizonierat, la Stralsund, 1916, cu ofițeri camarazi, mulți rămnicieni

e trecătoare!” Ele dau din cap cu neîncredere și strigau: „No, dragă, dar ai dumneavoastră n-au canone?”

Am mers așa pe cărări și povârnișuri până la 7 ore seara și, deoarece nu puteam rămâne într-un vârf de munte fără o recunoaștere prealabilă, am lăsat o gardă mare sub comanda lui X⁹...pe muntele Gotzenberg, iar noi coborâm în Râul Sadului. Acesta era un mic sătuc, la vreo 14 km spre Vest de satul Sad (Czod), și aci erau deja două companii rătăcite din Regimentul 49, care nu știau nici ele ce destinație au, desigur, aceea de prizoniere.

Se iau toate măsurile de siguranță în stație – pe cât posibil era – și eu pornesc însoțit de un călăreț artilerist spre Brigadă, să raportez și să primesc ordine noi. Cum eram obosit, își poate închipui oricine cum am parcurs 14 km prin întuneric, pe cursul unei ape de munte care aducea un frig de te tăia la oase.

Am ajuns detașamentul „Popescu Petre”, care mergea în Sadu pentru a face „poliție”, deoarece aici era o mare învălmășeală de trupe de toate armele și contingentele, iar soldații prădau fără socoteală pe oricine.

Am vorbit cu el pentru ultima oară, în această seară, în dreptul Uzinei electrice. Își pierduse jumătate de companie și nici cu vorba, nici cu amenințarea cu moartea, nu mai putea ridica pe soldații căzuți pe drum. La podul cel mare de lângă stăvilarele fabricii de cherestea am găsit un soldat care, forțându-se a suferi,¹⁰ atât de tare îl frecaseră bocancii, încât tot piciorul era carne vie, hoit de sânge; și se ruga de mine să-l împușc, să-i alin durerea. A ajuns în sat cu 50-60 de oameni, care numai pentru poliție nu mai erau buni.

L-am lăsat și am pornit prin Sadul complet întunecat, deoarece noi, în orice sat ocupat, ordonam stingerea luminilor ori astuparea geamurilor. Nemții, din contră, cum au ocupat Sadul, l-au luminat feeric, satul având electricitate, ca mai toate satele Ardealului.

Am pornit, zic, în căutarea Brigăzii. La două-trei case, pe unde m-au îndreptat patrulele, n-am căpătat decât: „Nu știm nimic!” Ies din sat, trec podul peste apa Sadului pe dinaintea bisericii, unde se repauzează învățătorul Boțocan Dumitru-Mitu – de la Vaideenii Vâlcii, mort pe câmpul de onoare de lângă Șelebergu’ lui Mihai Viteazul. O clipă mi-a apărut în minte chipul lui blajin și pare că-l fericeam c-a scăpat cu cinste de chin și suferință. Căci chin și suferință fără răsplată a fost războiul nostru în Ardealul drag. N-am dormit și n-am mâncat 5 săptămâni întregi și am ținut piept cu carnea noastră focului mistuitor al artileriei și mitralierii dușmane. Rezultatul: de-a tumba peste munți, ca niște hoarde fără stăpân, fără nici o educație militară.

Doamne! Și ce frumos am intrat! Ce voinici îmi păreau și ce mândru echipați flăcăii din fostul meu pluton de la Drăgășani!

O! Și câtă pusderie¹¹ se adunase în câmpul

Tâlmacilor! Dar la Hermanyi, Dolmanyi, Șeleberg, Cisnădie, Rășinari, Gura Râului, abia un batalion pe 6-7 km, fără artilerie, fără mitraliere; cât despre rezerve, nici pomeneală. De aceea, am plâns nopți întregi, văzându-ne neputincioși.

Pe la 11 noaptea ies pe șoseaua Sadu-Tâlmaci. Pe această șosea erau înșirate, pe distanță de 20 km, coloanele întregii Divizii 23, în cea mai mare dezordine, toate cu oiștea spre țară, așteptând ordinul de pornire. Frontul era acum N-Sadu-Cisnădie-Vestem și se încovoia spre Olt, bătând în retragere, spre gâtul pâlniei care avea să înghită la Turnu-Roșu toată mândria de la început a Armatei noastre I-a. Întâmplător găsesc prin acea învălmășeală pe sublocotenent Costică Popescu, de la Regimentul 2 Vâlcea, care comanda trenul regimentar; și-mi spune că domnul colonel Moșoiu e pe linie, c-ar fi imposibil să-mi arate cineva locul unde l-aș putea afla; căci umblă ca un leu rănit, dintr-o parte în alta a frontului, dar că a aranjat, lansând ordine la timp, pentru tot ce este de făcut în aceste momente grele. Aceeași declarație mi-au făcut-o furierii Brigăzii, care dormitau în vârful carului cu arhiva, iar soldatul de la trăsura cu un cal, proprietatea colonelului Moșoiu, mi-a spus:

- Ne-a luat dracu’, să trăiți, dom’le locotenent, mi se pare că ne-a prins ca pe șoareci în cursă!”

Nu știu ce i-am răspuns, dar știu că-mi venea să mă-mpușc mai bine decât să nu duc nici un fel de ordin la Batalion! Ce știa face omul acela, la fundul munților, când toată lumea se grămădea spre Tâlmaci? Odată tăiată retragerea la Sadu, nu ne rămânea decât pribegia peste munți, spre graniță, fără ordin, fără nici un Dumnezeu.

NOTE.

¹ Sau atelaje. Atelaj: ansamblu format din unul sau mai multe animale de tracțiune împreună cu harnașamentul necesar și cu vehiculul respectiv.

² Așa în text.

³ **Traian Moșoiu** (1868-1932). A fost sublocotenent în armata austro-ungară, în 1889; primit în armata română, 1893; colonel în 1916, a comandat Divizia 23, în luptele de la Sibiu, descrise în text. General în 1917, comandă Divizia 12, în Munții Vrancei. În 1919, comandant al Grupului de Nord și, împreună cu gen. Mărdărescu, Prezan, Antonescu., ocupă Budapesta. Deputat liberal, Ministru de război etc.

⁴ Așa în text.

⁵ Sau Rășinari.

⁶ așa în text: arii. Arie: împrejmuire unde se treierau grânele.

⁷ în text: frica.

⁸ Așa în text.

⁹ Numele lipsește în text.

¹⁰ Așa în text.

¹¹ Așa în text: puzderie.

Rănitul

de Aron Cotruș

Căzu pe câmpul frământat în sânge,
Căzu rănit de moarte,
Gândindu-se la mama care-l plânge,
La turmele de oi, ce-i sunt departe...

Căzu copilul munților, căzu
În iarba roșe ca atâți de-ai lui,
Cari au murit de-atât omor sătui,
Cum moare el acu...

În vaerele-atâtor camarazi,
Moare tăcând al culmilor voinic...
Moare ca'n umbra codrilor de brazi
Și nu-i mai cere bieteii vieți nimic...

De-odată, cu puterile lui toate,
Se mișcă, se ridică 'ncet pe coate
Și stă așa, îngândurat privind,
Însângeratul soare în apus...

Cu capul luminat de-un calm nespus,
În pulberea solară-acest cioban,
Pare-un superb legionar roman!...

(Din revista *Cultul eroilor noștri*, nr. 3-4/1923)

Aron Cotruș s-a născut la 2 ianuarie 1891 în Hașag, lângă Sibiu, tatăl lui fiind preot. A murit la 1 noiembrie 1961. Rămășițele sale pământești se află într-un cimitir din Cleveland, sub o simplă placă de piatră.

Casa sfântită cu decorații de război și icoane pe sticlă

Gheorghe Lăcătușu

Undeva, în București, într-o splendidă vilă în stil românesc, am ascultat povestea câtorva generații de militari de profesie. Prin grija colonelului în retragere Gheorghe Lăcătușu și a soției sale, Meri Șirăeanu, s-a păstrat, peste ani, spiritul celor care au făcut din cariera militară esența vieții lor. Ajuns la venerabila vârstă de 85 de ani, Gheorghe Lăcătușu și-a sacrificat o parte din spațiul locuibil pentru amenajarea unui muzeu militar sui-generis, unde sunt expuse obiecte militare, fotografiile, decorații de război și documente care au aparținut rudelor apropiate – generali și ofițeri ai armatei române – dar și camarazilor săi din Școala de ofițeri de infanterie, promoția 1945.

„Muzeul de la mansardă” s-a născut, desigur, din dragostea pentru armată. „Cu noi, militarii – povestește dl. Lăcătușu – se întâmplă un lucru extraordinar. Fiecare a urmat cursurile unei școli primare, unui liceu sau unei facultăți. Dar, eu, cu colegii din facultate nu m-am întâlnit decât o dată, cu cei din liceu, doar de patru-cinci ori; iar pe cei din școala primară nici nu-i mai țin minte. Ei bine, cu camarazii din școala militară m-am întâlnit constant, din 5 în 5 ani. De ce? Ce anume ne-a făcut să fim atât de apropiați? Ce ne-a unit? Nu știu! Au fost colegi cu care n-am schimbat nici două vorbe în timpul școlii militare. Am fost foarte mulți și cu un program foarte încărcat pentru a mai avea timp și de șuete. Acum însă, dacă ne întâlnim pe stradă și știm că am făcut parte din aceeași promoție, din aceeași companie, ne îmbrățișăm cu dragoste și bucurie și abia pe urmă ne întrebăm cum ne cheamă. Ne-au unit o carieră ieșită din comun, plină de riscuri și greutăți, dar mai ales ne-a unit mândria de a fi ofițeri ai armatei române!”

General Victor Siminel

Dar, pe lângă spiritul de corp cultivat în școala militară a fost – amănunt foarte important în cazul domnului Lăcătușu – și educația primită în familie. De când se știe, a trăit printre generali și ofițeri, rudele sale apropiate, pe care i-a admirat, i-a avut drept modele în viață. Tuturor le-a păstrat câte un loc în inimă și, bineînțeles, în muzeul de la mansardă. Fiecare are povestea lui. Adunate, ele formează romanul fascinant al unei numeroase și distinse familii de militari de carieră. O familie ale cărei rădăcini pornesc din pământurile Basarabiei, de unde mulți dintre membrii ei s-au refugiat după ultimatumul sovietic din 1940, refuzând să rămână sub ocupație rusească.

Dintr-o fotografie, de pe un perete al muzeului, privește plin de încredere în sine un bărbat frumos, îmbrăcat în uniformă militară, cu umerii zvelți, cu fruntea senină și părul argintiu. Este generalul Victor Siminel (1897-1981), vărul primar al mamei sale, Profira Lăcătușu, și fiu al protopopului Andronic Siminel, din Fundul Galbenii, județul Lăpușna (Basarabia), ridicat el însuși dintr-o familie de răzeși moldoveni împământeniți în Alcedarii Orheiului. Potrivit dorinței tatălui său, Victor se hotărăște, în 1914, să urmeze seminarul teologic din Chișinău. Dar, la izbucnirea revoluției bolșevice este încorporat ca elev al Școlii de ofițeri din Kiev. Avansat în 1917 la gradul de sublocotenent al armatei țariste, este repartizat în Regimentul 116 Infanterie, cu care pleacă pe frontul Kareliei. Fiind grav rănit, este evacuat într-un spital de campanie. Avansat la gradul de locotenent, decorat cu Ordinul „Sfânta Ana”, pleacă din nou pe front, fiind rănit pentru a doua oară. Este decorat cu Ordinul Sfântul Stanislav. După ieșirea din spital se înrolează în una din cele 16 cete de ostași moldoveni, înființate cu aprobarea generalului Scerbacev, adjunctul comandantului suprem al armatei ruse. Aceste cete vor constitui nucleul viitoarei Armatei Basarabene.

La 27 martie 1918, locotenentul Siminel, din Regimentul 1 Husari, participă, ca delegat alarmatei, în Sfatul Țării, la Chișinău, care avea să hotărască unirea Basarabiei cu România. Legitimația de acces la acele lucrări poate fi văzută în muzeul familiei.

După actul Unirii, unitățile armatei basarabene și moldovenești sunt înglobate în Armata română, Regimentul 1 Husari fiind contopit cu Regimentul 10 Călărași. Din acest moment, lui Victor Siminel i se deschide drumul spre o carieră militară strălucită: Școala de Război din București (1928); Școala Superioară de Război

General Constantin Talpeș

din Paris (1930); profesor de istorie militară la Școala de Război din București (1937-1939); șef de stat major al Diviziei 2 Cavalerie (1939-1941), șef de stat major al Corpului de Cavalerie, apoi comandant al Regimentului 4 Roșiori „Regina Maria”. Pentru scurt timp (25.08.1944-19.09.1944) îndeplinește funcția de director general al Serviciului Special de Informații. Alte însărcinări importante: șeful delegației militare a Înaltului Comandament Român în Comisia de redactare a Armistițiului, șeful Comisiei militare române de legătură cu Comisia Aliată de Control. Din septembrie 1947 este consilier militar în Comisia Interministerială pentru executarea Tratatului de Pace, funcție pe care o deține până la trecerea în cadrul disponibil (1 ianuarie 1948).

Despre cariera militară a generalului Victor Siminel stau mărturie 16 decorații militare românești și străine: Ordinul „Mihai Viteazul”, Coroana României; Steaua României; Legiunea de Onoare în grad de cavaler (Franța); Ordinele „Sfântul Stanislav” și „Sfânta Ana” (Rusia), Crucea de Fier clasa I și clasa a II-a (Germania), Polonia Restituta, Leul Alb, Coroana Iugoslaviei ș.a.

La 1 ianuarie 1951, când este trecut în rezervă, avea doar 54 de ani. Dar, pentru noul regim instaurat cu ajutorul tancurilor sovietice, ceea ce contau acum erau „apartenența politică” și „originea socială”. Soarta generalului Siminel era pecetluită pentru totdeauna. Peste câteva luni este ridicat de la domiciliu și depus la închisoarea Malmaison din București. I se anulează dreptul de pensie, îi sunt sechestrate bunurile mobile și imobile. Calvarul familiei începuse. Soției sale, Lidia Siminel, fostă doamnă de onoare la Palatul Regal, i se impune domiciliu obligatoriu. În casa familiei Lăcătușu, portretul Lidiei Siminel, un superb ulei pe pânză, realizat de pictorul Octav Băncilă, adevărată emblemă de noblețe și frumusețe a casei, a fost expus la mare cinste până într-o zi nefastă a anului 2001, când a fost furat împreună cu alte picturi de valoare semnate de pictori celebri.

Fără a fi judecat, generalul este purtat prin închisorile comuniste. Abia după trei ani (în

1954) se emite mandatul de arestare și încep interogatoriile, dar și presiunile asupra familiei și rudelor apropiate. Generalii Ionașcu, Andra, Crețulescu, coloneii Lissievici, Runceanu, Borcescu, apoi istoricul Gheorghe Brătianu și Mocsony Stârcea sunt audiați în proces. După cumplite interogatorii, anchete și confruntări, instrucția este încheiată, iar hotărârea este încadrată la art. 193, cod penal: „Crimă de intensă activitate împotriva clasei muncitoare în cadrul aparatului de represiune burghezo-moșieresc din SSI” (Serviciul Special de Informații). Dosarul este trimis în instanță și prin Sentința nr 865, din 17.07.1956, acuzatul este declarat „Achitat”!

La 25 iulie 1956, exact cu două zile înainte de a împlini 59 de ani, generalul Victor Siminel ieșea pe porțile Penitenciarului Central Făgăraș, fiind pus în libertate în baza adresei nr. 910/1956 M.A.I. Întors acasă, și-a găsit soția cu sănătatea zdruncinată. Fără serviciu, fără pensie, a fost nevoit să-și vândă lucruri din casă pentru a putea trăi. Cunoscând patru limbi străine, s-a ocupat cu traduceri de cărți. Și-a purtat cu demnitate suferința până la sfârșitul vieții. A decedat la 1 noiembrie 1981, rămășițele sale pământești fiind depuse la Cimitirul Ghencea Militar.

În muzeul familiei, pe o cămașă zdrențuită de vreme, pe care Victor Siminel a peticit-o în închisoare, au fost prinse decorațiile cu care a fost răsplătit pentru faptele sale de arme în cele două războaie mondiale. O extraordinară imagine simbol a destinului unui general care a cunoscut deopotrivă gloria și umilința.

Victor Siminel a avut un frate, Vladimir, sublocotenent de husari, asasinat de bolșevici, în 1917, pe podul de peste Nistru (regiunea Rezina), și un văr, Petre Siminel, locotenent de artilerie, participant la istorica adunare a Sfatului Țării.

Constantin I. Rădulescu (1895-1973), socru din prima căsătorie a colonelului Lăcătușu, a fost, la rândul lui, militar de carieră, ajungând până la gradul de general. Primul pe lista admișilor la liceul teoretic din Pitești, primul la admiterea în Școala de Ofițeri de Infanterie, dar și șeful promoției (1916), parcurge o carieră de excepție. Pentru faptele de arme în fruntea plutonului său în luptele de la Oituz și Mărășești (1917) a fost decorat cu „Steaua României” și „Coroana României”. După absolvirea Școlii Superioare de Război, îndeplinește funcția de șef de stat-major al Diviziei 3 Infanterie Pitești, apoi comandant al Regimentului 21 Infanterie, pe care îl duce victorios până în cel mai înaintat punct atins de armata noastră în campania din Est: Cuban (Uniunea Sovietică). Dislocat la Odesa pentru asigurarea pazei garnizoanei – după aruncarea în aer a clădirii comandamentului militar româno-german – are misiunea de curățire a hrubelor subterane ale orașului și de urmărire a partizanilor ascunși în tuneluri. Pentru această acțiune, la sfârșitul războiului este arestat, judecat și condamnat

MARI FAMILII MILITARE

la 25 de ani de muncă silnică pentru „crime de război”. Eliberat după șase ani de închisoare, constată că toate bunurile materiale i-au fost confiscate, dreptul de pensie i-a fost sistat, iar familia obligată la domiciliu forțat.

Moare în anul 1973, la București, fiind înmormântat în cimitirul Ghencea Militar. A mai avut trei frați ofițeri: Nicolae (maior); Mihail (căpitan); Paul (aspirant de marină), toți participanți la campania din Est, dar și din Vest, toți fiind răniți și decorați cu înalte ordine și medalii românești și străine. Din această familie au mai făcut parte doi unchi: colonelul Ioan Alexandru, fost prefect al județului Cetatea Albă, și colonelul Ion Miloșoiu, fost comandant al Școlii Militare de Ofițeri Activi de Infanterie Sibiu.

Printre militarii familiei se numără generalul Mihail Cămărașu (1 august 1891-19 iunie 1962), căsătorit cu o mătușă a soției colonelului Lăcătușu. Urmează școala primară și secundară în București. În 1911 este elev al Școlii de Ofițeri de Infanterie, fiind avansat sublocotenent la 23 iunie 1913 și repartizat la Regimentul 6 Dorobanți „Mihai Viteazul”, cu care face campania din Bulgaria (1913). Participă la luptele de pe Valea Pahovei în timpul războiului de întregire a neamului. La 7 septembrie 1917 este avansat căpitan; în 1921 urmează Școala Superioară de Război, fiind brevetat ofițer de stat major și înaintat la gradul de maior (noiembrie 1923).

General Constantin Rădulescu

Alte avansări: locotenent-colonel (15 iulie 1933), colonel (23 ianuarie 1938), general de brigadă (10 martie 1943). Pe frontul de Vest comandă Divizia 10 Infanterie (14.11.1944-12.05.1945). Este decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”. Și după război deține importante funcții de comandă, fiind avansat general de divizie (1946). La 29 mai 1947 este trecut în rezervă cu drept de pensie. A fost incinerat, urna fiind depusă la Cimitirul Ghencea Militar.

Generalul Constantin - Titi Ionescu (21.08.1897 - 1986) face parte din această distinsă familie militară prin căsătoria cu Vera Cancel,

verișoara primară a mamei colonelului Lăcătușu. Provenind dintr-o familie de funcționari, Constantin îmbrățișează meseria armelor, fiind avansat sublocotenent la 1 octombrie 1916. La 15 aprilie 1933 este maior, apoi colonel (mai 1942) și general (1979). Activează mulți ani în învățământul militar, cea mai importantă funcție fiind la conducerea faimosului liceu militar „Mănăstirea Dealu”. La absolvirea Școlii Superioare de Război este promovat în diplomația militară, ca atașat militar la Sofia și în alte capitale europene. Revenit în țară, este încadrat profesor de tactică și topografie la Școala Superioară de Război. Din 1942 deține funcția de șef al Biroului 2 Contrainformații din Marele Stat Major, iar din iunie 1944 preia comanda Școlii de Ofițeri de Infanterie cu care, după 23 august, pleacă pe front. În 1946 este trecut în rezervă și, în scurt timp, este arestat și depus în închisorile comuniste, de unde va ieși după șapte ani de detenție în condiții dintre cele mai grele și umilitoare. Moare în 1986, fiind înhumat la cimitirul Ghencea Militar.

Un alt membru de marcă al familiei este generalul Constantin Talpeș (2 ian. 1896-13 ian. 1949), căsătorit cu Ecaterina Siminel, sora mamei colonelului Lăcătușu. După absolvirea cursului primar în comuna natală Chetrești și a liceului din Vaslui, reușește la Școala de Ofițeri de Cavalerie (12 octombrie 1914). La 1 iulie 1916 este avansat sublocotenent și repartizat la Regimentul 10 Călărași, unitate cu care pleacă pe front. Peste un an este avansat locotenent. Alte avansări: căpitan (1925), maior (1930), locotenent colonel (1938), colonel (1941). Luptă în campania din Est și din Vest, în ultima parte a războiului fiind comandantul Diviziei 1 cavalerie (21.10.1944-30.11.1944; 01.12.1944-12.05.1945). Este decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul”, cu alte medalii românești și străine. Moare în 1949, fiind incinerat. Urna se află la Cimitirul Ghencea Militar.

În Ziua Cuvioasei Paraschiva (14 octombrie) a anului 1956 este îngropat, la Cimitirul Bellu, generalul Constantin Dragu (1873-1956), șeful de stat major al Diviziei 13, pe frontul de la Mărășești, supranumită Divizia de Fier. Generalul Constantin Dragu era unul dintre unchii doamnei Meri Șirăeanu, a doua soție a colonelului Lăcătușu. După încheierea Primului Război Mondial, colonelul Dragu este numit comandant al detașamentului format din Divizia 13 (general Ion Popescu) pentru a interveni de urgență în sudul Basarabiei (Bolgrad, Ismail, Chilia Veche, Văcov și Cetatea Albă) și a potoli revoltele bolșevice și abuzurile Armatei Roșii în retragere. Intervenția rapidă și fermă a comandantului a restabilit liniștea și ordinea în regiune, creînd condiții normale în vederea desfășurării activității Sfatului Țării pentru unirea cu România.

În 1929, generalul Dragu este numit comandantul Corpului de Armată cu reședința la Chișinău, funcție pe care a deținut-o până în

Colonel Mihail Șirăeanu

1931, când, fiind trecut în rezervă, s-a retras la locuința sa din București.

Colonelul Mihail Șirăeanu, tatăl doamnei Meri Șirăeanu, este cel care a ridicat casa care găzduiește muzeul militar al familiei. S-a născut la 2 iulie 1893, în comuna Gotești, județul Cahul. Părinții săi, Alexandru Șirăeanu, notar public, și Bălașa, născută Bălan, au murit prematur. Rămas orfan de la vârsta de 12 ani, a crescut prin internate, fiind ajutat sporadic de un unchi – învățător în satul natal. Urmează cursurile Școlii pedagogice din Chișinău până în 1912, când este încorporat T.R. în Batalionul 413 Infanterie din Tiraspol. Frecventează în particular cursurile liceului din localitate, iar după absolvire, în 1915, intră prin concurs la Școala de ofițeri de infanterie din Odesa. Este avansat sublocotenent, promoția 1916, și trimis direct pe front, la Regimentul 245 Infanterie din garnizoana Volsk, pe Volga. Grav rănit, este evacuat la un spital militar de interior. După ce va fi restabilit fizic, se întoarce pe front la Regimentul 467 Infanterie, unde este rănit a doua oară. Pentru faptele sale de arme este avansat în mod excepțional pe toată durata războiului: 25.01.1916 – praporșcik (primul grad de ofițer în armata țaristă); 28.04.1916 – sublocotenent; 20.06.1916 – locotenent; 24.07.1917 – căpitan.

În momentul izbucnirii revoluției bolșevice se afla în Divizia 9 Rusă, dislocată în Basarabia. Împreună cu prietenul său, Victor Siminel, se înrolează în armata moldovenească, fiind, în baza Înaltului Decret Regal nr. 3227/1918, încadrat cu gradul de căpitan în armata română și repartizat ca adjutant al comandamentului Diviziei 15 Infanterie Constanța, unde beneficiază de toate drepturile și obligațiile ce-i revin potrivit gradului și funcției sale.

La 26.09.1926 este avansat la gradul de maior. Reușește la concursul de admitere în Școala Superioară de Război. Cu acest prilej solicită să i se admită revenirea la numele străbunilor săi, Șirăeanu, rusificat în timpul ocupației țariste. O cruntă neșansă îi taie avântul, închizându-i drumul spre o carieră strălucită. Boala contractată în urma rănilor

de pe front recidivează brusc, punându-l în imposibilitatea de a continua eforturile solicitate de rigorile Școlii Superioare de Război. Nevoit să se retragă de la cursuri, este mutat la Batalionul 7 Vânători de Munte, apoi la regimentele 23 Infanterie, 2 Dobrogea și 66 Infanterie. Avansat la gradul de locotenent colonel (26.02.1939) și colonel (10.05.1942), îndeplinește funcțiile de comandant de batalion, locțiitor de comandant și comandant de regiment, distingându-se prin competență, profesionalism și dăruire. În urma agravării bolii, este trecut din oficiu în retragere (1 martie 1943). Această măsură a fost luată pe baza constatării comisiei medicale a Spitalului Militar Central cu prilejul verificării sănătății cadrelor în vederea satisfacerii stagiului regulamentar pe front.

A fost decorat cu înalte distincții românești: Ordinele „Coroana României” și „Steaua României” în grad de Cavaler, Crucea Comemorativă a Primului Război Mondial, ordinele Sfântul Stanislav și Sfânta Ana ale Armatei țariste, Semnul Onorific „25 de ani” și alte medalii și însemne militare. A publicat articole de specialitate în Revista Infanteriei. Este coautorul lucrării „Protecția chimică a populației în timp de război”.

Moare la 15 octombrie 1957, fiind înhumat în Cimitirul Bellu Militar, alături de soția sa.

Printre membrii familiei se află și un medic militar, căpitanul Boris Șirăeanu, vărul doamnei Meri Șirăeanu. Născut la 4 decembrie 1918, în comuna Leușeni, județul Orhei, fiul institutorilor Petre și Iulia Șirăeanu. După absolvirea liceului teoretic din Chișinău, în 1937, se înscrie la Institutul Medico-Militar din București ale cărui cursuri le încheie în 1943. Refugiat din Basarabia și încadrat ca medic militar la un spital de campanie, participă până la sfârșitul războiului la luptele de pe frontul de Vest. Revenit în țară, este încadrat la Spitalul militar din Buzău. Pentru scurtă vreme îndeplinește funcția de medic militar la Regimentul 7 Artilerie Pitești; în martie 1947 este trecut în rezervă, la cerere. Se stabilește în București și lucrează ca medic chirurg la Spitalul de copii „Grigore Alexandrescu”. Moare la 9 iunie 1992, fiind înhumat la Cimitirul Pantelimon 2.

Căpitanul Boris Șirăeanu a avut un frate, Mihail, care a murit pe front, la 13 decembrie 1944, în Ambulanța 132, datorită rănilor primite în luptele din zona localității Serencz (Ungaria). Decesul tânărului elev plutonier T.R. Mihail Șirăeanu avea să fie comunicat familiei de către maiorul Gheorghe Dumitrescu, comandantul Regimentului 40 Infanterie.

Văr cu tatăl colonelului Lăcătușu, generalul Mihail Lăcătușu face parte în mod firesc din galeria militară a familiei. S-a născut la 7 noiembrie 1893. Îmbrățișează profesia militară, fiind avansat, în anul 1912, la gradul de sublocotenent.

În 1943 se află în fruntea Diviziei 19 Infanterie care fusese prinsă de armatele sovietice în

MARI FAMILII MILITARE

cleștele Crimeii. Șeful Biroului operații, căpitanul Aurică Sitaru (astăzi general), își amintește că atunci când o șalupă specială a venit, la ordinul comandantului Armatei 17 germane, să-l evacueze pe generalul Lăcătușu, acesta i-a spus ofițerului de legătură: „Comunică domnului comandant că nu voi părăsi țărml Mării Azov decât atunci când îmi voi vedea toți oamenii și materialele îmbarcate și trecute dincolo, în Crimeea. Voi pleca cu ultima barcă.” A rămas pe plaja de îmbarcare luptând cu ultimii oameni din ariergardă și urcând ultimul în șalupa de salvare, plină cu răniți. Așa cum legea marinărească cere comandantului să părăsească ultimul nava aflată în pericol, tot așa și generalul Lăcătușu a considerat că este de datoria sa să vegheze ca ultimul om, ultimul tun și ultimul cal să fie îmbarcați și salvați din încercuire. La postul de comandă al Armatei 17 germane, generalul Jaenicke i-a strâns mâna, l-a felicitat în stilul prusac și i-a prins pe piept una din cele mai mari distincții militare.

Din impresionanta galerie de militari a familiei nu poate să lipsească locotenentul (r) Dumitrașcu Lăcătușu, tatăl colonelului Gheorghe Lăcătușu. Născut în anul 1891, în comuna Piscu, județul Galați, urmează școala primară și cursurile seminarului teologic din Galați până în 1912, când este încorporat în Regimentul 11 Siret. Din iunie 1913 participă, ca elev terist, la cel de-al doilea război balcanic. Revenit în țară, regimentul este întâmpinat de principesa Maria, viitoarea regină a României, iar Dumitrașcu Lăcătușu este decorat personal de Regele Carol I cu medalia „Trecerea Dunării”. La terminarea stagiului militar, în 1914, din cauză că izbucnise Primul Război Mondial, este concentrat. Peste doi ani este mobilizat și ia parte la luptele de la Târgu Jiu și Șelimbăr; după retragerea în Moldova, luptă la Oituz și Mărășești. Este avansat la gradul de sergent t.r. și decorat cu medaliile Virtutea Militară, Meritul Sanitar, Crucea Regina Maria și Crucea Comemorativă a Primului Război Mondial cu baretele Mărăști, Mărășești, Oituz. Ajunge, după încetarea ostilităților, secretarul particular

Dumitrașcu Lăcătușu

al mareșalului Averescu, la îndemnul căruia se decide să rămână pe pământul Basarabiei, unde să-și întemeieze o familie.

După șapte ani de la absolvirea seminarului, timp petrecut efectiv în armată, nu s-a mai hirotonisit preot, renunțând definitiv la această carieră. Astfel, este angajat ca funcționar administrativ la prefectura Soroca, sub mandatul scriitorului Dumitru Iov, prefect al județului la acea vreme. Acum îl întâlnește pe scriitorul, publicistul și politicianul Constantin Stere, cu care va păstra o relație de prietenie de-a lungul timpului. Prin intermediul acestuia este introdus în casa preotului Ion Siminel din Alcedarii Orheiului, unde o cunoaște pe Profira, fiica preotului, care în curând îi va deveni soție și, la 5/18 aprilie 1922, îi va dărua un copil, botezat cu numele Gheorghe.

În 1939, la izbucnirea războiului, pretorul Dumitrașcu Lăcătușu, mobilizat, ia parte la luptele armatei române până la căderea Odesei; după această dată își reia vechiul serviciu în administrația provinciei proaspăt revenită la patria-mamă. A cunoscut calvarul celor două refugii (1940 și 1944), peregrinând cu familia prin țară: Brăila, Bacău, Deva, Târgu Mureș, Câmpulung Muscel. În momentul pensionării se stabilește definitiv în București (1953).

Deși nu a fost militar de carieră, Dumitrașcu Lăcătușu deține un record semnificativ: este veteran a trei războaie (războiul balcanic și cele două războaie mondiale). În anul 1991, la vârsta de 100 de ani, este avansat onorific la gradul de locotenent și distins cu titlul de Cetățean de Onoare al Bucureștiului. A decedat la 13 august 1999, la vârsta de 108 ani și șapte luni, fiind declarat, la acea dată, de către Institutul de Istorie a Primului Război Mondial, aflat în componența Ministerului Apărării din Franța, drept cel mai vârstnic supraviețuitor din lume al marii conflagrații din anii 1916-1918.

Rămășițele sale pământești se află în Cimitirul Ghencea Militar, lângă cele ale generalilor Siminel, Talpeș și Cămărașu.

Colonelul în retragere Gheorghe Lăcătușu, unicul fiu al lui Dumitrașcu Lăcătușu, s-a aflat la un moment dat în situația de a alege între profesia de jurist și cea de ofițer. A ales, firește, meseria armelor, mărinind astfel numărul militarilor de carieră ai familiei. S-a născut la 5/18 aprilie 1922 la Soroca. Mama sa, Profira Siminel, se trăgea din razeșii lui Ștefan cel Mare, puși să păzească hotarele ținuturilor Orheiului. De altfel, lui Ion Siminel, bunicul dinspre mamă, obștea i se adresa cu apelativul „Căpitan Ionică”, în semn de respect pentru mai marele razeșilor din regiune. Obârșia răzășească este atestată de un document domnesc, transmis din tată în fiu până în preajma celui de-al Doilea Război Mondial. Marele istoric Nicolae Iorga a vrut să cumpere acel document în folosul Institutului de istorie pe care îl conducea. Legi sacre, moștenite din moși-strămoși, nu permiteau înstrăinarea

unei asemenea comori din zestrea sfântă a familiei. Din nenorocire, în 1940, anul răpirii Basarabiei, au pierit și bătrânul căpitan Ionică, și casa părintească cu toate bunurile agonisite, și hrisovul voievodal. Doi unchi au fost deportați cu întreaga familie în Dombas; O mătușă și un frate al bunicului au ars, în gara Harcov, în trenul care-i ducea în Siberia. Alți doi unchi și-au găsit sfârșitul, asasinați, în închisoarea din Chișinău.

După absolvirea școlii primare în cetatea Albă, Gheorghe Lăcătușu se prezintă la concursul de admitere la Liceul militar „Gheorghe Macarovitz” din Iași. O gravă afecțiune oculară, urmată de o intervenție chirurgicală, îi amână visul copilăriei: armata. Se întoarce acasă, unde continuă cursurile Liceului teoretic din Cetatea Albă și apoi din Ismail.

În ziua de 28 iunie 1940, când trupele sovietice ocupă Basarabia, liceanul Gheorghe Lăcătușu se afla internat în spitalul din Ismail. Numai în halat și papuci, fuge din spital și, împreună cu mama sa, izbutește să prindă ultimul vapor spre Galați. Reușește să-și continue studiile la Liceul „Nicolae Bălcescu” din Brăila, apoi din nou la Cetatea Albă, unde revine în septembrie 1941. Reușește la Facultatea de Drept din Iași, dar după un an renunță în favoarea armatei, fiind admis în anul întâi la Școala de Ofițeri de Infanterie de la Zărnești. Era în 1943, în plin război, când mulți „patrioți” încercau să scape de front. Urmează al doilea refugiu al părinților, în aprilie 1944, când le pierde urma, regăsindu-i abia la încheierea războiului.

După 23 august 1944, Școala de Ofițeri de Infanterie fiind dată în rezerva Corpului de Munte, elevii ultimului an sunt trimiși pe front. Este repartizat, în stagiul, la Batalionul 7 Vânători, cu care va lupta până la încheierea războiului. În orașul Sfântu Gheorghe se întâlnește cu militari din Divizia „Tudor Vladimirescu”. „A fost un șoc formidabil pentru mine când i-am văzut pe acești români îmbrăcați în uniforme rusești” – își amintește peste ani. Este avansat sublocotenent la 10 mai 1945, în localitatea Blumendorf-Nimețchi Brod, din Cehoslovacia.

Întorcerea în țară – pe jos. Ajunge la Zalău, sediul Batalionului 7 Vânători, și de aici la București, unde are onoarea să defileze pe sub Arcul de Triumf. După puțin timp este mutat la Regimentul 30 Dorobanți din Câmpulung Muscel. Nu durează mult și regimentul este desființat, în locul lui apărând Regimentul 5 Infanterie „Horia, Cloșca și Crișan”, proaspăt venit din URSS. Surprins de această întorsătură, solicită, și i se aprobă, mutarea în Regimentul Jandarmi Pedestri, dar, surpriză, la nici două luni de activitate în noua unitate, este trecut din oficiu în „cadru disponibil”. După doi ani, este concentrat și lucrează succesiv la Inspectoratul General al Jandarmeriei, la Regimentul Jandarmi Pedestri, la Școala de Ofițeri de Jandarmi. Între timp, jandarmeria este transformată în Securitate.

La 6 martie 1949 se căsătorește cu Georgeta Anca Rădulescu, fiica colonelului Constantin

General Titi Ionescu

Rădulescu. Nu trece mult și socrul său este arestat și condamnat la 25 de ani de muncă silnică acuzat fiind de „crime de război”. Firește, ginerele este chemat „la cadre” unde se i pune în vedere să aleagă: „stelele sau nevasta!” A ales... familia! În decembrie 1953, este trecut în rezervă „din motive social-politice”. Culmea, soția intenționează acțiune de divorț, despre care va afla în mai 1954. Așadar, și de familie s-a ales praf. Iată-l pe fostul căpitan de jandarmi rămas, dintr-o dată, pe drumuri, fără nici un rost. Se simțea hăituit, nedreptățit. „Nici eu nu mai știu câte autobiografii și câte declarații am scris...” După câțiva ani a făcut prima concentrare militară; i-au cerut niște „colaborări”, apoi a doua concentrare, unde i s-a pus direct problema să intre la colaborări. „Nu am acceptat asemenea lucruri, nu sunt făcut pentru așa ceva.” Rezultatul: nu a mai fost avansat. Între timp s-a deteriorat și viața de familie; soția înaintează acțiune de divorț. Toată căsnicia n-a durat decât cinci ani. În 1956 o cunoaște pe farmacistă Meri Șirăeanu. Peste puțin timp, se căsătoresc. Întâmplarea a făcut să intre tot într-o familie de militari, colonelul Mihail Șirăeanu fiind prieten bun, din tinerețe, cu generalul Victor Siminel. De atunci locuiesc împreună în chiar casa care adăpostește muzeul militar.

Povestea acestei familii de militari pare să se încheie aici. Nici unul dintre urmașii în viață nu a mai îmbrățișat cariera armelor. Alte vremuri, alte mentalități. Vor rămâne, poate, să vorbească peste ani despre destinul acestor oameni obiectele din muzeul de la mansardă, cămașa de pușcăriaș a generalului Victor Siminel, înnobilită cu decorațiile sale de război, și icoanele pe sticlă pictate de Meri Șirăeanu. Ele sunt adevăratul blazon al familiei. Ele sfințesc, astăzi, această casă superbă din București. Se va găsi, oare, un suflet la fel de nobil ca al colonelului Gheorghe Lăcătușu și al soției sale, Meri Șirăeanu, să ducă mai departe spiritul și sufletul acestei case?

D. Roman

România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007

Comandor av. Laurentiu Manu

Un zburător din „Grupul Șerbănescu”

Un eveniment cu totul emoționant s-a consumat aproape de sfârșitul lunii iunie a.c., în sala „Ștefan cel Mare” de la Cercul Militar Național din București. La invitația Fundației „Erou căpitan av. Alexandru Șerbănescu”, reprezentată de doamna Eleonora Arbănaș, oameni de toate vârstele – e drept, nu prea mulți, dar amănuntul acesta aproape că nu mai interesează astăzi – au venit să comemoreze personalitatea celui care a fost comandorul av. Laurențiu Manu.

Trebuie spus că, încă de la înființare, Fundația „Erou căpitan av. Alexandru Șerbănescu” și-a propus, printre altele, să evoce memoria aviatorilor „Grupului Șerbănescu”, pe acei zburători teribili care au apărat cerul patriei în momentele cele mai dramatice ale războiului al doilea mondial. Astăzi mai sunt în viață, din acest faimos grup de vânătoare, doar generalul Ion Dobran și adjutant Dumitru Goloiu. Aș îndrăzni însă să spun – și nu mi se pare o exagerare – că grație acestei minunate doamne Arbănaș, președinta fundației, piloții Grupului Șerbănescu sunt printre noi, trăiesc prin noi. Am simțit acest lucru și din cuvântul venerabilului general av. Dicezare, ultimul pilot în viață din cei 41 de piloți distinși cu Ordinul „Mihai Viteazul”, cea mai înaltă medalie românească de război. La cei 91 de ani, generalul Dicezare, îmbrăcat în uniformă militară, a ținut să fie prezent la întâlnirea cu istoria, el însuși parte din această istorie. „Ceea ce se întâmplă astăzi – a spus generalul aviator – este de laudă cu atât mai mult cu cât, se știe, se fac prea puține activități pentru cei care au luptat pentru țară. Aș spune chiar că nu se face nimic. Cel puțin la aviație. Marinarii sunt mai uniți decât aviatorii. Mai mult decât atât, Statul Major al Marinei îi ajută pe veteranii de război, pe când Statul Major al Aviației nu face mai nimic pentru noi!”

Generalul l-a cunoscut pe Laurențiu Manu, l-a apreciat pentru victoriile aeriene și pentru curajul lui.

A fost pentru mine o surpriză să-l văd

printre cei prezenți la această evocare pe scriitorul Victor Frunză, cunoscut pentru acțiunile sale, înainte de 1989, împotriva dictaturii ceaușiste. Ce legătură are acest publicist de marcă cu aviația și piloții de război? Ne-a spus-o chiar Victor Frunză. A fost, cred, printre ultimele sale discursuri, pentru că la doar câteva zile a încetat din viață. Tocmai de aceea încerc să-i redau integral spusele: „Am avut, în viața plină de necazuri și supărări, șansa să cunosc multă lume interesantă. Dar printre cei mai valoroși oameni care au fost este cel pe care îl evocăm astăzi. Era un om voinic, un Făt-Frumos aviator. L-am cunoscut la vârstă când eu eram tânăr iar el era cu părul alb. Întâlnirea cu Laurențiu Manu a fost o surpriză. N-am știut cu cine am de-a face. N-am știut că mă aflam în fața unei personalități a aviației române de luptă. A unui om care avea și discreția, și caracterul de a-și ascunde biografia în spatele interesului pentru evenimentele curente. În personalitatea lui Manu am aflat unul dintre acei oameni care susțin niște idei nu întotdeauna în ritm și modă cu vremea. Am avut ocazia să verific capacitatea umană a acestui luptător. Vreau să spun că Laurențiu Manu s-a arătat în niște fațete umane extraordinare. Am avut ocazia să văd că acest om gândea foarte profund. Și să-mi dau seama că acești oameni care au făcut niște fapte de vitejie pe aparatele lor trăiesc mai mult decât vârsta biologică. Este un moment fericit! Când modelele sunt antimodele arătate în fiecare zi la televizor, este bine că mai sunt și permanențe, că mai sunt evocați și oameni ca Laurențiu Manu. Ce păcat însă că asemenea evenimente se consumă într-un cvasianonimat, într-o lume în care tinerii nu-și cunosc înaintașii.”

Într-adevăr, nu este nici prima și, probabil, nici ultima dată când aud exprimându-se regretul că, de regulă, la acțiunile de cunoaștere a istoriei și de evocare a eroilor,

tinerii lipsesc cu desăvârșire. De multe ori am fost tentat să dau vina pe modul de organizare a acestor manifestări, dar se pare că lucrurile sunt mult mai complicate și nu este momentul să le discutăm acum. Sigur că tinerii ar avea ce învăța de la asemenea activități. Dar de vină, în mod sigur, nu sunt tinerii. Sau nu doar tinerii. Totul ține de sistem, de mentalitatea păguboasă de a-ți lua în derădere istoria și, ceea ce este și mai revoltător, de a-i lăsa pe alții să o denigreze cu nonșalanță și nerușinare. Culmea nerușinării este că aceștia se mai și înfruptă cu vârf și îndesat din banii publici, profitând de complicitatea unor nevolnici la minte și la suflet.

Am avut ocazia, poate unică, de a viziona la această evocare câteva secvențe dintr-un film de arhivă care înfățișează aviația militară română în timpul campaniei din Est. Doamna Arbănaș ne spunea cu câtă greutate și insistențe a reușit să obțină aceste imagini. Ce să mai vorbim atunci de difuzarea lor pe posturile de televiziune? Ar fi imposibil să-și găsească locul printre miile de tâmpenii cu care ne sufocă „ceas de ceas și-n proporție de masă”, ca să folosesc un slogan penibil din epoca proletcultisă, vipurile închipuite ale „tranziției”.

Și totuși, mai există o rază de speranță. Am avut bucuria să cunosc, la această evocare, o familie de excepție – este vorba de fiicele comandorului Manu, Miruna Elisabeta și Ancuța Manu, și de Alina Dumitrache, nepoata comandorului. Aș putea spune că ele au fost sufletul acestei evocări, pe care au trăit-o cu emoție neascunsă. Le-am ascultat vorbind, evocându-l printre lacrimi pe cel ce le-a fost model în viață, omul de caracter care le-a iubit și pe care l-au iubit cu toată ființa. „Tatăl meu era un caracter puternic!”... „Eu pe tata îl țin minte, de când eram copil, că avea părul alb. Era tânăr. Era vesel. Era extrem de sensibil. Era cu noi. Era numai al nostru!”... „Îmi este greu să vorbesc despre tata la timpul trecut!”... „Bunicule, spui o poveste?”... Sunt frânturi de cuvinte, de sentimente, care, în atmosfera aceea, de piatră să fi fost și tot ai fi scăpat o lacrimă.

Ce mândru trebuie să fi fost comandorul Laurențiu Manu de fetele lui! Și ce bucuros ar fi fost, în această zi de iunie, să-și asculte versurile recitate chiar de fetele lui!...

Vă mulțumesc, Miruna și Ancuța Manu, pentru această clipă emoționantă.

Vă mulțumesc, Eleonora Arbănaș, pentru ceea ce faceți pentru viitor în fruntea fundației cu nume de erou!

D. ROMAN

În anul 1940

În dimineața zilei de sâmbătă, 18 august 2007, exact la ora 9.00, ca întotdeauna, la mormântul eroului din cimitirul Ghencea-Militar erau vreo 30 de persoane de diferite vârste. Am fost impresionată de faptul că de 63 de ani, chiar și în condiții vitrege politic, camarazi ai aviatorului, care au supraviețuit și războiului, și persecuțiilor politice de după..., au fost și mai sunt prezenți la mormântul comandatului lor, ca la un apel imaginar dorit și așteptat. Din păcate, trecerea timpului este necruțătoare și sunt din ce în ce mai puțini. Totuși, am trăit din nou bucuria să-i avem alături pe gen.(r) Ion Dobran și adj. Dumitru Goloiu, ambii participanți la ultima incursiune a av. Șebănescu din 18 aug. 1944. Știu că din tot efectivul Grupului 9 Vânătoare, constituit în acea fatidică zi, mai trăiesc (pe lângă Dobran și Goloiu) C-tin Miron și C-tin Nicoară, ambii prin Moldova, la Focșani și Tecuci.

Eleonora Arbănaș,

Președintele Fundației "Erou căpitan av. Alexandru Șerbănescu"

În anul 1941

Pe viață și pe moarte

Am fost mobilizat în Școala Militară de Pilotaj Tecuci, în anul 1939, la puțin timp după obținerea brevetului de pilot internațional de turism. Am absolvit-o pe 10 mai 1941 cu gradul de Adjutant Stagiar pilot de vânătoare.

Am fost repartizat la Flotila 1 Aviație de vânătoare și încadrat în Escadrila de Antrenament comandată de Locotenent-comandor Nicolae Ștefănescu.

În ziua când s-a declanșat războiul, țin minte că am fost adunați toți piloții și ni s-a citit Ordinul de Zi al mareșalului Antonescu. Tot personalul din careul de subunități era cuprins în acele momente de un simțământ pe care mi-e greu să-l definesc sau să-l descriu acum. Atunci am trăit cu toții și o stare de neliniște, dar și bucuria că noi vom fi aceia care vom lupta ca să recucerim glia noastră strămoșească: Basarabia. Mulți lăcrimau, însuși comandantul flotilei, comandorul av. Leu Romanescu, își îneca cuvintele în lacrimile ce i se vedeau pe față.

Pentru mine și alții ca mine acest moment a rămas închis în sipetul inimii mai mult decât jurământul militar. Mi-am legat întreaga viață de onoarea de-a fi militar și a-mi apăra, chiar cu jertfa vieții, țara. Acum simțeam că a venit clipa marii încercări.

Ca "boboci", am fost dislocați de pe Pipera pe aerodromul Roșiorii de Vede, în

vederea pregătirii de luptă pe avionul de vânătoare IAR-80. Spre sfârșitul toamnei, am fost readuși pe Pipera, continuând antrenamentul prin acrobații și simulări de lupte aeriene. Dar, acum, simțeam că nu mai suntem "boboci", că ne-am împlinit și noi ca piloți de război.

Înființându-se Grupul 9 Vânătoare, sub comanda comandorului Borcescu, am fost repartizat la Escadrila 47. După aproximativ 10 luni de la dislocarea Grupului în sistemul de apărare a teritoriului, Zona Dunăre-București, am fost trimiși la Tiraspol, la Centrul de pregătire pentru trecerea pe noul tip de avion Messerschmitt (M 109 G).

Mi-am început activitatea de front la Genisek, Marea Azov, în cadrul Escadrilei 47, aflată sub comanda căpitanului av. Popescu-Ciocănel. Aproape toate misiunile mele au fost de protejare a avioanelor proprii de asalt și de bombardament. De câteva ori am avut și atacuri la sol. Era perioada când ne retrăgeam pe "liniile dinainte stabilite". Acum ne luptam cu IAK-urile, care înlocuiseră avioanele RATA. În drumul de întoarcere, de multe ori eram aproape de linia frontului, care se schimba mereu în favoarea sovieticilor.

Îmi amintesc – în mare – zonele în care am luptat: Melitopol, Zaporoje, Krivoirog, Nicolaev, Cherson, Odesa.

Ca fapte de arme deosebite aș aminti prima victorie aeriană. Eram pe aerodromul

În anul 1954, cu gradul de locotenent-colonel

de campanie Lepedika. Fiind impracticabil de câteva zile, sovieticii se foloseau de situație și zilnic ne atacau la sol, reușind să incendieze un Ju 52. Noi, formațiunile de asalt și vânătoare, căutam să găsim calea de a decola, mai ales că frontul se apropia amenințător. Am ajuns să înșirăm și paie pe pistă. În ziua de 2 februarie 1944, prinzând terenul mai întărit (fusesse și o slabă înghețare), în jurul orei la care zilnic eram vizitați, am decolat, eu fiind coechipier al căpitanului Popescu, comandantul escadrilei. "Norocul" ne-a ieșit în față: patru IAK-uri ce zburau la plafon. Le-am atacat prin surprindere. Plasându-mă favorabil, am deschis focul cu tunul și mitralierele, reușind să dobor unul dintre aparate chiar în clipa când vroia să scape în nori. Prin luptă de viraje, căpitanul Popescu-Ciocănel a mai doborât un avion inamic, ceilalalte două reușind să intre în nori și să se facă nevăzute.

În luna februarie 1944, la comanda grupului a fost numit căpitanul av. Alexandru Șerbănescu, unul dintre cei mai bravi și neînfricați piloți, având la activ zeci de avioane doborâte.

Pe drumul de repliere "strategică", în ajunul Paștelui 1944, am plecat din Odesa în țară, pe aerodromul Tecuci. De pe acest aerodrom cât și de pe cele din Bârlad, Bacău și Iași am executat misiunea obișnuită de însoțire a aviației de asalt și de bombardament, dând lupte îndârjite împotriva rușilor care căutau să ajungă la Prut.

Într-o luptă aeriană la nord de Iași, fiind coechipierul locotenentului Mircea Șenchea (de altfel, până la sfârșitul războiului i-am fost coechipier), deși eram doar doi, ne-am folosit de toate manevrele împotriva a 20 de avioane IL-2 și 8 avioane de vânătoare IAK, reușind să doborâm două avioane sovietice: el un IAK, eu un IL-2. Am degajat lupta din lipsă de muniție. În această luptă, avionul mi-a fost lovit, iar eu rănit. Cu greu am făcut față la întoarcerea pe Iași și numai datorită camaradului Șenchea, care mă dirija de aproape, am reușit să aterizez pe aerodromul din Iași. Aveam profundorul lovit, o gaură în aripa dreaptă, iar sângele îmi șiroia pe piept de la cap, unde fusesem lovit de schije. Am fost internat în Spitalul de Campanie de la Socola. După refacere, mi-am reluat locul în patrula lui Șenchea.

Începând cu luna iunie 1944, Grupul 9, socotit de elită, a intrat în acțiunile de apărare împotriva aviației americane.

Printre manuscrisele tatălui său, Ancuța Manu a găsit mai multe pagini de versuri, scrise pe câmpul de luptă, dar niciodată publicate. Modestia l-a făcut pe pilotul poet să nu iasă în public niciodată. Sunt versuri care dezvăluie sensibilitate, visare, credință.

Păsări de metal

Îngeri de infern
Păsări de metal
Trec acum prin nouri
Spre un IDEAL.
Ici coboară unul
Colo suie altul,
Rând se strâng pe-o dungă
Par că-ncepe sfatul.
Iarăși se răsfire
Jos - ascunși prin nori -
Par să dăntuiască
În cânt de motor.
Maldăr alb de spume
Îl străpung și cad,
Iarăși se ridică,
Ce frumos șirag!
(iulie 1941)

Când zburători...

Când zburători, bravi luptători
Spre cerul sfânt noi ne-om avânta
Și vom zbura, și vom lupta
Nimeni în drum nu ne va sta.
Idealul sfânt, pe-acest pământ
Îl vom păstra de-a pururi, noi,
Când vom zbura, și vom lupta
Căci suntem viță de eroi.
Ai țării fii, ne vom jertfi
Și nicio brazdă nu vom da
Pe-aripe de fier, mai sus, spre cer
Orice dușman vom înfrunta
Idealul sfânt, pe-acest pământ
Îl vom păstra de-a pururi, noi
Când vom zbura, și vom lupta,
Căci suntem viță de eroi.
Când din zările albastre,
Aripile-mi se vor prăbuși,
Citind aceste rânduri
Imaginea-mi va răsări
Astăzi sunt un fulg în aer,
Măine - poate o să mor,
Dar aceste rânduri scrise
Vor rămâne-n viitor.

(Pentru elev serg. Fortunescu L. Gaiwa,
14-15.03.1940)

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

REMEMBER

La statuia lui Aurel Vlaicu

Vânătoarea lor era mai puternică atât prin număr, cât și datorită performanței superioare a avioanelor – Laitninguri, Mustanguri de vânătoare și Fortărețele Zburătoare. Luptele le dădeam între 4 mii și 6-7 mii de metri, plafon folosit de americani, care aveau baze de decolare la Foggia (Italia). Zilnic erau doborâte avioane inamice, dar și de la noi: nu era ieșire în care să nu pierdem din camarazii noștri, luptători neînfricați. Dimineața eram în alarmă pentru americani, iar după-amiaza luptam pe front, la Prut. Cele mai grele lupte, pe viață și pe moarte, le-am avut cu aviația americană. Către jumătatea lunii august mai rămăsesem doar vreo 14 camarazi care trebuia să înfruntăm formațiuni de 5-6 ori mai numeroase.

În ultima misiune împotriva americanilor, pe 18 august 1944, acționând cu 13 avioane împotriva unui puhoi de aparate de vânătoare, în lupta ce părea fără sfârșit, a fost doborât comandantul Grupului 9, bravul luptător căpitanul av. Alexandru Șerbănescu. Ziua aceea ne-a îndoliat sufletele. Șerbănescu era iubit de toți piloții. Era comandantul care inspira încredere în orice situație, oricât de dificilă ar fi fost. De atunci, cei cinci piloți care încă mai supraviețuim din bravul Grup 9 Vânătoare ne plecăm capul albit de ani în fața mormântului din Ghencea Militar. Încet, încet, atâția am mai rămas din cei 13 piloți care s-au bătut în acea ultimă zi cu americanii.

După 8 septembrie 1944, Grupul fiind refăcut, am început să acționăm pe Sibiu.

*România Eroică
nr. 33,
Serie nouă,
iunie 2007*

Acum ne luptam cu aceleași tipuri de avioane germane cu care și noi eram dotați.

Am parcurs un drum lung până la Piestany, în Slovacia. Acolo ne-a prins pacea. Era în 9 mai 1945!

Lupte îndârjite am avut și cu aviația de vânătoare germană. Pe 25 februarie, după scoaterea din zonă a aviației de asalt pe care aveam misiunea să o protejăm, patrula formată din locotenentul Șenchea, Manu, locotenentul Pop Horia și adjutantul Ilie Constantin a fost nevoită să se angajeze într-o luptă aeriană cu opt avioane M 109 G și patru Fokevulfuri, părăsind misiunea de a ataca la sol un post de comandă german situat în apropiere de Zvolen. În alt sector, în vânătoare liberă, înfruntând mai multe avioane M 109 G, acționa căpitanul Bîzu Cantacuzino, avându-l coechipier pe adjutantul Dîrjan Traian, un brav luptător. Rezultatul: două avioane inamice doborâte. Căpitanul Bîzu Cantacuzino a aterizat "pe burtă" între linii, adjutantul Dîrjan a fost doborât, eu am fost lovit în motor, iar locotenentul Pop în profundor. Am supraviețuit datorită lui Șenchea care m-a scăpat de atacurile a două avioane plasate în spatele meu. Cu motorul gripat, cu foc la bord și rănit în piciorul drept, am reușit de la înălțimea la care eram să prind aerodromul, fără motor, deoarece nu mai funcționa. La fel

În 1969, anul trecerii în rezervă

a fost și cu locotenentul Pop, care a reușit să aterizeze pe aerodrom cu profundorul șifonat.

Ultima misiune am executat-o ca voluntar, pe 11 mai 1945, în zona Olomouc. Deși zona era încercuită, trupele terestre inamice refuzau să se predea.

Piestany ne-a fost gazdă până la 1 august, când am venit în țară. Au urmat perioade lungi de așteptări mai ales în nesiguranța zilei de mâine. În fine, prin octombrie, din fostul Grup 9 Vânătoare completat ia naștere Regimentul 1 Vânătoare. Am rămas încadrat aici, iar în octombrie 1951 am fost numit comandantul regimentului.

Înainte de această dată, în 1947, prin schimbarea sistemului de avansare la gradul de ofițer de echipaj, cei care îndeplineau condițiile necesare au fost trimiși la completarea studiilor, timp de 6 luni (inclusiv stagiul la unități), la Școala de Ofițeri de Aviație Mediaș. Printre cei care au absolvit-o m-am numărat și eu, obținând gradul de sublocotenent.

În activitatea mea până la pensionare (1969) am fost: 6 luni la Cursul de Comandanți și Șefi de Stat Major de M.U. în cadrul Academiei Militare; comandantul Regimentului 180 Aviație de Vânătoare; locțiitorul pentru învățământ (am girat și funcția de șef de școală), aproape jumătate de an, la Școala de Ofițeri naviganți Buzău; Ofițer cu serviciile la Unități (Stat Major CAAT); șeful Școlii Militare Ofițeri Tehnici "Traian Vuia" din Mediaș; locțiitor al Șefului Spatelui CAAT; șeful Secției Plan-Dotare și Evidență Materiale din CAAT; șeful Secției Școli și Cursuri din CAAT, de unde am ieșit la pensie. Timp de patru ani, după pensionare, am fost comandant adjunct la Aeroportul Internațional Băneasa.

Regimul de după 1946 mi-a echivalat unele ordine cu Steaua României cl. a V-a și cl. a IV-a; am mai primit Ordinul "23 August" clasa a V-a, precum și ordinele "Meritul Militar".

În lunga carieră de militar mi-am respectat jurământul și onoarea de a fi ofițer.

Azi (îmi permit pe baza dreptului ce-l am să pot vorbi deschis) sunt adânc mâhnit că, în educația ce se face tinerilor, dragostea de țară este aproape ștearsă. Ce li se spune actualilor militari despre obligația de a apăra Patria, unde sunt lacrimile ce se vărsau în 1941? Sigur că le-am văzut la familiile militarilor profesioniști care plecau pe meleaguri străine, dar din simțăminte cu totul

de altă natură, ei nu lăcrimau, manifestau alte țeluri. Mereu văd că se acordă ordine și mă întreb: vreun mare mutilat de război (dacă mai trăiește) a fost decorat în acești ani care au trecut de la evenimentele din decembrie 1989?

Încet, încet dispăre Ziua Victoriei, luându-i locul Ziua Europei.

Bine ar fi ca acești bravi eroi care încă trăiesc să meargă în mijlocul tinerilor piloți, în unitățile de aviație, să le povestească despre anii de luptă prin care au trecut, despre sentimentele care i-au călăuzit în întreaga viață de militari.

Pentru tot ce-a făcut aviația română în anii războiului se pot folosi tomuri întregi de hârtie, dar din zi în zi acest subiect se pierde în noile frământări.

Am căutat, în aceste rânduri, să scriu din noianul luptelor pe care le-am purtat. Îmi cer scuze dacă multe din cele scrise miros a laudă. În alte cărți scrise de camarazi de-ai mei se pot găsi și rânduri despre mine. Este al doilea articol pe care îl scriu și rog să fiu iertat dacă am omis, din noianul de amintiri, evenimente, camarazi, întâmplări. Vârsta și starea de sănătate sunt de vină...

Comandor av. Laurențiu Manu

N.R. Această succintă evocare n-a mai apucat să fie publicată. După moartea comandorului Laurențiu Manu, care s-a petrecut la 23 octombrie 2003, ea a... fost păstrată cu sfințenie între obiectele de preț ale familiei. Am reușit, în acest an, să o aducem în lumina tiparului grație admirabilelor fiice ale comandorului. Le mulțumim și pe această cale pentru ceea ce fac pentru memoria tatălui lor.

Un aspect (prezidiul) de la evocarea comandorului Manu. În uniformă, generalul în retragere Dicezare

FRANȚA. Hotelul și capela cu Domul Invalizilor din Paris

Rubrica realizată
de comandor (r)
Neculai Pădurariu

Construirea la Paris a unui complex comemorativ pentru cinstirea eroilor se datorește regelui Ludovic al XIV-lea (1638-1715), supranumit "cel Mare" (Louis XIV Le Grand), care a domnit în perioada 1643-1715. El și-a început domnia când avea doar cinci ani, treburile statului fiind conduse inițial de mama sa (Ana de Austria, în calitate de regent) și de cardinalul Mazarin (guvernator).

Foarte pe scurt, ansamblul memorial la care ne referim este format în principal din **Hotelul Național al Invalizilor și Capela invalizilor**, împărțită în **Biserica Saint-Louis** sau **Biserica Soldaților și Biserica Domului**, devenită necropolă militară. Hotelul, a cărui construcție a durat peste cinci ani, datează din 1670, fiind destinat cazării și întreținerii a 4000 de ofițeri și soldați invalizi. Început pe baza planurilor arhitectului **Liberal**

Bruant (1635-1697), a fost terminat de Jules Hardouin-Mansart (1646-1708), care în 1706 a înălțat **DOMUL** peste **CAPELA** construită în anii 1677-1735. Domul are un lanternou (turn în formă de felinar) înalt de 107 m. În Capela Invalizilor își doarme somnul de veci și împăratul Napoleon (Napoleon I), ale cărui rămășițe pământești au fost aduse din Insula Sfânta Elena în 1861, în urma unei hotărâri luate încă din 1840. Între 1704 și 1720 s-a construit și **ESPLANADA INVALIDIZILOR**, lungă de 500 m, care se întinde din fața hotelului pe direcția nord-sud până la fluviul Sena.

Ansamblul arhitectonic de la Hotelul Invalizilor este considerat cel mai frumos edificiu religios din epoca lui Ludovic al XIV-lea. Aici vin numeroși străini și au loc manifestări dintre cele mai importante pe plan național.

Domul Invalizilor

SLAVIREA EROILOR LA ALTE POPOARE

Complexul memorial din Parcul Bowfin și submarinul-muzeu nr. 287. Foto: R. Stan Melman

SUA. Submarinul erou „BOWFIN”

Lansat în ziua de 7 decembrie 1942, la un an după atacul japonez asupra bazei Pearl Harbor, submarinul „BOWFIN”, cu numărul de bordaj SS-287, a intrat în serviciu la 1 mai 1943 în componerea Flotei din Pacific. Până la terminarea războiului a executat nouă marșuri (misiuni) de luptă. Unul dintre cele mai eficiente submarine americane, „BOWFIN” a scufundat 16 nave japoneze, căpătându-și astfel numele de „Răzbunătorul din Pearl Harbor”. Totodată, a lansat câmpuri de mine, a salvat piloți de avioane doborâte. Căzuți în mare, și a aprovizionat trupele de gherilă filipineze. Pentru faptele sale de arme, submarinul a primit numeroase medalii și distincții. La încheierea luptelor, a fost transferat în Flota din Atlantic și, în final, a revenit în Pacific ca navă de instrucție, fiind scos din serviciu în 1971. În prezent este considerat „obiectiv istoric național”, fiind menținut în stare de plutire la Pearl Harbor într-un complex memorial și muzeistic care-i poartă numele: USS „BOWFIN” SUBMARINE MUSEUM&PARK.

„Parcul BOWFIN” este de fapt un omagiu adus tuturor celor 52 de submarine americane pierdute în ultimul război mondial odată cu echipajele lor însumând peste 3500 de oameni. Monumentele comemorative includ o coloană având pe ea imaginea unui delfin (simbolul submariniștilor) și un stand de 52 de lespezi, câte una pentru fiecare submarin „căzut” la datorie. În muzeu se află diverse obiecte și documente vechi sau din istoria recentă, iar în aer liber sunt expuse mine, torpile, o rachetă balistică „POSEIDON” și una „POLARIS” A-2, care au aparținut submarinelor strategice.

Parcul Bowfin este administrat de Asociația Memorialelor Submariniștilor din Flota Pacificului.

Fondurile acestei asociații non-profit provin din vânzarea билетelor de intrare la muzeu, din comercializarea de suveniruri și tipărituri referitoare la istoria submarinelor, dar și din donații.

Submarinul 287 (BOWFIN) și lespedea comemorativă a submarinului „TRIGGER” SS-237, una din cele 52 care formează un grup memorial din Parcul BOWFIN. Foto: R. Stan Melman

Site-uri cu nume de eroi

Este de toată lauda, indiferent din partea cui vine, inițiativa de a consacra spații pe internet cunoașterii marilor comandanți ai armatei noastre sau a ofițerilor și ostașilor care au căzut pe câmpul de onoare. Cu aceste *situri cu nume de eroi* intrăm și noi în lumea bună a virtualului. Adică ne facem cunoscute valorile, istoria, eroii. Ceea ce este, negreșit, un lucru minunat. Dacă, acum mai bine de un veac și jumătate, scriitorul și criticul Ion Heliade Rădulescu își mobiliza confracții cu faimosul îndemn “Scrieți, băieți, numai scrieți!”, aș spune și eu, astăzi, parafrazându-l pe marele pașoptist, că a venit vremea nu numai să scriem, dar și să respectăm adevărul în ceea ce scriem. Ceea ce, să recunoaștem, este minunat!

Generalul Ion Dragalina
(1869-1916)

• **Generalul Ion Dragalina** (1869-1916). Avându-și obârșia în Banat, familia Drăgălina (așa cum apare în documentele vremii) s-a risipit, de-a lungul veacurilor, în toată lumea. Astăzi urmașii ei se află în Canada, în Germania, în Franța, în Suedia, în America. În țara de baștină au mai rămas doar vârstnicii, între care și minunata doamnă Anca Săvulescu, sculptor, nepoata dinspre mamă a generalului Ion Dragalina, care ne-a înlesnit documentarea despre ramura militară a familiei. La generalul Ion Dragalina am ajuns prin evocarea duios-nostalgică a doamnei Oprița Dragalina Popa, stabilită în Canada. De acolo, de departe, ne spune povestea familiei Dragalina, așa cum a aflat-o de la părinții ei și nu numai. Pe bunicul ei, eroul de la Jiu, l-a văzut prin ochii tatălui ei, comandorul Virgil Dragalina, care îi evoca adesea amintirea-i luminoasă: “...Vorba tristă a tatei îi rechema duhul blând printre noi, o mângâiere în vremurile întunecate ale teroarei comuniste. I-am auzit graiul dulce bănățean izvorînd din scrisorile pe care ni le-a lăsat, i-am văzut sufletul nobil în testamentul lui transfigurat de dragoste pentru familie, i-am mângâiat cu privirea fața în zeci de fotografii. Trăiește în scrierile tatei, trăiește și acum în sufletul meu, trăiește aici — azi, în evocarea mea.” Sper că v-am trezit, cu această introducere, interesul pentru familia generalului Dragalina. Povestea ei o puteți afla pe site-ul **Slujitori ai Neamului**.

Generalul Leonard Mociulschi
(1889-1979)

• Un alt militar cu site propriu este **generalul Leonard Mociulschi** (1889-1979). Îngrijit de lector univ. Dr. Adrian Leonard Mociulschi, site-ul (www.general.mociulschi.ro) cuprinde o prezentare a personalității generalului și a participării sale la al Doilea Război Mondial. La momentul prezentării noastre, site-ul avea 2689 de vizitatori. În lumea vânătorilor de munte, generalul Mociulschi a fost și a rămas o legendă. Se bucura de o mare popularitate în rândul ostașilor, cărora știa ca nimeni altul să le însuflească încredere și curaj, luptând deseori cot la cot cu ei. Așa se și explică faima pe care și-o câștigaseră vânătorii de munte pe frontul de est și, apoi, pe cel de vest. Distințat cu cel mai înalt ordin militar – Ordinul Mihai Viteazul – generalul Mociulschi atinge apogeul în carieră în anul 1945, când a fost numit la

comanda Corpului de Munte. Curând după aceea, steaua generalului va păli. Arestat în baza unor acuzații născocite, generalul cunoaște umilința închisorilor și anchetelor. În lipsă de probe, Tribunalul Poporului este pus în situația de a-l achita “de orice penalitate pentru faptele prevăzute de art. 2. litera d. din Legea Nr. 312/1945, pentru care fusese învinuit.” Au urmat alte persecuții. Comisia județeană de revizuire a pensionarilor publici de pe lângă Tribunalul Brașov, prin Decizia Nr. 163020/1948, îi anulează dreptul de pensie, invocând motivul că este “*un element reacționar și ostil R.P.R.*”. Este arestat din nou “*pentru conduita contrară regimului democrat*”, acuzație în baza unei anonime care susținea că, în perioada 1945-1946, Mociulschi ar fi intrat în contact cu ofițeri americani și englezi din Comisia Aliată de Control. Până în toamna anului 1955 a fost încarcerat, fără a avea o condamnare în acest sens, fiind supus unui regim de exterminare, inclusiv prin muncă silnică la canalul Dunăre-Marea Neagră. În urma Deciziei Nr. 2496 din 1 octombrie 1955, este eliberat din Penitenciarul Jilava, dar i se impune domiciliu forțat la Blaj. Abia în anii ‘60, situația generalului cunoaște o turnură favorabilă, în sensul că este repus în drepturile care i se cuveneau. “*În mai 1966* – se precizează în biografia de pe site – a avut loc vizita oficială în România a generalului de Gaulle, președintele Franței; se spune că l-ar fi apreciat pe generalul decorat cu “*Croix de Guerre*” și că s-ar fi interesat de soarta sa. Cert este că Mociulschi a fost reabilitat, primind înapoi uniforma militară și dreptul de pensie de care fusese privat din 1948. Totuși, i s-a refuzat acordarea unei pensii pentru merite deosebite deși a existat o tentativă în acest sens. A încetat din viață în ziua de 15 aprilie 1979, la vârsta de 90 de ani și a fost incinerat, așa cum își dorise încă din timpul vieții. La funeraliile sale s-a acordat onorul militar. Urmele sale pământești (cenușa) au fost repartizate în trei urne, transportate de vânătorii de munte și împrăștiate pe vârful Moldoveanu (cota 2544), vârful Omu (cota 2507) și vârful Postăvarul (cota 1801). Astăzi, în România există mai multe străzi precum și două statui (în Beiuș și Sighetul Marmăției) care cinstesc memoria înaintașului familiei Mociulschi.” **(D.R.)**

Epitafuri celebre

Și nu fu pe voia câinilor de tătari!

Expresia – sugestivă prin duritatea ei – face parte din inscripția săpată, din porunca stolnicesei Sima, soția lui Stroe Buzescul, în piatra de pe mormântul răposatului ei soț. O redăm în întregime:

„Această piatră pe groapa jupânului Stroe Buzescul, ce-a fost stolnic la Mihai Vodă, și-a fost la toate războaiele dimpreună cu domnul său ca o slugă credincioasă, și la războiul dintâi dobândi rană la mâna stângă de turci, și la războiul de la Giurgiu, când se lovi cu hanul, se răni la ochi de săgeată. Și-au slujit Stroe lui Mihai Vodă până pieri în țara ungurească. Dacă se sculară boierii țării și cu Buzeștii, ridicară pe Radu Vodă. Iară Simion Moghilă, cu turci, tătari, moldoveni, leși, mulți fără seamă, veniră din țara Moldovei de scoase pe Radu Vodă și pe Buzești din țara lor la țara ungurească.

Iar atunci merse jupânul Stroe la împăratul nemțesc ca să ceară ajutor, de ieșiră la țara românească cu Radu-Vodă și nu-i aștepta Simion Moghilă. Deci, s-au ridicat cu leșii și moldovenii și hanul cu mare oaste de tătari, și ieșiră de se loviră în gura Teleajenului la Teișani, în luna lui septembrie 14 zile, luni dimineața până seara și făcură năvală marți dimineața de trei ori de toate părțile. Iar jupânul Stroe, atâta nevoie pe creștini văzând, stătu împotriva tătarilor, de se lovi cu Mârza, cumnatul hanului, și-l înjunghie pe el. Și dintr-acei război se răni la obraz și peste trei săptămâni i se întâmplă moartea, în luna lui octombrie 2 zile, vâleat 7110 (1602 – D.R.). Și nu fu pe voia câinilor de tătari. Dumnezeu îl ierte! Scris-am eu, jupâneasa Sima a stolnicului Stroe. Dacă voi muri, să mă îngropați lângă dumnealui aici”.

■... Anul acesta se împlinesc **130 de ani de la nașterea** generalilor: **Radu R. Rosetti** (01.04.1877); **Nicolae Samsonovici** (07.08.1877), precum și **120 de ani de la nașterea** generalilor: **Traian Grigorescu** (27.05.1887); **Mihail Gheorghe** (13.03.1887); **Corneliu Dragalina** (05.02.1887); **Aurel Aldea** (28.03.1887); **Emanoil Leoveanu** (16.04.1887); **Hugo Schwab** (27.06.1887); **Ilie Șteflea** (29.03.1887); **Constantin Vasiliu-Rășcanu** (05.09.1887)?

■... În anul 1867 Statele Unite ale Americii cumpără de la Rusia teritoriul Alaska iar cel care a intermediat această afacere a fost un român, generalul George Pomuț (1818-1882)?

■... La 20 aprilie 1867, din cauza secetei mari, la Mitropolie se organizează o procesiune cu icoane până în Câmpia Filaretului, unde se ține un serviciu divin și se înalță rugăciuni pentru ploaie? La această inedită procesiune participă mitropolitul și domnitorul țării.

■... În ziua de 20 iulie 1927 moare, la Scroviștea, regele

● La Cimitirul Bellu Militar, în ziua de 13 octombrie 1929, a avut loc o pioasă solemnitate pentru desvelirea monumentului ridicat de Emil Ioachimovici, avocat, pentru cinstirea eroului locot. Victor Ioachimovici, fiul său, mort în luptele de la Turtucaia la 24 august 1916.

● În trecerea de la Târgoviște la București, Mihai Viteazul, făcea conac la Corbii Mici, unde avea o gazdă credincioasă. Dușmanii Domnitorului au plătit pe un nemernic care, la una din călătoriile domnitorului, a legat peste noapte sulacul armăsarului arăbesc, pe care călărea Voevodul. A doua zi, în goana spre București, bietul dobitoc, neputând să urineze, a crăpat în drum. Vodă Mihai neputând în nici un chip descoperi pe făptaș, a dat ordin să se taie laba de la mâna dreaptă la toți bărbații din Corbii Mici, unde se întâmplase ticăloșia. De atunci satul s-a chemat Corbii Ciungi.

● La 27 iulie 1916, explozia de la Pulberăria Armatei Dudești a secerat viața a 159 de ostași care lucrau pentru binele și întărirea țării, dintre care ofițerii: colonel Albu Iosif, locotenent-colonel Ion Vișoianu, căpitanul George Savopol. Toți au fost înmormântați în Cimitirul Bellu Militar. **(Cultul eroilor noștri, 7-8/1923)**

Ferdinand? El va fi înmormântat cu toate onorurile militare la mănăstirea Curtea de Argeș, la 24 iulie.

■... La 10 mai 1927 se instituie “Medalia Jubiliară a Războiului de Independență”?

■... La Heibronn (Wurttemberg), în Germania, se află un cimitir militar unde, alături de ostași francezi, sârbi, italieni, englezi, sunt îngropați și 23 de prizonieri români? Pe fiecare mormânt se află un medalion pe care sunt înscrise: numele, naționalitatea, regimentul și ziua când a murit prizonierul.

■... În anul 1930, România întregită cuprindea în hotarele sale istorice o suprafață de 295.049 kmp și o populație de 18.057.028 de locuitori? Românii reprezentau 71,9% din totalul populației, maghiarii 7,9%, germanii 4,4%, evreii 4% etc.

Stiati cã?...?

Rubrică realizată de Teodora MANOLE
Muzeul Militar Național

CARUSELUL PRESEI

■ Ne sosesc la redacție fel de fel de publicații, din țară, cu articole semnate de camarazi de-ai noștri, temele principale fiind, firește, istoria și cultul eroilor. Printre cei mai activi publiciști se numără: col. (r) Constantin Chiper (Prahova); Dan Poinar (Bihor); colonel (rtr.) Corneliu Chirieș (Bacău); general (r) Consantin Tănase (Dâmbovița); comandor Neculai Pădurariu (București), m.m. p. (r) Petre Maravela (Brăila). Felicitări, domnilor!

■ Din Craiova, presa locală anunță că *Monumentul Independenței* (vezi România Eroică nr. 31), cunoscut și sub denumirea „Asta-i muzica ce-mi place!”, va fi reconstruit pe vechiul amplasament din fața Parcului „Nicolae Romanescu”. Inițiativa aparține edililor Primăriei locale. Iată o veste cu adevărat minunată!

■ Prin amabilitatea domnului Neculai Pădurariu, am primit la redacție câteva exemplare din **Timona**, publicație editată de Liga maiștrilor militari de marină din Constanța, care are deviza **Onoare, Demnitate, Sacrificiu**. Remarc, de la bun început, reușita publicistică a camarazilor noștri din marina militară, care poate concura – nu am motive să exagerez – cu orice publicație militară realizată de profesioniști. Cât privește, tematica, nu pot să nu laud diversitatea informațiilor, care de care mai interesante de la un număr la altul. Începând din acest an, Liga maiștrilor militari de marină – Constanța are un nou sediu reprezentativ – la Cercul Militar Constanța – și o nouă conducere, aleasă, în mod democratic, firește, în adunarea generală din luna februarie. Iată componența echipei care va conduce Liga până în anul 2011: președinte - m.m.p. (r) Grigore Drinel; prim-

vicepreședinte - m.m.p. Ion Banu; vicepreședinți - m.m.p. Gheorghe Marica; m.m.l Adrian Cristocea, m.m.p. (r) Nicolae Oașe; consilier juridic - m.m.l Ovidiu Badiu; secretar – m.m.p (r) Nicolae Radu. Le urăm și noi succes!

■ **FLUX**, cotidian care apare în Chișinău, acordă spații largi problemelor nerezolvate ale românilor. Între acestea se află și durerile înăbușite, cum ar zice marele Sadoveanu, provocate de profanarea mormintelor și cimitirelor militarilor români. „La o margine a Călărașilor, pe Dealul Eroilor – notează Ecaterina Deleu – se află un cimitir al ostașilor români căzuți în luptele crâncene care au avut loc aici în primele zile ale lunii iulie, în 1941. Până în prezent, o cruce singuratică, de lemn, marchează acest loc sfințit de sângele a aproximativ 200 de tineri ostași. Pentru că nu este construit un drum de acces, doar când e vreme bună localnicii se încumetă să vină aici, împreună cu preotul, pentru a oficia parastase și a se ruga pentru ostașii români.” Începutul articolului este trist. Din păcate, la fel de trist este și sfârșitul lui. Crucea a fost pusă, prin anii 90, de Vladimir Dodon și nepotul său, Ștefan, împreună cu părintele Ioan Eșanu din Călărași. Aceiași Vladimir și Ștefan Dodon s-au adresat Ministerului român al Apărării cu solicitarea de a se face ceva pentru identificarea ostașilor căzuți. „Atașatul militar de atunci a spus că a vorbit cu cei de la București și aștepta un răspuns. La crucea din Dealul Eroilor a fost și ambasadorul român Bârsan, și Mitropolitul Basarabiei, ÎPS Petru, a fost sfințită acea cruce și acel loc de jertfă a ostașilor români. Răspunsul de la București nu a venit nici până azi, intenția unor localnici de a reamenaja cimitirul se lovește de sărăcia și lipsurile financiare, dar și de

CARTEA DE CARE ERA NEVOIE

• Căpitan Constantin Găvănescul, Zece luni în armata austro-ungară, ediția a II-a, îngrijită de colonel (r) Eugen Pelin, colonel (r) conf. univ. dr. Emil Ion, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2006; 324 p., preț neprecizat.

De ce era nevoie de această carte? În timp ce îngrijitorul ediției, colonelul (r) Eugen Pelin, se întreabă, pe bună dreptate, asupra oportunității apariției unei cărți care evocă viața cotidiană din armata austro-ungară la începutul secolului XX, eu vin și susțin că editarea ei este mai mult decât binevenită. Sunt convins că se vor găsi cititori interesați de ofițerimea noastră trimisă la studii în străinătate. În fond, au multe lucruri de aflat, mai ales când povestitorul se dovedește ai fi și un fin observator, înzestrat cu talent de scriitor. Este și cazul căpitanului Constantin Găvănescul. Trimis, în 1907, pentru zece luni, să se instruiască într-una din cele mai valoroase armate ale timpului – armata austro-ungară – căpitanul este dornic să afle cât mai multe despre lumea militară, culege aproape zi de zi tot ce vede interesant și crede că ar fi bun de introdus și la noi în armată. „Am adăugat astfel – notează el undeva – foaie peste foaie la observațiile pe care le făceam personal și informațiile pe care le luam de la prietenii pe care mi-i formasem printre noii camarazi”. Ce a ieșit

din acest efort demn de laudă, se poate vedea în volumul pe care editorii îl propun – cu o oarecare rețineră, mai mult sau mai puțin îndreptățită – cititorului secolului XXI.

• Neculai Moghior, Didi Miler, Credință și Glorie. General Eremia Grigorescu. Mărturii documentare, Editura Centrului Tehnic-Editorial al Armatei, 2006; 178 p. și 57 de ilustrații; preț neprecizat.

Nu știu cum se face, dar literatura noastră nu a dat încă niște biografii sau monografii celebre ale marilor comandanți români din primul sau al doilea război mondial, care să aibă și valoare documentară, dar și beletristică, în măsură să-l atragă deopotrivă pe cititorul obișnuit și pe specialist. Nu am în vedere aici doar îndestularea curiozității indiscrete a marelui public pentru aspectele intime ale vieții generalilor noștri. Deși nici acest aspect nu este de ignorat. (În paranteză fie spus, Constantin Argetoianu, în faimoasele sale memorii „face deseori trimiteri ironice la „amantele” lui Averescu, la doamna Prezan, care ar fi cochetat, chipurile, și cu maiorul Ion Antonescu, colaboratorul cel mai apropiat al generalului Prezan). Eu mă refer la substanța monografiei în sine, la eliminarea clișeelelor (de care păcătuiesc aproape toate cărțile

indiferența autorităților.” Fără comentarii!

■ Căpitan Ioan Boroș. Vă spune ceva acest nume? Este primul ofițer român căzut la datorie în cel de-al Doilea Război Mondial. Destinul tragic al acestui brav ofițer s-a frânt în ziua de 29 iunie 1940, atunci când trupele sovietice au intrat în Basarabia și în nordul Bucovinei, ocupând aceste sfinte pământuri românești, încălcând condițiile Ultimatumului dat de la Moscova. Căpitanul Boroș, care a hotărât să apere ținutul Herța de invazia sovietică, a căzut la datorie împreună cu sublocotenentul Alexandru Dragomir și soldatul t.r. Iancu Solomon. Trupul lui a fost înmormântat în orașul Dorohoi, nu departe de Herța. Mai târziu, a fost reînhumat în Cimitirul Central din Bacău, orașul său natal. La slujba de reînhumare au fost prezenți părinții săi, soția și fiica sa, care s-a născut la o săptămână după moartea tatălui ei. Potrivit **Monitorului de Bacău**, Asociația Națională „Cultul Eroilor”, filiala Bacău, comemorează în fiecare pe eroul căzut în Herța.

„O viață închinată eroilor neamului!” Sub acest titlu, Edi Pascal, de la **Monitorul de Bacău**, elogiază activitatea colonelului în retragere Corneliu Chirieș, președintele Asociației „Cultul Eroilor” Bacău. Reporterul băcăuan notează: „A scos cărți, a scris memorii și poezii, a participat la zeci de seminarii, a suferit atunci când foști camarazi s-au stins, dar a rămas la fel de iubit de colegi, colaboratori, de jurnaliști. De ani buni conduce Asociația Națională Cultul Eroilor, Bacău; el este cel care a renovat, reabilitat, ridicat – atunci când a fost cazul – monumentele, cimitirele, mausoleele unde-și dorm somnul cel de veci eroii neamului. A bătut din poartă-n poartă pe la primării, a dat cu

pumnul în masă atunci când a fost cazul. Când a cerut și nu i s-a dat, el a fost cel care a găsit sponsori pentru lucrările de reabilitare, a pus bani chiar din puștinul său. Și a reușit.” Am redat acest fragment de portet, pentru că el se potrivește la fel de bine și în cazul altor ofițeri care s-au angajat de bună voie și nesiliți de nimeni – doar de propria lor conștiință – în dificila activitate de cinstire a eroilor țării. Urări de viață lungă colonelului Corneliu Chirieș!

■ Din **Cugetul** (nr. 3/2005), „revistă destinată cadrelor didactice din școlile de cultură generală, gimnazii, licee, instituțiile de învățământ superior, precum și elevilor, studenților, tuturor celor care se interesează de istoria și cultura neamului românesc”, semnalăm, fie și cu oarecare întârziere, excelentul studiu „Cimitirele militare românești din Republica Moldova”, apărut sub semnătura lui Ion Buga. Potrivit datelor statistice, preluate de autor, pe teritoriul Republicii Moldova sunt peste 290 de cimitire militare românești (cimitire-tip de campanie sau „morminte frățești”) în care sunt înhumați peste 6700 de militari căzuți în luptele pentru dezrobirea Basarabiei, ocupată și anexată de Uniunea Sovietică. Ele sunt răspândite în toate județele de odinioară ale Basarabiei: Bălți (53); Cahul (35); Lăpușna (39); Orhei (43); Soroca (35); Tighina (50); Cetatea Albă (13); Ismail (6). În Transnistria se află 38 de cimitire militare. Ion Buga își încheie studiul cu un **apel către locuitorii Republicii Moldova** de a comunica „orice informație referitoare la destinul cimitirelor militare românești” și la ostașii români înmormântați în aceste cimitire.

Cronicar

apărute până în prezent!), la abordarea surselor informative cu discernământ critic și ingeniozitate literară etc.

Dacă ar fi să căutăm o explicație a acestei, să-i zicem, sărăcii bibliografice, ar fi de observat faptul că scriitorii noștri, cu mici excepții, nu s-au arătat interesați de lumea cazonă, o lume pe care o cunoșteau extrem de puțin și pe seama căreia circulau tot felul de prejudecăți. Apoi, nefiind un bun cunoscător al mediului militar, scriitorului îi era mult mai dificil decât istoricului să se documenteze. Din aceste motive, au preferat să rămână în lumea lor, reconstituind viețile unor poeți, prozatori, pictori, actori ș.a.m.d. De personalitățile militare au rămas să se ocupe, de regulă, istoricii, care, în cele mai multe cazuri, nu s-au dovedit a fi și oameni de condei.

Am făcut această introducere (cam lungă) pentru a ajunge la volumul lui Neculai Moghior și Didi Miler, al cărui subtitlu de pe coperta întâi – „mărturie documentare” – avertizează că autorii nu au pretenția de a fi scris o monografie în adevăratul sens al cuvântului. Cu toate acestea, cartea are suficiente elemente monografice, unel capitole fiind scrise într-un stil alert, atrăgător. Iată episodul în care generalul Presan a luat decizia de a-l numi la comanda Armatei 1 pe generalul Grigorescu. După discuția cu generalul Christescu, Presan ia legătura cu Grigorescu:

„În aceeași seară, aparatul telegrafic Hughes suna la comandamentul Corpului 6 Armată:

- Dă-mi-l, te rog, pe generalul Eremia Grigorescu.

- Aveți legătura, domnule general!

- Aici Presan.

- Aici Eremia Grigorescu.

- Domnule general, acum câteva minute am vorbit cu generalul Christescu. Comandantul Armatei 1 este de părere să ne retragem în direcția Roman. Înainte de a lua o hotărâre, într-un sens sau altul, vreau să cunosc și părerea dumneavoastră.

- Inamicul e tot așa de uzat ca și noi. Să nu ne retragem. Avem de partea noastră factorul psihologic: luptăm pe pământul nostru.

- Vă mulțumesc, domnule general. Noapte bună!...

Seara târziu, către orele 23,00, șeful Biroului Cifru de la Corpul 6 Armată se prezenta la comandantul său cu următoarea telegramă: Către generalul de divizie Eremia Grigorescu. Cu începere din ziua de 30 iulie/12 august 1917, ora 8,00, sunteți comandantul Armatei 1 române. Generalul Presan.”

Scurt și cuprinzător, autorii reușesc să ne introducă în atmosfera încordată generată de o decizie de mare răspundere. Sunt, desigur, și alte asemenea secvențe care ne îndreptățesc să sperăm că la „a treia ediție”, Neculai Moghior și Didi Miler vor își vor împlini opera, generalul Eremia Grigorescu fiind o personalitate care ar merita o monografie de valoare. (D.R.)

ROMÂNIA EROICĂ

Editată de

Director: col. (r) Petre Stoica

Colegiul de redacție

Prof. Univ. Dr. Nichita Adăniloaei, Valeria Bălescu, Academician Gheorghe Buzatu, Academician Florin Constantiniu, Gl. Bg. (r) prof. univ. Dr. Nicolae Ciobanu, Ing. Tudor Mihai Câmpeanu, Ing. Marinel Cîmpean, Florica Dobre, Col (r) Dr. Mircea Dogaru, Conf. Univ. Dr. G. D. Iscru, Toma Istrati, Col (r) Alexandru Manafu, Colonel (r) Petre Stoica, Gl. Bg. (r) dr. Florian Tucă, Gl. Bg. (r) dr. Constantin Ucrain

Redacția: Redactor șef: Dumitru Roman; Redactor șef-adjunct: Col. (r) Constantin Chiper; Redactor șef-adjunct: ing. Dumitru Rădoi; Secretar de redacție: Col. (r) Mihai Știr; Redactori colaboratori: Ana Chirilă, Doina Constantin, Carla Duță, Carol König, Emilia Luchian, Teodora Manole, Ana Marinescu, Ștefan Lucian Mureșan, Marius Popescu, Cornel Rigler; Art director: S. Angheloiu

Adresa redacției: Bulevardul Ion Mihalache nr. 124-126,

Sector 1, București, Cod poștal: 011179, Tel: 224 26 51-3, interior 120; E-mail: kadd2005 yahoo.com

Tiparul: S.C. Editura Pro Transilvania S.R.L., Director general: Marinel Cîmpean

Răspunderea pentru conținutul articolelor aparține în exclusivitate autorului, conform art. 206 din Codul Penal

I.S.S.N 1453-9659

Copyright: este autorizată orice reproducere fără a se percepe taxe suplimentare, indicând sursa (revista România Eroică), cu excepția textelor și fotografiilor a căror proveniență este specificată expres.

Acest număr a apărut în 2500 de exemplare.

Prețul revistei: 30 000 lei

Abonamentele se fac prin oficiile poștale, factorii poștali și sucursalele RODIPET S.A.

Condiții de colaborare: cititorii din țară și din străinătate pot trimite pe adresa redacției texte și fotografii care se încadrează în tematica revistei. Manuscrisele nu se înapoiază.

ÎN NUMERELE VIITOARE

INVITATUL REVISTEI

Academician Florin Constantiniu

DOSAR

Unde sunt?

(O anchetă despre drama prizonierilor români)

SCRISORI DIN RĂZBOI

S.O.S.

Cîmîtirul Bellu Militar

RESTITUIRI

Jean Bart: La turnu Rosu

Cum puteți sprijini revista "România Eroică" fără să cheltuiți vreun ban!

Stimați cititori și colaboratori,
Potrivit Legii nr. 571/22.12.2003, art.84, contribuabilii pot dispune asupra destinației unei sume reprezentând 2% din impozitul pe venitul net anual, pentru unitățile non-profit, care funcționează în condițiile Ordonanței Guvernamentale nr. 26/2000, cu privire la asociații și fundații, cu modificările și completările ulterioare. Calcularea, reținerea și virarea sumei de 1% din impozitul pe venitul net anual, obținut din salarii, onorarii, chirii, dividende etc., revin organului fiscal competent.
Toate persoanele fizice și juridice pot vira 2% din impozitul

pe care l-au plătit statului în cursul anului trecut unor fundații sau asociații pe care doresc să le sprijine material.

Prin urmare, nu aveți decât de completat pe declarația de venit pe anul 2006, pe care o veți depune în primul trimestru al anului 2007, numele și datele (codul fiscal și contul bancar) Asociației Naționale "Cultul Eroilor", editor al revistei "România Eroică".

Datele noastre sunt: Asociația Națională "Cultul Eroilor"; COD FISCAL: 4505235; Cont: RO45RNCB008200453462000 1; BCR, Sucursala UNIREA.